

ZAKON O ZDRAVSTVENOJ ZAŠTITI BILJA

NACRT

I. PREDMET I PODRUČJE PRIMJENE

Osnovne odredbe

Član 1

(1) Ovim zakonom uređuju se zdravstvena zaštita bilja, fitosanitarni rizici koje predstavlja bilo koja vrsta, soj ili biotip patogenih organizama, životinja ili parazitsko bilje štetno za bilje ili biljne proizvode i biološke mjere za zaštitu bilja i mjere za ublažavanje rizika do prihvatljivog nivoa: za sprječavanje unošenja, širenja štetnih organizama i mjere za suzbijanje i održavanje štetnih organizama na bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima, mjere za neparazitsko bilje koje nije navedeno na listi invazivnih biljnih vrsta u skladu sa posebnim propisom o invazivnim vrstama, koje se smatra štetnim organizmima ako predstavlja fitosanitarni rizik za teritoriju Crne Gore pod uslovom da imaju značajan ekonomski i socijalni uticaj i štetne posljedice na životnu sredinu, službene kontrole i druge službene aktivnosti, kao i druga pitanja od značaja za zdravstvenu zaštitu bilja.

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja

Član 2

Djelatnost zdravstvene zaštite bilja obuhvata:

- 1) zaštitu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata od djelovanja štetnih organizama;
- 2) sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihovo suzbijanje sprovođenjem fitosanitarnih mjera;
- 3) otkrivanje i determinaciju štetnih organizama;
- 4) obezbjeđivanje uslova za optimalnu proizvodnju i promet bilja;
- 5) prognozno-izvještajne poslove;
- 6) zaštitu životne sredine od posljedica djelovanja štetnih organizama;
- 7) prikupljanje, čuvanje i razmjenu podataka i informacija u zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 8) nadzor nad biljem tokom vegetacije, biljnim proizvodima u skladištu i biljnim proizvodima tokom prevoza;
- 9) praćenje štetnih organizmima, procjenu rizika, upravljanje rizicima od štetnih organizama i njihovo suzbijanje, kao i sprovođenje bioloških mjera zdravstvene zaštite bilja;
- 10) nadzor nad uništenjem i širenjem organizama štetnih za bilje i biljne proizvode;
- 11) nadzor pri izvozu pošiljki bilja i biljnih proizvoda za koje druge države postavljaju posebne fitosanitarne zahtjeve;
- 12) nadzor nad štetnim organizmima, naročito fitosanitarni pregled, praćenje zdravstvenog stanja bilja i sistematsko istraživanje;
- 13) pregled bilja i biljnih proizvoda na teritoriji Crne Gore i izdavanje biljnih pasoša, fitosertifikata i drugih dokumenata;
- 14) sprovođenje fitosanitarnih mjera;
- 15) edukaciju i podizanje svijesti stanovništva o zdravstvenoj zaštiti bilja;
- 16) obavljanje drugih poslova propisanih ovim zakonom.

Izrazi

Član 3

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

- 1) **bilje** (*plants*) je živo bilje i živi djelovi bilja uključujući:
  - a) sjeme u botaničkom smislu, osim onog koje nije namijenjeno sjetvi (*planting*);

- b) plodove, u botaničkom smislu;
  - c) povrće;
  - d) krtole, lukovice, gomolji, rizomi, korijenje, podloge, vriježe;
  - e) izdanke, stabljike, živići (*runners*);
  - f) rezano cvijeće;
  - g) grane sa lišćem ili bez njega;
  - h) rezana stabla koja su zadržala lišće;
  - i) listove, lišće;
  - j) kulture biljnog tkiva, uključujući kulture ćelija, germplazmu, meristeme, himerične klonove, mikropropagandni materijal;
  - k) živi polen i spore;
  - l) pupove, rodne grane, reznice, plemke, kalemovi;
- 2) **biljni proizvodi** (*plant products*) su neprerađeni materijali biljnog porijekla, prerađeni proizvodi koji po svojoj prirodi ili načinu prerade mogu biti nosioci rizika od širenja karantinskih štetnih organizama, pri čemu se drvo smatra biljnim proizvodom, osim u slučaju ako je drugačije propisano posebnim propisom, i ako:
- 1) zadržava cijelu svoju prirodnu obliku površinu, sa korom ili bez nje, ili njen dio;
  - 2) nije zadržalo svoju prirodnu obliku površinu zbog piljenja, rezanja ili cijepanja;
  - 3) je u obliku je iverja, čestica, piljevine, drvnog otpada, strugotina ili drvnih ostataka i ako nije prošlo preradu upotrebom ljepljive, toplote ili pritiska ili kombinacijom navedenog, radi proizvodnje peleta, briketa, šperploče ili daske od iverja;
  - 4) se koristi ili se namjerava koristiti kao materijal za pakovanje, bez obzira na to da li se ili se ne koristi za prevoz robe;
- 3) **bilje za sadnju ili sjetvu** (*plants for planting*) je bilje koje je posađeno, sa namjerom da ostane posađeno ili da bude presađeno ili bilje koje nije posađeno, ali je namijenjeno sadnji;
- 4) **biljni pasoš** (*plant passports*) je službena etiketa bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, koji se premještaju na teritoriji Crne Gore, ispunjavaju fitosanitarne uslove utvrđene ovim zakonom i propisima donešenim na osnovu ovog zakona;
- 5) **biološka zaštita bilja** je suzbijanje štetnih organizama u poljoprivredi, šumarstvu i životnoj sredini primjenom živih organizama, prirodnih neprijatelja, antagonista ili konkurenata, njihovih produkata, kao i drugih organizama koji se mogu sami umnožavati;
- 6) **carinska kontrola** (*control by the customs authorities*) su posebni postupci organa uprave nadležnog za poslove carine u skladu sa carinskim zakonom;
- 7) **carinski nadzor** (*supervision by the customs authorities*) je postupak organa uprave nadležnog za poslove carine radi utvrđivanja usaglašenosti sa carinskim i drugim zakonima;
- 8) **delegirano tijelo** (*delegated body*) je posebno pravno lice kojem je organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja, delegirao određene poslove službenih kontrola ili određene poslove koji se odnose na druge službene aktivnosti;
- 9) **drugi objekti** (*other object*) znači bilo koji materijali ili objekti, osim bilja ili biljnih proizvoda, koji mogu da sadrže ili šire štetne organizme, uključujući zemlju ili uzgojni supstrat;
- 10) **EFSA** (*European Food Safety Authority*) je evropska agencija za bezbjednost hrane;
- 11) **EPPO** (*European and Mediterranean Plant Protection Organization*) je evropska i mediteranska organizacija za zaštitu bilja;
- 12) **fitosanitarni pregled** je provjera koja može da obuhvata:
- 1) **pregled dokumentacije** (*documentary check*) odnosno službenih setifikata, službenih potvrda i drugih dokumenata, uključujući i dokumenta komercijalne prirode, a koja u slučaju uvoza i premještanja prate pošiljku bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;
  - 2) **identifikacioni pregled** (*identity check*) je vizuelni pregled kojim se verifikuje da li sadržaj i oznake pošiljke, uključujući i oznake, pečate i vrstu prevoznog sredstva, odgovaraju podacima navedenim u službenim sertifikatima, službenim potvrđama i drugoj pratećoj dokumentaciji;

- 3) **fizički pregled** (*physical check*) je provjera bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, i prema potrebi ambalaže, prevoznog sredstva, oznaka i temperature, uzimanjem uzoraka za analizu, testiranje ili dijagnostiku, kao i bilo koju drugu provjeru neophodnu radi verifikacije usaglašenosti sa ovim zakonom;
- 13) **fitosanitarna mjera** je svaka službena mjera čija je svrha sprečavanje unošenja ili širenja karantinskih štetnih organizama ili ograničavanje ekonomskog uticaja regulisanih nekarantinskih štetnih organizama;
- 14) **granično kontrolno mjesto** (*border control post*) je mjesto sa pripadajućim objektima koje je država odredila za sprovođenje službenih kontrola;
- 15) **izvoz** je iznošenje ili isporuka pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata sa teritorije Crne Gore u drugu državu;
- 16) **IPPC** (*International plant Protection Convention*) je međunarodna konvencija za zaštitu bilja;
- 17) **iskorjenjivanje** (*eradication*) je primjena fitosanitarnih mjera radi uklanjanja štetnog organizma iz nekog područja;
- 18) **karantinska stanica** (*quarantine station*) je službeni prostor za držanje štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata u karantinu;
- 19) **kod sledljivosti** (*traceability code*) je slovní, numerički ili alfanumerički kod kojim se identifikuje pošiljka, partija ili trgovinska jedinica i koji se upotrebljava u svrhe sledljivosti, uključujući kodove koji se odnose na partiju, seriju, šaržu, datum proizvodnje ili dokumenta profesionalnog subjekta;
- 20) **krajnji korisnik** (*final user*) je lice čija djelatnost nije povezana sa trgovinom, poslovanjem i drugim profesionalnim aktivnostima u vezi sa biljem i koje nabavlja bilje ili biljne proizvode za vlastitu upotrebu;
- 21) **nadležni organ** (*competent authority*) je:
- organ uprave ogovoran za zdravstvenu zaštitu bilja i organizaciju službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: Uprava); i/ili
  - drugi organi kojima je ova odgovornost dodijeljena; i/ili
  - ovlašteni organi druge države ukoliko je to primjenjivo;
- 22) **obuzdavanje** (*containment*) je primjena fitosanitarnih mjera na zaraženom području i oko njega radi spriječavanja širenja štetnog organizma;
- 23) **odomaćivanje** (*establishment*) je nastavak prisutva štetnog organizma u bliskoj budućnosti unutar nekog područja nakon njegovog unošenja;
- 24) **opasnost** (*hazard*) je bilo koje sredstvo ili stanje koje bi moglo imati štetan uticaj na zdravlje bilja;
- 25) **ovlašćeni subjekt** (*authorised operator*) je subjekat koji je od strane organa uprave nadležnog za zdravstvenu zaštitu bilja upisan u registar i ovlašćen za izdavanje biljnih pasoša, označavanje drvenog materijala ili izdavanje potvrda u skladu sa ovim zakonom;
- 26) **partija** (*lot*) je broj jedinica jedne robe koja se može identifikovati po homogenosti svog sadržaja, porijekla i drugih relevantnih elemenata, koja čini dio pošiljke;
- 27) **plan kontrola** (*control plan*) je plan usvojen od strane nadležnih organa koji sadrži informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola, njihovom funkcionisanju i detaljnim planom za sprovođenje tokom određenog vremenskog perioda, u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 28) **pošiljka** (*consignment*) predstavlja određeni količinu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata obuhvaćenu istim službenim sertifikatom, službenom potvrdom ili drugim dokumentom, a koja se prevozi istom vrstom prevoznog sredstva i koja dolazi iz istog područja ili iste države;
- 29) **praktično slobodno od štetnih organizama** (*practically free from pests*) znači da su štetni organizmi, osim karantinskih štetnih organizama, prisutni na bilju za sjetvu i sadnju i na niskom nivou, da bi se osigurao prihvatljiv kvalitet i upotrebljivost bilja;
- 30) **procjena rizika** od štetnih organizama je biološka, naučna i ekonomska ocjena dokaza da li neki štetni organizam treba staviti pod obaveznu kontrolu, kao i o obimu fitosanitarnih mjera koje će se preduzeti;

- 31) **procedure verifikacije kontrole** (*control verification procedures*) su uspostavljeni sistemi i postupci koje preduzima organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja sa ciljem da se obezbjedi dosljedno i efikasno sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
- 32) **profesionalni subjekti** (*professional operator*) su fizička ili pravna lica profesionalno uključena i pravno odgovorna za jednu ili više aktivnosti u vezi sa biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima, i to:
- (a) sadnju ili sjetvu;
  - (b) oplemenjivanje;
  - (c) proizvodnju, uključujući gajenje, umnožavanje i održavanje;
  - (d) unošenje i premještanje na teritoriji i van teritorije Crne Gore;
  - (e) stavljanje na tržište;
  - (f) skladištenje, prikupljanje, otpremanje i preradu;
- 33) **prostor za izolaciju** (*confinement facility*) je prostor, osim karantinskih stanica, gdje se štetni organizmi, bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti drže u uslovima izolacije;
- 34) **registrovani subjekat** (*registered operator*) je profesionalni subjekat registrovan u skladu sa ovim zakonom;
- 35) **revizija** (*audit*) je sistemsko i nezavisno ispitivanje kojim se utvrđuje da li su aktivnosti i rezultati tih aktivnosti u skladu sa planiranim mjerama i da li su te mjere djelotvorne za postizanje datih ciljeva;
- 36) **rizik** je funkcija vjerovatnoće neželjenog dejstva na zdravlje bilja i stepena ozbiljnosti tog dejstva kao posljedica neke opasnosti;
- 37) **roba** je svo bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji podliježu jednom ili većem broju pravila, u skladu sa ovim zakonom (u daljem tekstu: bilje, biljni proizvodi i drugi objekti);
- 38) **sadnja ili sjetva** (*planting*) je svaki postupak postavljanja bilja u supstrat za gajenje, uključujući kalemljenje ili druge postupke, kako bi se obezbjedili uslovi za njihov dalji rast, razmnožavanje ili umnožavanje;
- 39) **sistem kontrole** (*control system*) je sistem koji uključuje nadležne organe i resurse, uspostavljene strukture i procedure kako bi se obezbjedilo da se službene kontrole sprovedu u skladu sa ovim zakonom;
- 40) **sistemska pristup** (*system approach*) znači integracija različitih mjera radi upravljanja rizikom, od kojih se najmanje dvije mjere zajedno primjenjuju i kojima se postiže odgovarajući nivo zaštite od karantinski štetnih organizama, karantinski štetnih organizama zaštićenih područja i regulisanih nekarantinski štetnih organizama;
- 41) **službena potvrda** (*official attestation*) je svaka oznaka, žig ili drugi oblik potvrde koju izdaju subjekti pod nadzorom nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja u okviru ciljanih službenih kontrola, ili koje izdaje nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja, a koje garantuju usaglašenost sa jednim ili većim brojem zahtjeva utvrđenih pravilima za zdravstvenu zaštitu bilja;
- 42) **službena sertifikacija** (*official certification*) je postupak kojim nadležni organ za zdravstvenu zaštitu bilja izdaje garanciju o usaglašenosti sa jednim ili većim brojem zahtjeva utvrđenim pravilima u skladu sa ovim zakonom;
- 43) **službeni sertifikat** (*official certificate*) predstavlja papirni ili elektronski dokument potpisan od strane službenog lica za sertifikaciju, kojim se garantuje usaglašenost sa zahtjevima utvrđenim pravilima za zdravstvenu zaštitu bilja i može obuhvatati: fitosanitarni sertifikat (u daljem tekstu: fitosertifikat), fitosertifikat za reeksport, fitosanitarnu izjavu i slično;
- 44) **službeno lice za sertifikaciju** (*certifying officer*) je lice koje imenuje organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja za potpisivanje službenih sertifikata ili drugo fizičko lice koje je organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja ovlastio za potpisivanje službenih sertifikata u skladu sa pravilima utvrđenim za zdravstvenu zaštitu bilja;
- 45) **službeno lice za zdravlje bilja** (*official plant health officer*) je fizičko lice koje imenuje organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja kao svog zaposlenog ili u nekom drugom svojstvu i koje ima

odgovarajuće kvalifikacije za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa pravilima za zdravstvenu zaštitu bilja;

- 46) **službeni pomoćnik** (*official auxiliary*) je predstavnik nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja osposobljen za sprovođenje određenih zadataka službenih kontrola ili drugih službenih aktivnosti;
- 47) **službeno zadržavanje** (*official detention*) je postupak kojim organ uprave nadležan za zdravstvenu zaštitu bilja obezbeđuje da se pošiljka koja podliježe službenim kontrolama ne premješta ili da se njom ne rukuje dok se ne donese odluka o njenom određištju što obuhvata skladištenje od strane subjekta u skladu sa uputstvima i pod kontrolom organa uprave nadležnog za zdravstvenu zaštitu bilja i organa uprave nadležnog za carinske poslove;
- 48) **subjekt** (*operator*) je držalac bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji je pravno ili fizičko lice i koji podliježe jednoj ili više obaveza iz oblasti zdravstvene zaštite bila i službenih kontrola;
- 49) **štetni organizam** (*pest*) je vrsta, soj ili biotip patogenih organizama, biljaka, životinja i ili parazitsko bilje koji predstavljaju fitosanitarni rizik i koji su štetni za bilje, biljne proizvode;
- 50) **test** je službeno ispitivanje, osim vizuelnog pregleda, radi utvrđivanja prisustva štetnog organizma i njegove identifikacije;
- 51) **tranzit** (*transit*) je premeštanje pošiljke iz jedne države u drugu državu, pri čemu pošiljka prolazi preko teritorije Crne Gore postupak se odvija pod carinskim nadzorom;
- 52) **tretiranje** je postupak, službeni ili neslužbeni, kojim se štetni organizmi uništavaju, onesposobljavaju, uklanjaju, sterilišu ili kojim se bilje ili biljni proizvodi devitalizuju;
- 53) **trgovinska jedinica** (*trade unit*) je najmanja komercijalna ili druga upotrebljiva jedinica radi stavljanja na tržište, koja može biti dio partije ili cijela partija;
- 54) **učestalost** (*incidence*) znači proporcionalni udio ili broj jedinica u kojima je prisutan štetni organizam u uzorku, pošiljci, polju ili drugoj definisanoj populaciji;
- 55) **ulaz ili ulazak u** (*entering or entry into*) je unos/uvoz pošiljke na teritoriju Crne Gore iz drugih država;

II. OBAVLJANJE DJELATNOSTI ZDRAVSTVENE ZAŠTITE BILJA

Obavljanje djelatnosti zdravstvene zaštite bilja

Član 4

(1) Djelatnost zdravstvene zaštite bilja obavljaju:

- 1) nadležni organi državne uprave i organi uprave, službena lica za zdravlje bilja; službeno lice za sertifikaciju;
- 2) naučno-istraživačke ustanove koje imaju licencu i koje ovlasti organ uprave nadležan za poslove zdravstvene zaštite bilja (u daljem tekstu: ovlašćene ustanove) i delegirana tijela;
- 3) privredna društva i preduzetnici koji ispunjavaju uslove i koji su registrovani za vršenje stručnih i tehničkih poslova u sprovođenju određenih fitosanitarnih mjera, u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje sredstva za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pružaoci usluga) i koje ovlasti Uprava;
- 4) subjekti, registrovani subjekti, profesionalni subjekti, ovlašćeni subjekti.

Nadležni organ

Član 5

- (1) Uprava je odgovorna za zdravstvenu zaštitu bilja u Crnoj Gori.
- (2) Uprava obavlja upravne i sa njima povezane stručne poslove koji se odnose na:
  - 1) usklađivanje, praćenje i izvršavanje poslova zdravstvene zaštite bilja;
  - 2) predlaganje i sprovođenje fitosanitarnih mjera za sprječavanje, suzbijanje, iskorjenjivanje i obuzdavanje štetnih organizama i usklađivanje njihovog sprovođenja;
  - 3) sprovođenje međunarodnih konvencija, ugovora i sporazuma iz oblasti zdravstvene zaštite bilja i razmjenu informacija sa organima državne uprave, organima uprave i drugim organizacijama,

- ustanovama, subjektima i drugim zainteresovanim licima koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja;
- 4) učešće u međunarodnim organima i organizacijama u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
  - 5) izvještavanje Vladi i Evropskoj komisiji o zdravstvenoj zaštiti bilja;
  - 6) pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala u vezi sa pojavom i širenjem štetnih organizama, u skladu sa propisima, međunarodnim ugovorima i sporazumima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;
  - 7) vršenje analize rizika (*risk analysis*) kao procesa koji se sastoji od procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještanja o riziku, radi postizanja visokog nivoa zaštite zdravlja bilja i životne sredine, osim u slučajevima kada to nije primjereno okolnostima ili prirodi mjere;
  - 8) ocjenjivanje zdravstvenog stanja bilja u cilju utvrđivanja pojave i širenja štetnih organizama u državi i inostranstvu;
  - 9) organizovanje sprovođenja višegodišnjeg i godišnjeg nadzora nad štetnim organizmima zasnovanog na analizi rizika prema godišnjem programu fitosanitarnih mjera;
  - 10) laboratorijska ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata zbog dijagnostikovanja štetnih organizama;
  - 11) izdavanje stručnih instrukcija i uputstava;
  - 12) obavještanje država izvoznica o presretanju i zadržavanju pošiljki bilja zbog sumnje na ili prisustvo karantinski štetnih organizama i/ili neispunjavanja propisanih fitosanitarnih zahtjeva i drugih neusaglašenosti;
  - 13) ograničavanje ili zabranu uvoza u Crnu Goru ili tranzita pojedinog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;
  - 14) određivanje granice obilježenog područja;
  - 15) pripremu, sprovođenje i praćenje programa fitosanitarnih mjera koje se preduzimaju radi sprječavanja unošenja i širenja štetnih organizama;
  - 16) uspostavljanje i vođenje registra i evidencija;
  - 17) nadzor nad vršenjem poslova ovlašćenih lica;
  - 18) obavještanje profesionalnih subjekata o prisustvu karantinski štetnog organizma, u slučaju službene potvrde njegovog prisustva, kao i o preduzetim mjerama ili mjerama koje se namjeravaju preduzeti;
  - 19) izradu i ažuriranje javnosti dostupnu listu svih obaviještenja zaprimljenih o novim organizmima štetnim za bilje u drugim državama, koji bi mogli predstavljati rizik za zdravlje bilja na području Crne Gore;
  - 20) obavještanje o pojavi, masovnoj pojavi i širenju štetnih organizama u Crnoj Gori, a naročito o prisustvu karantinski štetnih organizama za koje nije poznato da su prisutni na teritoriji Crne Gore ili dijelu teritorije, kao i o neposrednoj opasnosti;
  - 21) obavještanje javnosti o mjerama zdravstvene zaštite bilja i izdavanje publikacija;
  - 22) organizuje, koordinira i učestvuje u vježbama simulacije krizne situacije u vremenskim razmacima utvrđenim prema biologiji prioritnog štetnog organizma ili više njih;
  - 23) organizuje, učestvuje i koordinira u slučaju aktiviranja kriznog plana;
  - 24) uspostavljanje i vođenje informacionog sistema u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
  - 25) obavljanje fitosanitarnih pregleda;
  - 26) izdavanje fitosertifikata;
  - 27) prati i priprema propise za izvršavanje ovog zakona;
  - 28) vrši druge stručne i upravne poslove u skladu sa ovim zakonom i druge poslove utvrđene zakonom.

Profesionalni subjekt Član 6

- (1) Profesionalni subjekt je dužan da:

- 1) radi otkrivanja pojave i sprječavanja širenja štetnih organizama obavezno pregleda gajeno bilje na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i sl.), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i druge objekte, bilo da je njihov vlasnik ili ih na drugi način upotrebljava i postupa sa njima;
- 2) o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu karantinski štetnih organizama obavijesti nadležnog inspektora i Upravu;
- 3) bez odlaganja preduzme mjere koje odredi Uprava radi sprječavanja širenja, suzbijanja, mjere uklanjanje sa dotičnog bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i prostora kada je to primjenjivo ili iskorjenjivanje štetnih organizama;
- 4) vodi evidenciju o preduzetim mjerama zaštite bilja.

(2) Izuzetno od stava 1 tačka 2) ovog zakona ako Upravi nije dostavljeno obavještenje u pisanom obliku, Uprava pojavu ili sumnju evidentira kroz službenu zabilješku i po potrebi može zatražiti dodatne informacije i/ili odlučiti da ovakvo obavještenje nije potrebno kada je već poznato da je određeni štetni organizam prisutan na određenom području.

(3) Ako subjekt ne sprovede mjere iz stava 1 tačka 3 ovog člana, Uprava će o trošku subjekta sprovesti mjere.

(4) Način sprovođenja mjera o trošku subjekta iz stava 3 ovog člana propisuje Vlada.

Godišnji i višegodišnji programi nadzora

Član 7

(1) Uprava vrši nadzor nad karantinski štetnim organizama, uključujući prioritetne karantinski štetne organizme i druge poslove od značaja za zdravstvenu zaštitu bilja prema Programu fitosanitarnih mjera koji sadrži godišnje programe nadzora zasnovane na riziku, a u skladu sa višegodišnjim programima nadzora.

(2) Programi iz stava 1 ovog člana sprovode se radi:

- obezbjeđivanja stabilnog zdravstvenog stanja bilja na teritoriji Crne Gore;
- sprječavanja ili umanjivanja gubitaka u biljnoj proizvodnji i zaštite životne sredine;
- sprječavanja unošenja, širenja i iskorjenjivanje štetnih organizama;
- pravilnog, uspješnog i racionalnog sprovođenja fitosanitarnih mjera; i
- upozoravanja subjekta o pojavi i primjeni propisanih mjera.

(3) Ovlašćene ustanove, pružaoci usluga, profesionalni i drugi subjekti, radi blagovremenog otkrivanja karantinski štetnih organizama dužni su vršiti nadzor i sarađivati na sprovođenju nadzora nad biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima.

(4) O svim novim i neočekivanim pojavama štetnih organizama, kao i postojanju neposredne opasnosti od ulaska karantinski štetnog organizma, ovlašćene ustanove, pružaoci usluga, profesionalni i drugi subjekti koji po prirodi svog posla primijete ili posumnjaju na pojavu novih ili neočekivanih štetnih organizama bez odlaganja obavijestavaju nadležnog inspektora i Upravu.

(5) Nadzori iz stava 1 ovog člana sprovode se tokom određenih vremenskih perioda na osnovu rizika pri čemu se provjerava prisustvo znakova ili simptoma:

- karantinski štetnog organizma, obavezno uključujući prioritetne štetne organizme;
- bilo kojeg štetnog organizma na koji se primjenjuju posebne mjere;
- bilo kojeg drugog štetnog organizma za koje je Uprava procijenila da predstavlja fitosanitarni rizik.

(6) Nadzori iz stava 5 ovog člana sprovode se u svim područjima u kojima nije bilo poznato prisustvo tog štetnog organizma.

(7) Nadzori iz stava 5 ovog člana ne moraju se sprovoditi za štetne organizme za koje je nedvosmisleno zaključeno da se ne mogu odomaćiti ili proširiti na teritoriji Crne Gore zbog ekološko-klimatskih uslova ili odsustva vrsta koje su im domaćini.

(8) Uprava nadzore iz stava 5 ovog člana dizajnira u odnosu na:

- rizik od pojave štetnog organizma na području obuhvaćenom nadzorom;
- vršenje najmanje vizuelnih pregleda, i po potrebi, uzorakovanja radi testiranja;

- na svim odgovarajućim lokacije, a uključuje se i prostor, vozila, mašine i ambalažu koje koriste profesionalni i drugi subjekti;
  - pouzdana naučnih i tehničkim načelima i
  - odgovarajuće vrijeme uzimajući u obzir mogućnost otkrivanja određenog štetnog organizma.
- (9) Višegodišnji program nadzora iz stava 1 ovog člana donosi se na period od pet do **10** godina i sadrži:
- poseban cilj svakog nadzora;
  - obim svakog nadzora u pogledu područja na koje se odnosi i obuhvaćenog perioda, kao i ciljane štetne organizme, bilje i robu;
  - metodologiju nadzora i upravljanje kvalitetom, uključujući opis postupaka za vizuelni pregled, uzorkovanje, sprovođenje testova i njihovo tehničko obrazloženje;
  - vremenski raspored, učestalost i broj zakazanih vizuelnih pregleda, uzoraka i testova; i
  - metode evidentiranja prikupljenih informacija i izvještavanja o njima.
- (10) Uprava, o rezultatima godišnjih nadzora izvještava Ministarstvo, do 30. aprila tekuće za prethodnu godinu i obuhvataju sljedeće informacije o nadzorima: lokacijama, štetnim organizmima i bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima, broju izvršenih kontrola i broju uzetih uzoraka i nalazima za svaki štetni organizam posebno.
- (11) Obrazac izvještaja i način popunjavanja izvještaja iz stava 10 ovog člana propisuje Ministarstvo.
- (12) Program fitosanitarnih mjera koji sadrži godišnje programe nadzora i višegodišnji program nadzora iz stava 1 ovog člana koji naročito sadrži fitosanitarne mjere, nazive štetnih organizama, bilje, biljne proizvode i druge objekte, nosioce poslova i potrebna finansijska sredstva, propisuje organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo).
- (13) Organ uprave nadležan za poslove šumarstva i pravna i fizička lica koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja u oblasti šumarstva dužni su postupati u skladu sa ovim zakonom i propisima iz oblasti šumarstva.

III. SPRJEČAVANJE UNOŠENJA I ŠIRENJA ŠTETNIH ORGANIZAMA I NJIHOVO SUZBIJANJE

Liste štetnih organizama i bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i mjera

Član 8

- (1) U liste se razvrstavaju štetni organizmi prema stepenu rizika za zdravlje bilja i biljnih proizvoda, kao i opstanku pojedinih biljnih vrsta i riziku nanošenja velikih ekonomskih šteta koje mogu prouzrokovati, kao i bilje, biljni proizvodi i drugi objekti i mjere, a koje se odnose na:
- 1) izraze koje se koriste i odgovarajuće propise;
  - 2) karantinski štetne organizme sa EPPO kodovima, uključujući listu prioriternih karantinski štetnih organizama;
  - 3) zaštićena područja i karantinski štetne organizme sa EPPO kodovima za zaštićena područja;
  - 4) regulisane nekarantinski štetne organizme i određeno bilje za sjetvu i sadnju sa kategorijama i pragovima (*thresholds*) koji predstavljaju dozvoljeni procenat prisustva štetnog organizma;
  - 5) mjere za sprječavanje prisustva regulisanih nekarantinski štetnih organizama određenog bilja za sjetvu i sadnju;
  - 6) bilje, biljne proizvode i druge objekte sa carinskim tarifnim brojevima, čije je unošenje u Crnu Goru zabranjeno iz određenih država;
  - 7) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, porijeklom iz određenih država sa posebnim zahtjevima za njihovo unošenje u Crnu Goru;
  - 8) bilje, biljne proizvode i druge objekte, porijeklom iz Crne Gore sa posebnim zahtjevima za njihovo premještanje;
  - 9) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, čije je unošenje zabranjeno u određena zaštićena područja Evropske unije;
  - 10) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, sa posebnim zahtjevima za unošenje i premještanje u određena zaštićena područja Evropske unije;

- 11) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, za koje se zahtjeva ili ne zahtjeva fitosanitarni sertifikat prilikom unošenja u Crnu Goru;
  - 12) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, za koje Evropska unija zahtjeva fitosertifikat za unošenje u zaštićena područja;
  - 13) bilje, biljne proizvode i druge objekte, za koje se zahtjeva biljni pasoš za njihovo premještanje na teritoriji Crne Gore sa carinskim tarifnim brojevima;
  - 14) bilje, biljne proizvode i druge objekte, sa carinskim tarifnim brojevima, za koje Evropska unija izdaje biljne pasoše za unošenje i premještanje za određena zatićena područja;
  - 15) drugo bilje, biljne proizvode i druge objekte i/ili štetne organizme za koje se mogu propisati posebni postupci.
- (2) Sadržaj lista iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.
- (3) Liste iz stava 1 ovog člana i člana 10 ovog zakona utvrđuje Uprava i objavljuje se u "Službenom listu Crne Gore".

Karantinski štetni organizmi

Član 9

- (1) Štetni organizam je „karantinski štetni organizam Crne Gore” ako ispunjava kriterijume iz člana 20 stav 17 ovog zakona, a naročito u pogledu:
- 1) identiteta;
  - 2) prisustva;
  - 3) sposobnosti ulaska, odomaćivanja i širenja;
  - 4) potencijalnog ekonomskog, socijalnog i uticaja na životnu sredinu;
  - 5) dostupnosti mjera za sprečavanje ulaska, odomaćivanja ili širenja.
- (2) Zabranjeno je unošenje, premještanje, držanje, razmnožavanje ili puštanje na teritoriju Crne Gore karantinski štetnih organizama koji su razvrstani u liste iz člana 8 stav 1 tačka 2 ovog zakona.
- (3) Prioritetni štetni organizmi su karantinski štetni organizmi sa najozbiljnijim ekonomskim, socijalnim ili uticajem na životnu sredinu i koji ispunjavaju kriterijume iz člana 14 stav 17 ovog zakona.
- (4) Ako Uprava sumnja da je karantinski štetni organizam ili štetni organizam na koji se primjenjuju posebne mjere prisutan na dijelu teritorije Crne Gore na kojem dotad nije bilo poznato prisustvo tog štetnog organizma, ili u pošiljci bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata koja je unesena ili se planira unijeti ili premještat na teritoriji Crne Gore, ili ako je Uprava zaprimila dokaze o njegovom prisustvu, odmah se preduzimaju potrebne mjere radi službenog potvrđivanja prisustva štetnog organizma.
- (5) Službena potvrda iz stava 4 ovog člana zasniva se na nalazu/dijagnozi službene laboratorije, koju je ovlastila Uprava u skladu sa ovim zakonom.
- (6) Do službene potvrde prisustva štetnog organizma preduzimaju se fitosanitarne mjere radi uklanjanja rizika od širenja štetnog organizma.
- (7) Sumnja ili dokazi iz stava 4 ovog člana mogu se zasnivati na bilo kojim informacijama iz člana 10 stav 2 ovog zakona ili bilo kog drugog izvora.

Regulisani nekarantinski štetni organizam

Član 10

- (1) Štetni organizam je regulisani nekarantinski štetni organizam ako je uvršten na odgovarajuću listu iz člana 8 ovog zakona i ako ispunjava kriterijume iz člana 20 stav 17 ovog zakona, a naročito da:
- (a) ima utvrđen identitet;
  - (b) nije karantinski štetni organizam ili štetni organizam na kojeg se primjenjuju posebne mjere;
  - (c) se uglavnom prenosi preko određenog bilja za sadnju uz vjerovatnoću širenja štetnog organizma;
  - (d) njegovo prisustvo na bilju za sadnju ima neprihvatljiv ekonomski učinak u pogledu predviđene upotrebe bilja za sadnju;
  - (e) su dostupne izvodljive i efikasne mjere za sprečavanje njegovog prisustva na bilju za sadnju;

- (f) su utvrđeni i posebnim propisima koji uređuju sjeme i sadni materijal.
- (2) Regulisani nekarantinski štetni organizmi ne smiju se unositi niti premještati na području Crne Gore na određenom bilju za sjetvu i sadnju sa liste iz člana 8 stav 1 tačka 4 ovog zakona.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana utvrđena zabrana ne primjenjuje se u slučajevima premještanja bilja za sjetvu i sadnju:
- (a) unutar prostora profesionalnog subjekta ili između njegovih prostora;
  - (b) potrebno radi dezinfekcije.
- (4) Zabrana iz stava 2 ovog člana ne primjenjuje se na regulisane nekarantinski štetne organizme koji su prisutni na bilju za sadnju i njihove izolate, a upotrebljavaju se u naučne ili obrazovne svrhe, za oglede, sortnu selekciju, oplemenjivanje ili izložbe u skladu sa članom 25 ovog zakona.

Visokorizično bilje, biljni proizvodi i drugi objekti

Član 11

- (1) Visokorizično bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti je bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti porijeklom iz drugih država koji, na osnovu preliminarne procjene, predstavlja rizik od štetnih organizama neprihvatljivog nivoa za teritoriju Crne Gore (u daljem tekstu: visokorizično bilje).
- (2) Visokorizično bilje iz stava 1 ovog člana, privremeno se ne smije unositi na teritoriju Crne Gore iz drugih država, grupe država ili iz određenih područja država porijekla.
- (3) Visokorizično bilje, privremeno se razvrstava u listu visokogorizičnog bilja sve dok se na osnovu procjene rizika od štetnih organizama ne utvrde posebni zahtjevi koje prilikom unošenja treba da ispunjavaja bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se tada uklanjaju sa liste visokorizičnog bilja.
- (4) Za procjenu rizika od štetnih organizama za visokorizično bilje uzimaju se u obzir kriterijumi u odnosu na:
- 1) bilje za sadnju, osim sjemenata;
  - 2) drugo bilje, biljne proizvode ili druge objekte.
- (5) Za procjenu iz stava 1 ovog člana prihvata se EFSA procjena za rizik od štetnih organizama neprihvatljivog nivoa.
- (6) Listu visokorizičnog bilja sa carinskim tarifnim brojevima (ako su dostupni) i države, grupe država ili određena područja države porijekla, usklađenu sa odgovarajućom listom Evropske unije utvrđuje Uprava.
- (7) Posebne zahtjevi koje prilikom unošenja treba da ispunjava bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji se uklanjaju sa liste visokorizičnog bilja iz stava 3 ovog člana, bliže kriterijume iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Fitosanitarne mjere

Član 12

- (1) Radi sprječavanja unošenja i širenja štetnih organizama sprovode se fitosanitarne mjere utvrđene ovim zakonom.
- (2) Fitosanitarne mjere se primjenjuju u obimu koji je neophodan da se zaštiti zdravstveno stanje bilja i kojima se ne ograničava promet.
- (3) Fitosanitarne mjere se pripremaju, donose i mijenjaju u skladu sa međunarodnim standardima, smjernicama i preporukama, naučnim principima i činjenicama koje se odnose na zdravstvenu zaštitu bilja i ekonomsku opravdanost.
- (4) U slučaju da ne postoje međunarodne fitosanitarne smjernice, preporuke i standardi ili da one ne mogu da zadovolje potrebni nivo zdravstvene zaštite bilja, utvrđuju se fitosanitarne mjere koje moraju biti naučno opravdane i zasnovane na principima procjene i upravljanja rizikom.
- (5) Prilikom procjene rizika iz stava 3 ovog člana uzeće se u obzir:
- 1) raspoloživi naučni podaci;
  - 2) procesi i načini proizvodnje;
  - 3) metode inspeksijskog nadzora, uzorkovanja i testiranja;
  - 4) rasprostranjenost određenih štetnih organizama;
  - 5) postojanje područja bez štetnih organizama;

- 6) uslovi u životnoj sredini;
- 7) karantinski ili drugi postupak.

(6) Upravljanje rizikom uključuje razmatranje ekonomske opravdanosti u smislu gubitka u proizvodnji ili prodaji u slučaju unošenja i širenja štetnih organizama, troškovi njihovog suzbijanja ili iskorjenjivanja, kao i ekonomsku isplativost alternativnih pristupa umanjenu rizika.

(7) Fitosanitarne mjere u drugoj državi smatraju se ekvivalentnim mjerama Crne Gore, ako druga država pokaže na objektivni način da njene mjere postižu isti ili viši nivo zdravstvene zaštite bilja u odnosu na nivo koji se u Crnoj Gori zahtjeva.

(8) Uprava utvrđuje ekvivalentnost mjera na zahtjev određene druge države ako ta država:

- (a) primjenom jedne ili više mjera pod svojom službenom kontrolom osigurava nivo fitosanitarne zaštite koja je ekvivalentna posebnim zahtjevima u vezi sa premještanjem tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar područja Crne Gore;
- (b) organu uprave dokaže da se određenim mjerama iz tačke (a) postiže nivo fitosanitarne zaštite iz te tačke.

Nova i neuobičajena pojava štetnih organizama ili sumnja na prisustvo karantinski štetnog organizma

Član 13

(1) Ako subjekt ili drugo lice uoči na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima novu i neuobičajenu pojavu štetnih organizama ili posumnja na prisustvo karantinski štetnog organizma dužno je odmah obavijesti nadležnog inspektora i Upravu.

(2) U slučaju sumnje na prisustvo štetnih organizama iz stava 1 ovog člana nadležni inspektor uzima uzorak i dostavlja ga na laboratorijsko testiranje radi utvrđivanja prisustva i identifikacije štetnog organizma.

(3) Laboratorija je dužna da rukuje uzorkom na način koji će obezbijediti identitet uzorka i uslove za sprječavanje rizika od širenja štetnih organizama.

(4) Laboratorija je dužna je da vodi evidenciju uzoraka, čuva i dostavlja podatke o izvršenim analizama na propisan način.

(5) Laboratorijska testiranja iz stava 2 ovog člana može da obavlja ovlašćena fitosanitarna laboratorija koja ispunjava uslove u pogledu kadra, prostora i opreme.

(6) Način rukovanja uzorkom, kao i način vođenja evidencije uzoraka, čuvanja i dostavljanje podatka o izvršenim testiranjima i bliže uslove iz stava 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Sprovođenje odgovarajućih fitosanitarnih mjera

Član 14

(1) Ako se utvrdi prisustvo karantinski štetnih organizama ili prisustvo štetnih organizama koji nijesu utvrđeni listama, Uprava nalaže rješenjem sprovođenje odgovarajućih fitosanitarnih mjera u cilju sprječavanja širenja ili u cilju suzbijanja štetnih organizama, kao što su tretiranje, uništavanje ili drugačije uklanjanje štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata na kojima je utvrđeno prisustvo štetnih organizama.

(2) U slučaju prisustva štetnih organizama iz stava 1 ovog člana subjekt je dužan da zaštiti bilje, biljne proizvode i druge objekte od štetnih organizama i spriječi dodir sa drugim biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima na koje se štetni organizmi mogu prenijeti.

(3) Obim prisustva štetnih organizama utvrđuje Uprava.

(4) Uprava obavještava subjekte i ovlašćena lica o pojavi i riziku od štetnih organizama i upoznaje ih sa mjerama za sprječavanje širenja štetnih organizama.

(5) Ako profesionalni subjekt sumnja ili ustanovi da je karantinski štetni organizam ili štetni organizam na koji se primjenjuju posebne mjere prisutan na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima koji su pod njegovom kontrolom, o tome odmah obavještava Upravu radi preduzimanja mjera u skladu sa članom 8a ovog zakona (službena potvrda).

(6) Profesionalni subjekat iz stava 5 ovog člana odmah preduzima sve mjere opreza radi sprečavanja odmaćivanja i širenja tog štetnog organizma.

(7) Uprava može odlučiti da obavještavanje iz stava 5 ovog člana nije potrebno ako je poznato da se određeni štetni organizam pojavljuje na određenom području.

(8) Uz mogućnost savjetovanja sa Upravom o mjerama koje treba preduzeti profesionalni subjekt iz stava 5 ovog člana koji je zaprimio službenu potvrdu o prisustvu karantinski štetnog organizma na bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima koji su pod njegovom kontrolom, dužan je odmah sprovesti mjere:

- za sprečavanje širenja štetnog organizma i u skladu sa uputstvima organa uprave, ukoliko su ta uputstva dostupna;
- za uklanjanje štetnog organizma sa bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, kao i iz svojih prostora, zemljišta, supstrata, vode ili drugih zaraženih elemenata koji su pod njegovom kontrolom;
- za povlačenje sa tržišta bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji su pod njegovom kontrolom i na kojima bi mogao biti prisutan štetni organizam, a ako to bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti više nisu pod njegovom kontrolom, profesionalni subjekt, osim ukoliko Uprava nije drugačije propisala, odmah:
  - (a) o prisustvu štetnog organizma obavještava lica u trgovinskom lancu kojima je isporučeno to bilje, biljni proizvodi i drugi objekti;
  - (b) licima iz tačke (a) ovog stava pruža smjernice o mjerama koje se preduzimaju tokom transporta tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, kako bi se umanjio rizik od širenja ili bijega štetnih organizama; i
  - (c) opoziva odnosno povlači to bilje, biljne proizvode ili druge objekte.

(9) Obaveze obavješćavanja iz člana 6 stava 1 tačka 2 i stava 5 ovog člana ne primjenjuju se ako se utvrdi prisustvo karantinski štetnih organizama u zaraženom području obilježenog područja:

- (a) uspostavljenog sa ciljem obuzdavanja tog štetnog organizma;
- (b) na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja za koje je potrebno osam ili više godina, tokom prvih osam godina.

(10) Fitosanitarne mjere iz čl. 12, 15 i 20 stav 5 ovog zakona, kao i mjere iz stava 1 ovog člana i način obavješćavanja iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

(11) Način pripremanja, donošenja i mijenjanja predloženih i hitnih fitosanitarnih mjera, kao i način obavješćavanja propisuje Ministarstvo.

Privremene mjere za nove štetne organizme i mjere za bilje, biljne proizvode i druge objekte koji mogu predstavljati rizik od novih štetnih organizama ili neki drugi fitosanitarni rizik na koji se sumnja

Član 15

(1) Za unošenje i premještanje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata koji mogu predstavljati rizik od novih štetnih organizama ili neki drugi fitosanitarni rizik sprovode se privremene mjere pod uslovom:

- (a) da postoji vjerovatnoća od novog identifikovanog rizika od štetnog organizma koji nije predmet postojećih lista ili mjera;
- (b) da ne postoji dovoljno fitosanitarnog iskustva o novim vrstama bilja ili načinima prenošenja vezanih za trgovinu biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima porijeklom iz određenih država;
- (c) nije izvršena procjena novo identifikovanog rizika od štetnog organizma u odnosu na bilje, biljne proizvode ili druge objekte porijeklom iz određenih zemalja.

Privremene mjere iz stava 1 obuhvataju jednu ili više sljedećih mjera:

- (a) sistematične i intenzivne inspekcijske preglede i uzorkovanje, na mjestu unošenja, svake partije bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, prilikom unošenja na teritoriju Crne Gore i testiranje uzoraka;
- (b) karantinski period, u karantinskoj jedinici ili prostoru za izolaciju iz članka 60, radi potvrđivanja odsustva rizika od štetnih organizama na tom bilju, biljnim proizvodima ili drugim objektima;
- (c) zabranu unošenja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata.

(2) Privremene mjere iz stava 1 ovog člana primjenjuju se tokom odgovarajućeg perioda, dok se ne identifikuju štetni organizmi koji mogu biti povezani sa biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima iz drugih zemalja i dok se ne izvrši procjena rizika koju ti štetni organizmi predstavljaju.

(3) Detaljne uslove sa elementima za određivanje bilja ili biljnih proizvoda za koje postoji vjerovatnoća da će predstavljati rizik od novih štetnih organizama ili neki drugi fitosanitarni rizik iz stave 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Krizni plan

Član 16

(1) Sprječavanje unošenja i širenja prioriternih štetnih organizama i njihovo suzbijanje, iskorjenjivanje, a naročito za one koji se mogu odomaćiti se na teritoriji Crne Gore, sprovodi se na osnovu plana postupanja u kriznim situacijama za pojedine prioritne štetne organizme (u daljem tekstu: krizni plan) koji donosi Vlada Crne Gore i objavljuje se u Službenom listu Crne Gore.

(2) Krizni plan iz stava 1 ovog člana, u slučaju službeno potvrđenog prisustva prioritnog štetnog organizma ili sumnje na njegovo prisustvo naročito sadrži: informacije u vezi sa procesima donošenja odluka, postupcima i protokolima koje treba slijediti, fitosanitarne mjere i način njihovog sprovođenja, minimalnim resursima koje treba staviti na raspolaganje i postupcima za stavljanje na raspolaganje dodatnih resursa, organizaciju (opremu i ljudske resurse), potrebna sredstva i način kontrole sprovođenja plana.

(3) Krizni plan iz stava 1 ovog člana, izrađuje Uprava, a u odgovarajućoj fazi postupka izrade nacrta i ažuriranja kriznih planova savjetuje se sa svim relevantnim zainteresovanim stranama i vrši nadzor i koordinaciju u sprovođenju i daje instrukcije za njegovo sprovođenje.

(4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, krizni planovi ne moraju se donositi za štetne organizme za koje je nedvosmisleno zaključeno da se ne mogu odomaćiti ili proširiti na teritoriji Crne Gore zbog ekološko-klimatskih uslova ili odsustva vrsta koje su im domaćini.

(5) Krizni plan iz stava 1 ovog člana uključuje sljedeće elemente:

(a) ulogu i odgovornosti organa državne uprave, organa uprave i drugih organa uključenih u sprovođenje plana, lanac komandovanja i postupke za koordinaciju mjera koje preduzimaju organi državne uprave, organi uprave i drugi organi javne uprave, uključena ovlašćena lica, delegirana tijela ili fizička lica, laboratorije i profesionalni i drugi subjekti uključujući, prema potrebi, koordinaciju sa susjednim državama i Evropskom unijom;

(b) način i mogućnost pristupanja prostorima profesionalnih subjekata, drugih relevantnih subjekata i fizičkih lica od strane organa uprave;

(c) pristup organa uprave, kada je potrebno, laboratorijima, opremi, osoblju, spoljnim stručnjacima i resursima potrebnim za brzo i djelotvorno iskorjenjivanje ili, prema potrebi, obuzdavanje prioritnog štetnog organizma;

(d) mjere koje se preduzimaju u vezi sa pružanjem informacija Vladi, drugim državama, profesionalnim subjektima i javnosti u pogledu prisustva prioritnog štetnog organizma i preduzetim mjerama, u slučaju službeno potvrđenog prisustva ili sumnje na prisustvo prioritnog štetnog organizma;

(e) način vođenja evidencije utvrđenog prisustva prioritnog štetnog organizma;

(f) dostupne procjene u pogledu rizika koji prioritni štetni organizam predstavlja;

(g) mjere i principi upravljanja rizikom koje treba preduzeti u pogledu prioritnog štetnog organizma;

(h) načela za geografsko razgraničenje obilježenih područja;

(i) protokole koji opisuju metode vizuelnih pregleda, uzorkovanja i laboratorijskih testova; i

(j) načela koji se odnose na osposobljavanje službenika organa uprave i, prema potrebi drugih uključenih lica, laboratorija, profesionalnih subjekata i drugih lica iz tačke (a) ovog stava.

(6) Elementi iz stava 5 tač od (d) do (j) ovog člana mogu imati formu priručnika sa uputstvima.

(7) Krizni planovi za više prioritnih štetnih organizama sa sličnom biologijom i rasponom vrsta domaćina se mogu objediniti, pri čemu se takav krizni plan sastoji od opšteg dijela zajedničkog svim prioritnim štetnim organizmima obuhvaćenim planom i posebnih dijelova za svaki prioritni štetni organizam.

(8) Krizni plan se redovno revidira i prema potrebi ažurira.

(9) Bliži sadržaj kriznog plana, načela osposobljavanja iz stava 5 tačka (j) ovog člana i mjere i principi upravljanja rizikom iz stava 5 tačka g ovog člana propisuje Ministarstvo.

Vježbe simulacije

Član 17

- (1) Radi pravilnog sprovođenja i provjere kriznih planova Uprava organizuje, koordinira i učestvuje u vježbama simulacije krizne situacije u vremenskim razmacima utvrđenim prema biologiji prioritetnog štetnog organizma ili više njih i riziku koji predstavlja prioritetni štetni organizam ili više njih.
- (2) Vježbe iz stava 1 ovog člana izvode se jednom godišnje uz učešće relevantnih učesnika.
- (3) Izuzetno od stava 1 ovog člana vježbe simulacije se ne moraju izvoditi ako su nedavno sprovedene mjere iskorjenjivanje prioritetnog štetnog organizma ili više njih.
- (4) Vježbe iz stava 1 ovog člana mogu se izvoditi zajedno sa drugim državama na osnovu njihovih kriznih planova.
- (5) Vježbe simulacije krizne situacije su sastavni dio Programa fitosanitarnih mjera iz člana 7 st. 1 i 12 ovog zakona.
- (6) Program vježbe simulacije krizne situacije donosi Uprava.
- (7) Finansijska sredstva za izvođenje vježbi simulacije obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Akcioni planovi i prioritetni štetni organizmi

Član 18

- (1) Ako je službeno potvrđeno prisutvo prioritetnog štetnog organizma Uprava odmah donosi plan aktivnosti (u dalje tekstu: akcioni plan) kojim se utvrđuju mjere za iskorjenjivanje ili za njegovo obuzdavanje, kao i vremenski raspored primjene mjera.
- (2) Akcioni plan uključuje opis oblika i organizacije nadzora koje se sprovodi, utvrđuje broj vizuelnih pregleda, broj uzoraka i laboratorijskih testova, kao i metodologiju koja primijenjuje pri pregledu, uzorkovanju i testiranju.
- (3) Akcioni plan zasniva se na odgovarajućem kriznom planu, a Uprava objavljuje u Službenom listu Crne Gore i objavljuje ga na svojoj internet stranici.

Evidencija i čuvanje podatka i nalaza o pojavama štetnih organizama

Član 19

- (1) Uprava vodi evidenciju i čuva podatke i nalaze o pojavama štetnih organizama, o nadzoru nad štetnim organizmima, radi pružanja informacija na nacionalnom i međunarodnom nivou.
- (2) Prva pojava ili otkrivanje novih štetnih organizama, radi službene potvrde i obezbjeđivanja informacija na međunarodnom i nacionalnom nivou moraju se na obrascu prijaviti Upravi.
- (3) Prvu pojavu ili otkrivanje novih štetnih organizama notifikuje Uprava radi obezbjeđivanja informacija na međunarodnom nivou u skladu sa obavezama preuzetim odgovarajućim međunarodnim sporazumima.
- (4) Sadržaj, oblik i način vođenja evidencije i pružanja informacija iz stava 1 ovog člana, način i obrazac prijavljivanja iz stava 2 ovog člana i način notifikacije iz stava 3 ovog člana bliže propisuje Ministarstvo.

Obilježeno područje

Član 20

- (1) Kada je službeno potvrđeno prisustvo novog ili karantinski štetnog organizma, Uprava odmah nalaže preduzimanje svih potrebnih fitosanitarnih mjera za iskorjenjivanje karantinski štetnog organizma iz obilježenog područja.
- (2) Iskorjenjivanje iz stava 1 ovog člana ne sprovodi se ukoliko je drugačije predviđeno posebnim propisima za taj karantinski štetni organizam.
- (3) U slučaju iz stava 1 ovog člana Uprava bez odlaganja istražuje izvor prisustva karantinski štetnog organizma, a naročito ako se prisustvo može povezati sa premještanjem bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, kao i sa mogućnošću da se karantinski štetni organizam premještanjem dalje širi na bilje, biljne proizvode ili druge objekte.
- (4) Uprava nalaže preduzimanje mjera iz stava 1 ovog člana i istrage iz stava 3 ovog člana, bez obzira na to da li je karantinski štetni organizam prisutan u javnim ili privatnim prostorima.

- (5) U slučaju iz stava 1 ovog člana kada je službeno potvrđeno prisustvo karantinski štetnog organizma, Uprava odmah uspostavlja granice jednog ili više područja na kojima se preduzimaju mjere iskorjenjivanja (u daljem tekstu: obilježeno područje).
- (6) Obilježeno područje iz stava 5 ovog člana sastoji se od zaraženog i sigurnosnog područja.
- (7) Zaraženo područje, kada je primjenljivo, obuhvata:
- (a) svo bilje za koje je poznato da je zaraženo karantinski štetnim organizmom;
  - (b) svo bilje koje pokazuje znakove ili simptome koji ukazuju na moguću zaraženost karantinski štetnim organizmom;
  - (c) svo drugo bilje koje bi moglo ili postati kontaminirano ili zaraženo karantinski štetnim organizmom, uključujući bilje koje bi moglo biti zaraženo zbog svoje osjetljivosti na taj štetni organizam i jer se nalazi u neposrednoj blizini zaraženog bilja ili zbog zajedničkog izvora proizvodnje, ako je poznat, sa zaraženim biljem ili biljem uzgojenim od njega;
  - (d) zemljište, supstrat, vodotokove ili druge elemente zaražene karantinski štetnim organizmom, ili one koji bi se mogli njime zaraziti.
- (8) Sigurnosno područje nalazi se uz zaraženo područje i okružuje ga, a njegov obim primjeren je riziku od širenja karantinski štetnog organizma van zaraženog područja prirodnim putem ili zbog ljudskog djelovanja u zaraženom području i njegovoj okolini i određuje se u skladu sa kriterijumima odnosno načelima upravljanja rizikom od štetnih organizama.
- (9) Ukoliko je rizik od širenja štetnog organizma van zaraženog područja uklonjen ili umanjen na prihvatljiv nivo prirodnim ili vještačkim barijerama, Uprava ne uspostavlja sigurnosno područje.
- (10) Izuzetno od stava 5 ovog člana, ako Uprava na osnovu inicijalnog pregleda zaključi, s obzirom na prirodu karantinski štetnog organizma, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i mjesta gdje je pronađen, da se karantinski štetni organizam može odmah ukloniti, Uprava može donijeti odluku da neće uspostaviti obilježeno područje, u tom slučaju sprovodi se nadzor radi utvrđivanja je li zaraženo drugo bilje ili biljni proizvodi i na osnovu rezultata nadzora utvrđuje se da li je potrebno uspostaviti obilježeno područje.
- (11) Uprava najmanje jednom godišnje, u odgovarajuće vrijeme, sprovodi nadzor svakog obilježenog područja u pogledu prisustva karantinski štetnog organizma u skladu sa uslovima datim u članu 5 ovog zakona.
- (12) Uprava, kada je primjereno, mijenja granice zaraženih, sigurnosnih i obilježenih područja u skladu sa rezultatima nadzora iz stava 11 ovog člana.
- (13) Uprava može ukinuti obilježeno područje i ukinuti mjere iskorjenjivanja ako se potvrdi status područja kao područja slobodnog od štetnog organizma ako:
- (a) je nadzorom iz stava 11 ovog člana utvrđeno da je područje slobodno od karantinski štetnog organizma;
  - (b) nije utvrđeno prisustvo karantinski štetnog organizma na obilježenom području tokom dovoljno dugog perioda.
- (14) Uprava prilikom mjenja granica iz stava 12 ovog člana ili o ukidanju obilježenog područja iz stava 13 ovog člana uzima u obzir najmanje:
- (a) biologiju karantinskog štetnog organizma i vektora;
  - (b) prisustvo bilja domaćina;
  - (c) ekološko-klimatske uslove; i
  - (d) vjerovatnoću uspješnosti mjera iskorjenjivanja.
- (15) Izuzetno od stava 11 ovog člana, godišnji nadzori se ne moraju sprovoditi u zaraženom području obilježenih područja koja su uspostavljena za:
- (a) štetne organizme na koje se primjenjuju mjere iskorjenjivanja za koje je potrebno osam ili više godina;
  - (b) štetne organizme na koje se primjenjuju mjere obuzdavanja.
- (16) Granice područja iz stava 5 ovog člana, mjere za otkrivanje, sprječavanje širenja i mjere suzbijanja štetnih organizama, uslove za prestanak naređenih mjera određuje Uprava rješenjem.
- (17) Načela odnosno kriterijume iz stava 8 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Zaštićena područja

Član 21

(1) Zaštićenim područjem može se proglasiti područje u kojem jedan ili više štetnih organizama, koji su odomaćeni u jednom ili više područja Crne Gore, nijesu nikada bili prisutni ili odomaćeni iako postoje povoljni uslovi za njihovo odomaćivanje u tom području i u kojem, pri povoljnim ekološkim uslovima, za pojedine kulture, postoji rizik da se određeni štetni organizmi odomaće i pored činjenice da ti organizmi nijesu nikada bili prisutni ili odomaćeni u Crnoj Gori.

(2) Smatra se da je štetni organizam odomaćen u nekom području, ako je poznato da je u njemu prisutan i da se u tom području nijesu sprovodile fitosanitarne mjere za njegovo iskorjenjivanje ili su se takve mjere sprovodile najmanje dvije godine uzastopno i pokazale se neefikasnim.

(3) U zaštićenom području, Uprava sprovodi redovna i sistematska istraživanja radi utvrđivanja mogućeg prisustva štetnih organizama zbog kojih je to područje proglašeno zaštićenim.

(4) Zaštićena područja iz stava 1 ovog člana, bliže uslove za sistematska istraživanja u granicama zaštićenog područja i listu zaštićenih područja utvrđuje Ministarstvo.

Zabrana unošenja i širenja karantinski štetnih organizama

Član 22

(1) Zabranjeno je unošenje i širenje na teritoriji Crne Gore karantinski štetnih organizama i njihovo širenje biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima.

(2) Zabranjeno je unošenje u zaštićeno područje i širenje unutar zaštićenog područja karantinski.

(3) Zabranjeno je unošenje i širenje štetnih organizama na teritoriju Crne Gore i regulisanih nekarantinski štetnih organizama za određeno bilje.

(4) Izuzetno od st. 1, 2 i 3 ovog člana, Uprava može dozvoliti unošenje bilja na kojem je utvrđen nizak nivo prisustva karantinski štetnih organizama, pod uslovom da ono nije namijenjeno sadnji i sjetvi ili ako su na osnovu procjene rizika od štetnih organizama za pojedino bilje namijenjeno sadnji i sjetvi utvrđeni pragovi koji predstavljaju dozvoljeni procenat prisustva za karantinski štetne organizme.

(5) Mjere sprječavanja ili ograničavanja unošenja i širenja štetnih organizama iz st. 1, 2 i 3 ovog člana, bliže uslove i pragove za unošenje bilja iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Zabrana unošenja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na osnovu prisustva karantinski štetnih organizama u određenim zemljama ili područjima

Član 23

(1) Zabranjeno je unošenje na teritoriju Crne Gore bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata sa liste iz člana 8 stav 1 tač. 6 i 7 ovog zakona, navedenih po tarifnim oznakama, ako potiču iz zemalja, grupe zemalja ili određenog područja države u toj listi.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, Uprava može dozvoliti unošenje bilja i biljnih proizvoda sa liste iz stava 1 ovog člana:

1) ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama ili je rizik sveden na najmanju moguću mjeru (mjesto proizvodnje slobodno od štetnog organizma, primijenjene fitosanitarne mjere, nakon unošenja propisani dodatni fitosanitarni zahtjevi) ili

2) ako ne postoji rizik od širenja štetnih organizama ili je rizik sveden na najmanju moguću mjeru i ako je to bilje uzgajano, proizvedeno ili se koristi u pograničnom području susjedne države, radi upotrebe na obližnjim lokacijama u graničnom području Crne Gore.

(3) U rješenju kojim se dozvoljava unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 3 ovog člana Uprava obavezno navodi naziv lokacije i ime korisnika.

(4) Bilje, biljne proizvode i druge objekte iz stava 3 ovog člana mora pratiti pisani dokaz o mjestu njihovog porijekla.

(5) Bliže uslove za unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 3 ovog člana i načela upravljanja rizicima iz stava 2 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo.

Male količine bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata

Član 24

(1) Zabrana iz člana 23 ovog zakona ne odnosi se na male količine bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, uključujući hranu i hranu za životinje, ako ih vlasnik ili primalac namjerava koristiti za neindustrijske i nekomercijalne svrhe ili se koriste tokom putovanja, uz uslov da nema rizika za širenje štetnih organizama.

(2) Uprava, morske luke, aerodromi, carinski organi, međunarodni prevoznici dužni su da informišu putnike o zabranama i zahtjevima i u pogledu unošenja malih količina bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore.

(3) Male količine određenog bilja, osim bilja za sadnju, biljnih proizvoda i drugih objekata iz druge države mogu se unositi bez fitosanitarnog sertifikata ako ispunjavaju sljedeće uslove:

(a) uneseni su kao dio ličnog prtljaga putnika;

(b) ne smiju se upotrebljavati u stručne ili komercijalne svrhe;

(c) uvršteni su na Listu malih količina bilja

(d) male količina utvrđuju se na osnovu rizika od štetnih organizama koji predstavljaju to bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, u skladu sa načelima upravljanja rizicima.

(4) Informacije iz stava 2 ovog člana pružaju se u obliku plakata ili brošura, i ukoliko je moguće na internet stranicama.

(5) Poštanske službe i profesionalni subjekti uključeni u prodaju preko ugovora na daljinu takođe informišu svoje klijente o unošenju bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore u skladu sa stavom 2, najmanje putem interneta.

(6) Bliže uslove za unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 3 ovog člana, kao i male količine za pojedine vrste bilja i biljnih proizvoda, odgovarajuće druge države kao i maksimalnu količinu, bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji podliježu izuzecima i načela upravljanja rizicima iz stava 3 tačka d ovog člana, kao i način informisanja utvrđuje Ministarstvo.

Privremeno unošenje za službeno testiranje, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, sortnu selekciju ili oplemenjivanje

Član 25

(1) Izuzetno od čl. 6 stav 5, 11 stav 2, 22 st. 1 do 3 i 23 stav 1 ovog zakona, dozvoljeno je, ako su ispunjeni propisani uslovi, uvoz i premještanje štetnih organizama i/ili bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata sa lista iz člana 8 stav 1 tač. 2, 6 i 7 i člana 11 stav 3 ovog zakona ako:

1) imaju odobrenje za privremeno unošenje;

2) se upotrebljavaju za službeno testiranje, naučne ili obrazovne svrhe, ogleda, sortnu selekciju ili oplemenjivanje.

(2) Odobrenje iz stava 1 tačka 1 ovog člana za karantinski štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju posebne mjere, izdaje Uprava na zahtjev ovlašćenih naučno-istraživačkih i obrazovnih ustanova koja vrše aktivnosti službenog testiranja, naučno-istraživačku djelatnost ili ogleda, sortnu selekciju ili oplemenjivanje, kao i obrazovne aktivnosti.

(3) Odobrenje iz stava 1 ovog člana izdaje se ako su ispunjeni uslovi koji obezbijavaju da nema neprihvatljivog rizika od širenja karantinski štetnog organizma ili štetnog organizma na koji se primjenjuju posebne, uzimajući u obzir identitet, biologiju i načine širenja tog štetnog organizma, planiranu aktivnost, interakciju sa životnom sredinom i druge faktore povezane sa rizikom koji predstavlja taj štetni organizam.

(4) Zahtjev iz stava 2 ovog člana, radi izdavanja odobrenja koje prati štetni organizam/bilje, biljne proizvode i druge objekte prilikom unošenja i premještanja na teritoriju Crne Gore prati dokumentacija i informacije o:

(a) lokaciji i uslovima za štetni organizam, koji se navode u odobrenju;

(b) aktivnostima koje se sprovode u karantinskoj jedinici ili prostoru za izolaciju koji su odobreni od strane Uprava i koje se navode u odobrenju, pri čemu se uzimaju u obzir kapaciteti karantinske jedinice ili prostora za izolaciju;

- (c) osoblju koje sprovodi aktivnost čiju naučnu i tehničku kompetenciju Uprava smatra primjerenom, a koje se navodi u odobrenju;
- (d) količini štetnih organizama/bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i vremenu trajanja aktivnosti;
- (e) uslovima za eliminisanje rizika od širenja karantinskog štetnog organizma i mjere;
- (5) Uslove i dokumentaciju iz stava 2 ovog člana u pogledu lokacije za obavljanje aktivnosti, načina držanja štetnog organizma, aktivnosti u vezi sa štetnim organizmom koje sprovodi naučno i tehničko osposobljeno osoblje i njihovu kompetenciju, način izdavanja i sadržaj zahtjeva i odobrenja, kao i način kontrole usklađenosti i mjere koje treba preduzeti u slučaju neusklađenosti utvrđuje Ministarstvo.
- (6) Evidenciju o izdatim odobrenjima iz stava 2 ovog člana vodi Uprava.
- (7) Uprava kontroliše ispunjenost uslova iz odobrenja i po potrebi, preudzima mjere ograničenja i druge mjere u slučaju neusklađenosti, uključujući i ukidanje odobrenja.

Dodatne mjere

Član 26

Radi sprječavanja unošenja i širenja štetnih organizama i njihovog suzbijanja u Crnoj Gori, Ministarstvo može dodatno da:

- 1) zabrani na određenom području gajenje pojedinih vrsta, sorti ili klonova biljaka;
- 2) zabrani ili ograniči uvoz u Crnu Goru ili tranzit pojedinih biljnih vrsta preko teritorije Crne Gore;
- 3) zabrani ili ograniči premještanje pojedinih biljnih vrsta na teritoriji Crne Gore;
- 4) odredi granice područja pod posebnim ili vanrednim nadzorom;
- 5) naredi i druge hitne mjere u skladu sa ovim zakonom.

Karantinske stanice ili prostor za izolaciju

Član 27

- (1) Za potrebe sprovođenja aktivnosti propisanih čl. 15 i 25 ovog zakona:
  - (a) određuju se karantinske stanice ili prostori za izolaciju;
  - (b) odobrava se upotreba određenih karantinskih stanica ili prostora za izolaciju;
  - (c) privremeno se određuju prostori profesionalnih subjekata ili drugih lica kao prostori za izolaciju štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata i njihovu upotrebu.
- (2) Uprava, na internet stranici objavljuje listu karantinskih stanica i prostora za izolaciju.
- (3) Kako bi se spriječilo širenje karantinskih štetnih organizama, u karantinskim stanicama i prostorima za izolaciju iz stava 1 ovog člana treba da ispunjavaju sljedeće zahtjeve:
  - (a) obezbijedenu fizičku izolaciju štetnih organizama, bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji treba se drže u karantinu ili izolaciji i onemogućeno je pristupanje ili uklanjanje bez saglasnosti Uprave;
  - (b) sisteme, ili pristup sistemima sterilizacije, dekontaminacije ili uništavanja zaraženog/napadnutog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, otpada i opreme prije uklanjanja iz stanica ili prostora;
  - (c) jasno obilježena karantinska stanica i prostori za izolaciju radi identifikacije sa kratkim opisom aktivnosti koje se obavljaju, navedena odgovorna lica za izvršavanje aktivnosti i uslovima u kojima ih izvršavaju;
  - (d) dovoljan broj osposobljenog osoblja sa odgovarajućom kvalifikacijom i iskustvom; i
  - (e) imaju krizni plan za potrebe efikasnog uklanjanja nepredviđenog prisustva štetnih organizama i sprečavanja njihovog širenja koji odobrava Uprava.
- (4) Odgovorana lica iz stava 3 tačka c ovog člana nadziru karantinsku stanicu ili prostor za izolaciju radi utvrđivanja nepredviđenog prisustva štetnih organizama u stanici ili prostoru i njihovoj neposrednoj okolini.
- (5) Ako se nadzorom iz stave 4 ovog člana otkrije ili posumnja na nepredviđeno prisustvo štetnog organizma, odgovorno lice dužno je da odmah preduzme mjere u skladu sa kriznim planom iz stava 3 tačke (e) ovog člana.
- (6) Odgovorana lica iz stava 3 tačka c ovog člana vode evidenciju, koja se čuva se tri godine, o sljedećem:
  - (a) zaposlenim licima;
  - (b) posjetiocima stanice ili prostora;
  - (c) štetnim organizmima, bilju, biljnim proizvodima i drugim objektima koji ulaze i izlaze;

- (d) mjestu porijekla bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, opažanjima u vezi sa prisustvom štetnih organizama unutar karantinske stanice ili prostora za izolaciju i u njihovoj neposrednoj okolini.
- (7) Fitosanitarni inspektor obavlja inspekcije kontrole karantinskih stanica i prostora radi provjere pripisanih uslova.
- (8) Kada se prilikom kontrola iz stava 7 ovog člana utvrde neusaglašenosti fitosanitarni inspektor, bez odlaganja ili u utvrđenom roku, naređuje sprovođenje jednu ili više korektivnih mjera.
- (9) Ukoliko fitosanitarni inspektor i nakon korektivnih mjera iz stava 8 ovog člana utvrdi neusaglašenosti, bez odlaganja preduzima i druge potrebne mjere koje mogu uključiti iniciranje ukidanja ili suspenziju odobrenja od strane Uprave.
- (10) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti napuštaju karantinske stanice ili prostore za izolaciju kada je potvrđeno da su slobodni od karantinski štetnih organizama i štetnih organizama o čemu odgovorna lica karantinske jedinice obavještavaju Upravu i nadležnog fitosanitarnog inspektora.
- (11) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti zaraženi štetnim organizmom mogu napuštati karantinske stanice ili prostore odnosno premještati se u drugu karantinsku stanicu ili prostor za izolaciju ako je to premještanje opravdano službenim testiranjem ili naučnim razlozima.
- (12) Za premještanje iz stava 11 ovog člana Uprava izdaje dozvolu sa uslovima za premještanje.
- (13) Zahtjeve iz stava 3 u odnosu na vrstu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata ili potencijalni rizik i posebne zahtjeve za službeno testiranje, naučne ili obrazovne svrhe, oglede, sortnu selekciju ili oplemenjivanje, učestalosti inspekcija iz stava 7 ovog člana, rpravila u vezi sa ukidanjem karantinskih uslova za bilje, biljne proizvode i druge objekte i zahtjeve u pogledu označavanja povezanog sa premještanjem iz stava 11 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Registar profesionalnih subjekata

Član 28

- (1) Proizvodnjom, selekcijom, preradom, uređenjem prostora, održavanjem javnih površina, uvozom, izvozom, otkupom, skladištenjem, označavanjem, tretiranjem, distribucijom, prometom uključujući prodaju preko interneta i zastupanjem u skladu sa carinskim propisima u poslovanju sa carinskim organima i drugim djelatnostima u vezi sa biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima, mogu se baviti profesionalni subjekti koji su registrovani za obavljanje tih djelatnosti i upisani u Registar (u daljem tekstu: Fito registar) i koji:
- (a) unose odnosno uvoze ili premještaju bilje, biljne proizvode i druge objekte koje prati fitosanitarni sertifikat ili biljni pasoš;
  - (b) su ovlašteni za izdavanje biljnih pasoša;
  - (c) od Uprave zahtjevaju izdavanje fitosanitarnog sertifikata (izvoznici);
  - (d) su ovlašteni za označavanje drvenog materijala za pakovanje, izdavanje drugih potvrda, pružanje informacija putnicima i korisnicima poštanskih usluga, unošenje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata u pogranična područja, ili obavljanje djelatnosti koje se odnose na određeno bilje u obilježenim područjima, ako ti subjekti nisu navedeni u drugom registru dostupnom nadležnom organu; i
  - (e) su predmet propisanih zahtjeva u skladu sa posebnim propisom, kao i dodatne kategorija proizvođača ili drugih profesionalnih subjekata ako je to opravdano rizikom od štetnih organizama koji predstavlja bilje koje uzgajaju ili bilo koja druga njihova djelatnost.
- (2) Fito registar vodi i ažurira Uprava i objavljuje ga na svojoj internet stranici.
- (3) Profesionalni subjekt se u registar može upisati samo jednom, na prijavljenoj adresi ili lokaciji koju koristi za aktivnosti.
- (4) Bliže uslove za kategorije i katgorije profesionalnih subjekata iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Postupak registracije

Član 29

- (1) Profesionalni subjekti iz člana 28 stav 1 ovog zakona Upravi podnose zahtjev za registraciju koji sadrži sljedeće podatke sa pratećom dokumentacijom:

- (a) naziv/ime, adresu i podatke kontakt osobe;
- (b) ime i prezime lica odgovornog za zdravlje bilja;
- (c) izjavu o namjeri vršenja jedne ili više djelatnosti iz člana 28 stav 1 ovog zakona;
- (d) izjavu o namjeri vršenja jedne ili više sljedećih službenih aktivnosti:
  - i. izdavanje biljnih pasoša za bilje, biljne proizvode i druge objekte;
  - ii. označavanje drvenog materijala za pakovanje;
  - iii. izdavanje drugih potvrda;
- (e) adresu prostora, i ako je primjenjivo, lokaciju proizvodnih parcela (katastarske parcele) koje koristi; i
- (f) tip robe, familiju, rod ili vrstu bilja i biljnih proizvoda i prema potrebi, prirodu odnosno karakteristike drugih objekata povezanih sa aktivnostima.

(2) Uprava utvrđuje ispunjenost uslove i rješenjem, upisuje u Fito registar profesionalnog subjekta ako ispunjava propisane uslove i dodjeljuje mu jedinstveni registarski broj.

(3) Fitosanitarni inspektor obavlja inspekcije kontrole profesionalnih subjekata radi provjere ispunjenosti propisanih uslova.

(4) Kada se prilikom kontrola iz stava 3 ovog člana utvrdi da profesionalni subjekat ne vrši djelatnost ili se utvrde neusaglašenosti fitosanitarni inspektor, bez odlaganja ili u utvrđenom roku, naređuje sprovođenje jednu ili više korektivnih mjera.

(5) Ukoliko fitosanitarni inspektor i nakon korektivnih mjera iz stava 4 ovog člana utvrdi neusaglašenosti, bez odlaganja preduzima i druge potrebne mjere koje mogu uključiti iniciranje ukidanja, suspenzije ili izmjene rješenja od strane Uprave.

(6) Fito registar osim podataka iz stav 1 tač tač. (a), (b), (d) i (e) ovog člana, sadrži i:

- (a) jedinstveni registarski broj iz stava 2 ovog člana i
- (b) prema potrebi detaljan opis djelatnosti profesionalnog subjekta sa aktivnosima, i gdje je odgovarajuće određeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte.

(7) Oblik, sadržaj, način podnošenja zahtjeva i prateću dokumentaciju za upis u Fito registar iz stave 1 ovog člana, način određivanja, izgled i sadržaj jedinstvenog registarskog broja, način i uslove za upis i brisanje iz Registra, sadržaj i način vođenja Registra, oblik, utvrđuje Ministarstvo.

Uslovi za odgovorna lica

Član 30

(1) Lica iz člana 29 stav 1 tačka b ovog zakona, a koja su odgovorna lica proizvođača sadnog i sjemenskog materijala, ispunjavaju uslove u pogledu nivoa i profila obrazovanja u skladu sa posebnim propisima koji uređuju sjemenski i sadni materijal.

(2) Lica iz člana 29 stav 1 tačka b ovog zakona, može biti sam proizvođač odnosno vlasnik ili drugi zaposleni.

(3) Bliže uslove za odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dužnosti odgovornih lica

Član 31

(1) Lica iz člana 29 ovog zakona dužna su, naročito da:

- 1) vode evidenciju o svakom profesionalnom subjektu od koga se snadbijevaju biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima i svakoj trgovinskoj jedinici radi identifikacije njegovog porijekla i objezbjeđivanja sljedljivosti;
- 2) vode evidenciju o svakom profesionalnom subjektu kog snadbijevaju biljem, biljnim proizvodima ili drugim objektima i o svakoj isporučenoj trgovinskoj jedinici radi objezbjeđivanja sljedljivosti;

- 3) ako su i ovlašteni subjekat koji izdaje biljni pasoš ili ako Uprava izdaje biljni pasoš za njega, profesionalni subjekt radi sljedljivosti, pored evidencija iz tač. 1 i 2 ovog stava vode evidenciju koja sadrži podatke i o biljnim pasošima;
  - 4) vode detaljnu evidenciju o proizvodnji, preradi i prometu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koje kupuju za skladištenje, sadnju na imanju, preradu ili premještanje na drugo mjesto;
  - 5) vode i redovno dopunjavaju plan mjesta gdje se bilje, biljni proizvodi i drugi objekti gaje, prerađuju, skladište, čuvaju i upotrebljavaju;
  - 6) obavljaju redovne vizuelne zdravstvene preglede na propisan način;
  - 7) odmah obavijeste Upravu, odnosno nadležnog inspektora o svim neuobičajenim pojavama i povećanom obimu štetnih organizama, simptomima ili drugim promjenama na bilju, kao i o proizvodnji i pojavi zabranjenih biljnih vrsta;
  - 8) prijave Upravi sve promjene podataka koji se vode u Registru;
  - 9) svake godine prijave Upravi, odnosno nadležnom inspektor obim i mjesto proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda;
  - 10) da sprovedu naložene fitosanitarne mjere, sarađuju sa Upravom i nadležnim inspektorom u sprovođenju zdravstvene zaštite bilja;
  - 11) čuvaju dokumentaciju najmanje godinu dana.
- (2) Profesionalni subjekti čuvaju evidencije iz stava 1 ovog člana najmanje tri godine od datuma preuzimanja ili dostavljanja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, i na zahtjev ih dostavljaju Upravi osim u slučaju bilja sa kratkim ili dužim vegetacionim ciklusom.
  - (3) Profesionalni subjekti koji snadbijevaju druge ili koje snadbijevaju drugi biljem, biljnim proizvode ili drugim objektima, dužni su da uspostave sisteme sljedivosti odnosno postupke koji im omogućuju identifikaciju premještanja tog bilja, biljnih objekata i drugih objekata unutar svojih prostora i između njih.
  - (4) Informacije o premještanju iz stava 3 ovog člana, bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar prostora profesionalnih subjekata i između njih dostavljaju se Upravi na zahtjev.
  - (5) Način vođenja evidencije, vršenja zdravstvenog pregleda, rokove za dostavu promjene podataka iz stava 1 tačka 8 ovog člana, koji se vode u Registru i prijavu mjesta i obima proizvodnje, odnosno prerade bilja i biljnih proizvoda iz stava 1 ovog člana kao i rok čuvanja evidencije za bilja sa kratkim ili dužim vegetacionim ciklusom iz stave 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Izuzeci od obaveze upisa u registar

Član 32

(1) Izuzetno od člana 29 ovog zakona, osim u slučaju da postoji rizik od širenja štetnih organizama, upis u Registar nije obavezan za:

- male proizvođače i prerađivače koji se ne bave profesionalno proizvodnjom i preradom bilja, ako je njihova ukupna proizvodnja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata namijenjena za lične potrebe i krajnim korisnicima na lokalnom tržištu;
- subjekte koji direktno krajnjem korisniku isporučuju male količine bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, osim oni koji vrše ugovorenu prodaju na daljinu;
- subjekte koji direktno krajnjem korisniku isporučuju male količine sjemena, osim sjemena za koja su propisani posebni uslovi;
- subjekte čije profesionalne aktivnosti su ograničene na transport bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata do/za drugih profesionalnih operatera;
- subjekte čije profesionalne aktivnosti vezane za transport raznih objekata, a za čiji se transport koristi drveni materijal za pakovanje; i
- druge subjekte čija je profesionalna aktivnost ocijenjena od strane Uprave kao aktivnost vezana za nizak nivo rizika od štetnih organizama bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata.

(2) Subjekti iz stava 1 ovog člana, upisuju se u evidenciju Uprave.

(3) Bliže uslove i kriterijume za određivanje subjekata, uključujući one čije su aktivnosti povezane sa niskim rizikom iz stava 1 ovog člana i malih količina bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata povezano sa odgovarajućim rizikom od štetnih organizama iz stava 1 alineja 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

IV. UVOZ, IZVOZ I TRANZIT POŠILJKI BILJA

Uvoz

Član 33

(1) Ministarstvo može propisati izdavanje dozvole za uvoz i tranzit pošiljke bilja sa fitosanitarnim uslovima koju izdaje Uprava, koja može biti nosilac ili prenosilac štetnih organizama koje mogu da ugroze zdravlje bilja, na osnovu međunarodnih preporuka i uputstava, dostupnih naučnih dokaza i procjene rizika po zdravlje bilja, u skladu sa uslovima za obavljanje spoljnotrgovinskog prometa.

(2) Profesionalni subjekti koji unose pošiljke u Crnu Goru dužni su da obezbijede njihovo unošenje u prevoznim sredstvima koja imaju komore sa odgovarajućim temperaturnim režimom, radi obezbjeđivanja optimalnih uslova za očuvanje pošiljke.

(3) Izuzetno od stava 2 ovog člana Uprava može rješenjem na zahtjev uvoznika odobriti uslove za zaštitu pošiljake od temperaturnih uticaja za određene kulture.

(4) Pošiljka bilja može se uvoziti samo preko određenih graničnih prelaza na kojim je uspostavljen carinski i fitosanitarni inspekcijski nadzor.

(5) Izuzetno od stava 4 ovog člana, pošiljka koja nije bilje, a čije je pakovanje sačinjeno od drvenog materijala za pakovanje može se uvoziti i preko graničnih prelaza na kojima je uspostavljen samo carinski nadzor.

(6) Granični prelazi iz stava 2 ovog člana moraju da ispunjavaju propisane tehničke uslove za obavljanje fitosanitarnog pregleda pošiljke bilja.

(7) Po žalbi na rješenje o izdavanju dozvole iz stava 1 ovog člana, kao i na druge pojedinačne upravne akte koje u skladu sa ovim zakonom donosi Uprava odlučuje Ministarstvo.

(8) Način i uslove za izdavanje dozvole iz stava 1 ovog člana, listu graničnih prelaza iz stava 2 ovog člana i tehničke uslove iz stava 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Fitosanitarni pregled

Član 34

(1) Pošiljka koja se uvozi, njena ambalaža, kao i prevozna sredstva kojima se prevozi, podliježe carinskom nadzoru i obaveznom fitosanitarnom pregledu.

(2) Carinski postupak ne može otpočeti prije nego što se obavi fitosanitarni pregled osim tranzitnog postupka i postupka carinskog skladištenja.

(3) Drveni materijal za pakovanje koji se prilikom uvoza koristi za prevoz roba koje nijesu bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, na graničnom prelazu pregledaju carinski službenici, veterinarska i inspekcija za hranu.

(4) Fitosanitarnim pregledom provjerava se, naročito da:

1) pošiljku prati originalni fitosertifikat ili fitosertifikat za reeksport ili njihovi elektronski ekvivalenti kada je to primjenjivo/propisano;

2) u pošiljci nijesu prisutni štetni organizmi;

3) u pošiljci nije prisutno zabranjeno bilje, biljni proizvodi i drugi objekti;

4) pošiljka ispunjava posebne fitosanitarne zahtjeve kada je to primjenjivo/propisano;

(5) Fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana obuhvata:

1) svaku prijavljenu pošiljku, kada je to primjenjivo/propisano; i

2) pošiljku koja se sastoji od više dijelova i/ili svaki dio pošiljke.

(6) Fitosanitarnim pregledom mogu se obuhvatiti i pošiljke bilja koje nijesu navedene na Listi bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država.

(7) Pošiljka bilja koja podliježe fitosanitarnom pregledu ostaje pod carinskim nadzorom sve dok fitosanitarni inspektor ne potvrdi da je fitosanitarni pregled obavljen.

(8) Drveni materijal za pakovanje, bez obzira na to upotrebljava li se ili ne pri prevozu roba svih vrsta, unosi se na teritoriju Crne Gore samo ako ispunjava sljedeće zahtjeve:

(a) podvrgnut je jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja i u skladu je sa zahtjevima iz Priloga 1 Međunarodnog standarda za fitosanitarne mjere br. 15 (ISPM15);

(b) označen je oznakom iz Priloga 2 ISPM 15, kojom se potvrđuje da je podvrgnut postupcima tretiranja iz tačke (a).

(9) Za drveni materijal za pakovanje na koji se primjenjuju izuzeci propisani ISPM15 ne primjenjuje se stav 8 ovog člana.

(10) Obuku službenika iz stava 3 ovog člana vrši Uprava najmanje jednom godišnje.

(11) Pravila za postupanja službenika iz stava 3 ovog člana donosi Ministarstvo.

Pregled dokumentacije, provjera identiteta i zdravstveni pregled

Član 35

(1) Fitosanitarni pregled iz člana 34 ovog zakona obuhvata:

1) pregled dokumentacije koja prati pošiljku (fito-sertifikat, faktura i sl.);

2) provjeru identiteta pošiljke, kojom se na osnovu cjeline ili jednog, odnosno više reprezentativnih uzoraka utvrđuje sadrži li pošiljka prijavljeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte;

3) zdravstveni pregled pošiljke, uključujući drveni materijal za pakovanje, ambalažu i prevozno sredstvo, koji se obavlja vizuelno, a u slučaju sumnje na prisustvo štetnog organizma uzimanjem uzoraka pošiljke radi laboratorijskih analiza.

Fitosanitarni pregled pošiljke bilja ili dijela pošiljke obaviće se i u sljedećim slučajevima:

1) ako postoji ozbiljan razlog za sumnju da pošiljka bilja ili dio pošiljke za koju nije prijavljeno da sadrži bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, sadrži takvo bilje, biljne proizvode i druge objekte;

2) kada se carinskim pregledom otkrije da pošiljka ili dio pošiljke bilja koji se uvozi sadrži neprijavljeno bilje, biljne proizvode i druge objekte pod nadzorom sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država;

3) kada se ni nakon fitosanitarnog pregleda ne može sa sigurnošću utvrditi identitet roba, posebno njen rod, vrsta ili porijeklo.

(2) Način vršenja fitosanitarnog pregleda iz člana 34 stav 1 ovog zakona, pošiljke bilja iz člana 34 stav 6 ovog zakona, kao i najmanji broj i veličinu uzoraka iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Pregled pošiljke koja se uvozi i namijenjena je za oglede, naučno istraživanje i rad na selekciji bilja

Član 36

(1) Pošiljka, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, koja se uvozi i namijenjena je za oglede, naučno istraživanje i rad na selekciji bilja, podliježe fitosanitarnom pregledu i mora imati dozvolu za uvoz u skladu sa članom 25 stav 1 tačka 1 ovog zakona, kao i fitosertifikat države porijekla.

(2) Bliže uslove i način za uvoz pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

Izuzeci od obaveznog fitosanitarnog pregleda

Član 37

(1) Ukoliko ne postoji rizik od širenja štetnih organizama nije obavezan fitosanitarni pregled pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, ako se premješta iz

jedne države u drugu ili sa jednog mjesta na drugo unutar iste države, a vrši se tranzit preko teritorije Crne Gore bez promjene njenog carinskog statusa.

(2) Izuzetno od člana 11 stav 1, člana 23 st. 1 i 2, i člana 33 ovog zakona, bilje, biljni proizvodi i drugi objekti mogu se unositi i provoziti na teritoriju Crne Gore, u obliku tranzita ili pretovara („fitosanitarni tranzit”), ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) prati ih potpisana izjava profesionalnog subjekta pod čijom je kontrolom bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, u kojoj se navodi da je to bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti u fitosanitarnom tranzitu;

(b) pakovani su i premještaju se tako da ne postoji rizik od širenja karantinski štetnih organizama tokom njihovog unošenja i prolaska na teritoriju Crne Gore.

(3) Fitosanitarni tranzit zabranjuje se ako bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti nisu usklađeni ili ako postoje dokazi da neće biti usklađeni sa stavom 1 ovog člana.

Smanjeni obim provjera identiteta i zdravstvenog stanja

Član 38

(1) Smanjeni obim provjera identiteta i zdravstvenog stanja pošiljke bilja može se vršiti u sljedećim slučajevima:

1) ako je pregled već obavljen u državi iz koje se pošiljka bilja uvozi, na osnovu dogovora postignutog sa nadležnim organom za zdravstvenu zaštitu bilja te države;

2) ako je predviđeno sporazumom zaključenim sa državom iz koje se pošiljka bilja uvozi, a koji se zasniva na principu reciprociteta.

(2) Uslove i način obavljanja provjere i vrste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Male količine radi korišćenja u neindustrijske ili netrgovačke svrhe ili za upotrebu tokom putovanja

Član 39

(1) Fitosanitarni pregled iz čl. 34 i 35 ovog zakona i fitosertifikat nijesu obavezni za male količine bilja, biljnih proizvoda, koje vlasnik ili krajnji korisnik unosi radi korišćenja u neindustrijske ili netrgovačke svrhe ili za upotrebu tokom putovanja, pod uslovom da nema rizika od širenje štetnih organizama, izuzev bilja i biljnih proizvoda sa Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije je unošenje u Crnu Goru iz određenih država zabranjeno i Liste bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije se unošenje zabranjuje u određena zaštićena područja.

(2) Izuzetno od čl. 34 i 35 ovog zakona, pod uslovom da nema rizika od širenja štetnih organizama, Uprava može dozvoliti unošenje bilja i biljnih proizvoda sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, bez fitosanitarnog pregleda, ako su uzgajani, proizvedeni ili se koriste u pograničnom području susjedne države radi upotrebe na obližnjim lokacijama u pograničnom području Crne Gore.

(3) Odobrenjem kojim se dozvoljava unošenje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 2 ovog člana obavezno se navodi naziv lokacije i ime korisnika.

(4) Male količine za pojedine vrste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana, kao i način i uslove unošenje bilja i biljnih proizvoda iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Uslovi za uvoz

Član 40

(1) Bilje, biljne proizvode i drugih objekte, za koje je to propisano, mora pratiti originalni fitosertifikat za izvoz izdat od strane organa uprave nadležnog za zdravlje bilja druge države kojim se potvrđuje da su ispunjeni uslovi u skladu sa ovim zakonom za uvoz tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore ili njegov elektronski ekvivalent u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja, a za države koje nijesu ratifikovale Međunarodnu konvenciju o zaštiti bilja prihvata se odgovarajući ekvivalent obrascu Međunarodne konvencije o zaštiti bilja.

(2) Uslovi za uvoz bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 ovog člana su:

- (a) da je slobodno od karantinskih štetnih organizama i štetnih organizama za koje su propisane posebne mjere;
  - (b) u slučaju bilja za sjenu i sadnju status prisustva regulisanih nekarantinskih štetnih organizama;
  - (c) da su ispunjeni odgovarajući propisani posebni zahtjevi;
  - (d) kada je to primjenjivo, i da su ispunjeni propisani zahtjevi za štetne organizme koji nijesu karantinski.
- (3) U fitosertifikatu iz stava 1 ovog člana u rubrici dopunske izjave mora da sadrži izjave da su ispunjeni propisani zahtjevi za bilje, biljne proizvode za koje je to propisano.
- (4) U fitosertifikatu iz stava 1 ovog člana, kada je to primjenjivo navode se izjave o sprovedenim mjerama koje su prepoznate kao ekvivalentne propisanim mjerama.
- (5) U fitosanitarnom sertifikatu u rubrici „Dopunska izjava” navodi se koji je poseban zahtjev ispunjen iz stava 2 tač. b, c i d ovog člana, u formi teksta propisanog zahtjeva.
- (6) Sadržaj fitosanitarnog sertifikata iz stava 1 mora biti u skladu sa međunarodnim standardom za fitosanitarne mjere i u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.

Uslovi za unošenje pošiljki koje se re-eksportuju

Član 41

- (1) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti koji su otpremljeni iz države porijekla i u drugoj državi skladišteni, podijeljeni, spojeni sa drugim ili prepakovani mora, osim izvornog fitosertifikata ili njegove ovjerene kopije, treba da prati fitosertifikat za reeksport izdat u toj drugoj državi u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.
- (2) Ako su bilje, biljni proizvodi i drugi objekti bili uzastopno uvezeni u više različitih zemalja i ako je izdato više fitosertifikata za reeksport, uz poslednji fitosertifikat za reeksport moraju biti priloženi svi prethodno izdati fitosertifikati za reeksport ili njihove ovjerene kopije.
- (3) Obrazac i sadržaj fitosertifikata za reeksport utvrđuje Ministarstvo u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja.
- (4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, fitosertifikat izdat u državi izvoznici koja nije ratifikovala Međunarodnu konvenciju o zaštiti bilja može se prihvatiti, pod uslovima koje utvrdi Ministarstvo.
- (5) Fitosertifikat i fitosertifikat za reeksport neće se prihvatiti, ako je proteklo više od 14 dana od dana njihovog izdavanja do dana kada je pošiljka bilja za koju je izdat prešla granicu države u kojoj su izdati.
- (6) Način popunjavanja i način iskazivanja sadržaja dopunskih izjava iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Fitosanitarni sertifikat za reeksport iz Crne Gore

Član 42

- (1) Za reeksport bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta koje je porijeklom iz treće države i uneseno je na teritoriju Crne Gore iz te ili neke druge države, kada je to moguće Uprava izdaje fitosanitarni sertifikat za reeksport.
- (2) Uprava izdaje na zahtjev profesionalnog subjekta fitosanitarni sertifikat za reeksport ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- (a) profesionalni subjekt je registrovan u skladu sa članom 28 ovog zakona;
  - (b) profesionalni subjekt je odgovoran za bilje, biljne proizvode ili druge objekte koje se ponovo izvozi;
  - (c) bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne uvozne zahtjeve druge države u koju se izvoze.
- (3) Uprava može na zahtjev lica koje nije profesionalni subjekt izdati fitosanitarni sertifikat za reeksport ako su ispunjeni uslovi iz tač. (b) i (c) stav 2 ovog člana.
- (4) Uprava ne može ovlastiti drugo lice za izdavanje fitosanitarnog sertifikata za reeksport.
- (5) Fitosanitarni sertifikat za reeksport se izdaje ako Uprava utvrdi da bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne zahtjeve druge države uvoznice na osnovu:

- (a) originalnog fitosanitarnog sertifikata države porijekla bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta ili njegove ovjerene kopije, koji prati fitosanitarni sertifikat za reeksport;
- (b) nepromijenjene prirode bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, od njihovog unošenja na teritoriju Crne Gore tokom gajenja, proizvodnje ili prerade;
- (c) odsustva rizika od zaraze ili kontaminacije tokom skladištenja, karantinski štetnim organizmima ili regulisanim nekarantinski štetnim organizmima sa listi države uvoznice;
- (d) ne promjenjenog identiteta bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta.
- (6) Fitosanitarni sertifikat za reeksport popunjava se na propisanom obrazcu i sadržaju.
- (7) Obrazac i sadržaj fitosanitarnog sertifikata za reeksport iz stava 6 utvrđuje Ministarstvo.
- (8) Elektronski fitosanitarni sertifikat za reeksport dostavlja se preko Sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC).
- (9) Ovjerena kopija (*certified copy*) je kopija originala fitosanitarnog sertifikata za izvoz ili reeksport, koja je ovjerena (pečatirana, datirana i potpisana) od strane NPPO-a, uz naznaku da je vjerna kopija originalnog fitosanitarnog sertifikata, može biti izdata na zahtjev izvoznika i ne zamenjuje original, a takve kopije se uglavnom koriste za potrebe reeksporta.

Obaveze uvoznika

Član 43

- (1) Uvoznici, prevoznici i njihovi zastupnici i fizička lica koji uvoze pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država dužni su Upravi, odnosno fitosanitarnom inspektoru, u propisanom roku, najaviti pošiljku i podnijeti prijavu za fitosanitarni pregled pošiljke.
- (2) Uvoznici, prevoznici ili njihovi zastupnici dužni su, na jedinstvenoj carinskoj deklaraciji ili drugoj ispravi, koja služi za pokretanje carinskog postupka, označiti da je pošiljka bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država i navesti druge propisane podatke.
- (3) Obrazac prijave za fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana i način označavanja deklaracije ili druge isprave iz stava 2 ovog člana, kao i način i rok za najavu pošiljke bilja i podnošenje prijave za fitosanitarni pregled utvrđuje Ministarstvo.

Provjera identiteta i zdravstvenog stanja

Član 44

- (1) Pregled iz člana 34 ovog zakona i provjere kojima se utvrđuje nalazi li se u pošiljkama bilje ili biljni proizvodi sa Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije je unošenje u Crnu Goru iz određenih država zabranjeno i Liste bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije se unošenje zabranjuje u određena zaštićena područja čije je unošenje zabranjeno obavlja fitosanitarni inspektor.
- (2) Provjeru identiteta i zdravstvenog stanja obavlja fitosanitarni inspektor na graničnom prelazu ili na drugom mjestu u neposrednoj blizini, koje odrede Uprava i organ uprave nadležan za carinske poslove, uz uslov da to nije krajnje odredište.
- (3) Fitosanitarna inspekcija na graničnom prelazu može nadležnoj inspekciji na mjestu odredišta, uz njenu saglasnost, prepustiti da u cijelosti ili jednim djelom obavi provjeru identiteta i zdravstvenog stanja, bilo na prostoru fitosanitarne inspekcije na odredištu ili na drugom mjestu u neposrednoj blizini, koje odrede ili odobre Uprava i organ uprave nadležan za carinske poslove, uz uslov da to nije krajnje odredište, a kada se ne dobije saglasnost, provjeru identiteta i zdravstvenog stanja mora u cijelosti izvršiti fitosanitarni inspektor na graničnom prelazu.
- (4) Provjera identiteta i zdravstvenog stanja može se obaviti i na krajnjem odredištu, kada to mjesto nije mjesto unošenja kao što je mjesto proizvodnje za koje postoji odobrenje Uprave i organa uprave nadležnog za carinske poslove na kojem se nalazi krajnje odredište, pod uslovom da postoje posebne garancije i isprave, kojima se potvrđuje da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama tokom prevoza pošiljke bilja.

(5) Minimalne uslove za obavljanje provjere identiteta i zdravstvenog stanja kada se ta provjera obavlja na mjestu koje nije mjesto unošenja i slučajeve iz stava 4 ovog člana, posebne garancije i isprave u vezi transporta pošiljke bilja do odredišta, odnosno krajnjeg odredišta, kao i minimalne uslove za obavljanje provjera identiteta i zdravstvenog stanja pošiljke na krajnjem odredištu utvrđuje Ministarstvo.

Postupanja fitosanitarnih inspektora nakon izvršenog pregleda

Član 45

(1) Fitosanitarni inspektor, poslije obavljenog pregleda ili provjera na fitosertifikatu, stavlja oznaku kojom dozvoljava uvoz pošiljke bilja ili izdaje dokument o kretanju pošiljke iz kojeg je vidljivo da fitosanitarni pregled nije završen na mjestu unošenja, a uz oznaku obavezno se stavlja službeni naziv fitosanitarne inspekcije i datum podnošenja prijave iz člana 43 stav 1 ovog zakona.

(2) Ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da nijesu ispunjeni uslovi iz člana 34 stav 4 ovog zakona, fitosanitarni inspektor zadržaće pošiljku bilja i odrediti jednu ili više mjera: zabranu unošenja na teritoriju Crne Gore pošiljke bilja ili njenog dijela; premještanje do odredišta izvan Crne Gore, pod nadzorom tokom njihovog premještanja unutar Crne Gore, u skladu sa odgovarajućim carinskim postupkom; uništavanje pošiljke; uklanjanje kontaminiranog dijela pošiljke bilja; uvođenje karantinskog nadzora dok rezultati laboratorijskih analiza ili praćenja zdravstvenog stanja ne budu poznati i odgovarajuće tretiranje radi suzbijanja štetnih organizama koji nijesu navedeni u listama štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listama karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, ako fitosanitarni inspektor procijeni da će nakon tretiranja uslovi biti ispunjeni.

(3) U slučajevima kada naredi zabranu unošenja ili uništavanje pošiljke bilja, fitosanitarni inspektor na fitosertifikat stavlja oznaku kojom poništava fitosertifikat.

(4) Fitosanitarni inspektor dužan je da odmah obavjesti Upravu o svim slučajevima zadržavanja pošiljke bilja zbog neispunjavanja fitosanitarnih uslova, uz navođenje razloga zadržavanja, radi obavještanja nadležnog organa druge države.

(5) Bliže uslove pod kojima se primjenjuju mjere iz stava 2 ovog člana, način izdavanja dokumenta o kretanju pošiljke i oznake iz st. 1 i 3 ovog člana, način notifikacije o zadržavanju pošiljke bilja i rok za notifikaciju, organi i organizacije koje se obavještaavaju utvrđuju se propisom Ministarstva.

Izvoz iz Crne Gore

Član 46

(1) Kada je pošiljka bilja koja se izvozi porijeklom iz Crne Gore, a država uvoznica ili država preko koje je pošiljka bilja u tranzitu zahtijeva da pošiljku bilja prati fitosertifikat, na zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog zastupnika, fitosanitarni inspektor izvršiće pregled pošiljke i ako su ispunjeni zahtijevani uslovi izdaće fitosertifikat.

(2) Fitosertifikat za izvoz je dokument koji izdaje fitosanitarni inspektor i kojim se potvrđuje da su ispunjeni uslovi države uvoznice radi uvoza tog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na njenu teritoriju.

(3) Kada pošiljka bilja koja se izvozi nije porijeklom iz Crne Gore, ali je u Crnoj Gori skladištena, dijeljena i ponovo pakovana, a država uvoznica ili država preko koje je pošiljka bilja u tranzitu zahtijeva da pošiljku bilja prati fitosertifikat, na zahtjev izvoznika ili njegovog ovlašćenog zastupnika, fitosanitarni inspektor izvršiće pregled pošiljke i ako su ispunjeni zahtijevani uslovi izdaće fitosertifikat za reeksport.

(4) Fitosanitarnom pregledu iz st. 1 i 2 ovog člana podliježu pošiljke bilja namjenjene izvozu, prevozna sredstva, pakovanja, a prema potrebi i skladišta, pripremni objekti kao i posjedi sa kojeg ona potiče.

(5) Ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da nijesu ispunjeni zahtjevi države uvoznice ili države preko koje je pošiljka bilja u tranzitu, fitosanitarni inspektor narediće sprovođenje mjera za ispunjavanje zahtijevanih uslova.

(6) Obrazac zahtjeva, način i rok za njegovo podnošenje i mjesto i način obavljanja fitosanitarnog pregleda iz st. 1 i 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Fitosanitarni sertifikat za izvoz

Član 47

- (1) Uprava na zahtjev profesionalnog subjekta izdaje fitosanitarni sertifikat za izvoz bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata porijeklom sa teritorije Crne Gore u drugu državu u skladu sa fitosanitarnim uvoznih zahtjeva te druge države, ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- (a) profesionalni subjekt je registrovan u skladu sa članom 28 ovog zakona;
  - (b) profesionalni subjekt je odgovoran za bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji se izvoze;
  - (c) bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne uvozne zahtjeve druge države u koju se izvoze.
- (2) Uprava može na zahtjev lica koje nije profesionalni subjekt izdati fitosanitarni sertifikat za izvoz ako su ispunjeni uslovi iz tač. (b) i (c) stav 1 ovog člana.
- (3) Uprava ne može ovlastiti drugo lice za izdavanje fitosanitarnog sertifikata za izvoz.
- (4) Fitosanitarni sertifikat za izvoz se izdaje ako Uprava utvrdi da bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti ispunjavaju fitosanitarne zahtjeve države uvoznice na osnovu:
- (a) pregleda, uzorkovanja i testiranja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata, ili njihovog mjesta proizvodnje i okoline;
  - (b) službenih informacija o statusu štetnih organizama na proizvodnoj jedinici, mjestu proizvodnje, području ili državi porijekla bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata;
  - (c) biljnog pasoša koji prati bilje, biljne proizvode ili druge objekte i kojim se potvrđuju rezultati pregleda Uprave;
  - (d) oznake drvenog materijala za pakovanje iz člana 82 stav 1 ovog zakona ili potvrde iz člana 85 stav 1 ovog zakona;
  - (e) informacija iz predizvoznog sertifikata ako je primjenjivo;
  - (f) službenih informacija navedenih u fitosanitarnom sertifikatu iz člana 40 ovog zakona kada su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti uneseni na teritoriju Crne Gore iz druge države.
- (5) Fitosanitarni sertifikat za izvoz izdaje se na obrazacu.
- (6) Obrazac i sadržaj fitosanitarnog sertifikata za izvoz iz stava 5 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.
- (7) Elektronski fitosanitarni sertifikat za izvoz dostavlja se preko Sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC).

Tranzit Član 48

- (1) Za pošiljke bilja koje su u tranzitu nije obavezan fitosanitarni pregled iz člana 34 stava 4 ovog zakona.
- (2) Pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana moraju biti pakovane na način kojim se onemogućava širenje štetnih organizama i ne smiju se skladištiti, dijeliti, prepakivati ili kombinovati sa drugim pošiljkama na teritoriji Crne Gore.
- (3) Ukoliko pošiljka bilja nije pakovana u skladu sa stavom 2 ovog člana ili je pretovarena, obavezan je fitosanitarni pregled iz člana 34 stav 4 ovog zakona.
- (4) Izuzetno od stava 1 ovog člana, za pošiljke u tranzitu, u slučaju havarije ili osnovane sumnje da postoji rizik od unošenja i širenja štetnih organizama, Ministarstvo može propisati poseban tretman, odnosno obavezan fitosanitarni pregled, način vršenja pregleda, laboratorijsko ispitivanje i sprovođenje fitosanitarnih mjera.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za koje se zahtijeva fitosanitarni sertifikat Član 49

- (1) Lista bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, sa odgovarajućim trećim zemaljama porijekla ili otpremanja, za čije je unošenje na teritoriju Crne Gore potreban fitosanitarni sertifikat sadrži:
- (a) svo bilje za sadnju, osim sjemena;
  - (c) bilje, biljne proizvode i druge objekte za koje su doneseni posebni propisi;
  - (d) sjeme i sjemenski krompir.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, fitosanitarni sertifikat se ne zahtijeva se ako je propisana odgovarajuća službena oznaka, iz člana 82 stav 1 ovog zakona ili potvrde iz člana 85 stav 1 ovog zakona.

(4) Lista iz stava 1 ovog člana se ažurira u skladu sa utvrđenim načelima i principima rizika od štetnih organizama.

(5) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za čije je unošenje na teritoriju Crne Gore potreban fitosanitarni sertifikat, sa odgovarajućim trećim zemaljama porijekla ili otpremanja i odgovarajućim carinskim oznakama, ako su dostupne, kao i načela i princip rizika od štetnih organizama utvrđuje Ministarstvo.

Drugo bilje za koje je potreban fitosanitarni sertifikat

Član 50

(1) Listu bilja sa odgovarajućim carinskim oznakama, ako su dostupne, osim bilja uvrštenog na Listu iz člana 49 stav 5 ovog zakona, za koje je potreban fitosanitarni sertifikat za unošenje na teritoriju Crne Gore utvrđuje Ministarstvo.

(2) Izuzetno od stava 1 fitosanitarni sertifikat nije potreban za to bilje kada procjena osnovana na dokazima o rizicima od štetnih organizama i iskustvu u vezi sa trgovinom dokazuje da takav sertifikat nije potreban.

(3) Procjenom iz stava 2 ovog člana uzimaju se u obzir sledeći kriterijumi:

1. bilje nije domaćin karantinski štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere ili čestih štetnih organizama koji bi mogli imati uticaj na biljne vrste koje se gaje u Crnoj Gori;

2. bilje je u prošlosti ispunjavalo zahtjeve za unošenje iz određene druge države ili države porijekla;

3. sa unošenjem bilja iz jedne ili više drugih zemalja nisu povezani slučajevi izbijanja niti je na tom bilju prilikom unošenja bilo ponovljenih presretanja karantinski štetnih organizama ili štetnih organizmi na koje se primjenjuju mjere.

(4) Procjena iz stava 2 može se odnositi samo na bilje određene druge države ili grupe država porijekla ili otpremanja.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je unošenje u zaštićeno područje potreban fitosanitarni sertifikat

Član 51

(1) Fitosanitarni sertifikati potrebni su za unošenje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u određena zaštićena područja iz određenih trećih zemalja porijekla ili otpremanja.

(2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, fitosanitarni sertifikat se ne zahtijeva se ako je propisana odgovarajuća oznaka iz člana 82 stav 1 ovog zakona ili potvrde iz člana 85 stav 1 ovog zakona.

(3) Lista zaštićenih područja iz stava 1 se ažurira u skladu sa utvrđenim načelima i principima rizika od štetnih organizama.

(4) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za čije je unošenje na teritoriju Crne Gore potreban fitosanitarni sertifikat, sa odgovarajućim trećim zemaljama porijekla ili otpremanja i odgovarajućim carinskim oznakama, ako su dostupne, kao i načela i princip rizika od štetnih organizama utvrđuje Ministarstvo.

Uslovi koje treba da ispunjava fitosanitarni sertifikat

Član 52

(1) Prihvata se fitosanitarni sertifikat koji prati bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji se unose iz druge države u Crnu Goru samo ako je sadržaj tog sertifikata u skladu sa Međunarodnom konvencijom o zaštiti bilja (IPPC) i odgovarajućim međunarodnim standardima i članom 43 stav 7 ovog zakona.

(2) Bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti koji se unose u Crnu Goru iz druge koja nije država porijekla, prihvata se samo fitosanitarni sertifikat koji je u skladu sa članom 43 stav 7 ovog zakona.

(3) Fitosanitarni sertifikat koji ne sadrži dopunske izjave i/ili izjave iz člana 40 ovog zakona, gdje je to primjenjivo, se ne prihvata.

(4) Fitosanitarni sertifikat za reeksport se ne prihvata ako uz taj fitosanitarni sertifikat nije priložen originalni fitosanitarni sertifikat za izvoz ili ovjerena kopija originalnog fitosanitarnog sertifikata za izvoz.

(5) Fitosanitarni sertifikat se prihvata samo ako ispunjava sljedeće zahtjeve:

- (a) izdat je na najmanje jednom od sledećih jezika: francuskom, njemačkom, španskom i ruskom jeziku;
- (b) naslovljen je na Upravu; i
- (c) izdat je najviše 14 dana prije datuma kada su bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti na koje se odnosi, napustili drugu državu u kojoj je izdat.
- (6) Prihvataju se fitosanitarni sertifikati iz trećih zemalja koje:
  - 1. su članice IPPC-a, samo koje je izdala nacionalna služba za zaštitu bilja ili, lice koje je tehnički kvalifikovano i ovlašćeno od strane nacionalne službe za zaštitu bilja.
  - 2. koje nisu članice IPPC-a, samo koje je izdao nacionalni organ nadležan za zaštitu bilja i koji su prijavljeni Evropskoj Komisiji.
- (7) Uslove za prihvatanje fitosanitarnog sertifikata iz trećih zemalja koje nisu članice IPPC-a, iz stava 6 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo.
- (8) Elektronski fitosanitarni sertifikati prihvataju se samo ako su dostavljeni putem Sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC).

Poništavanje fitosanitarnog sertifikata

Član 53

- (1) Ako fitosanitarni sertifikat ne ispunjava propisane uslove, fitosanitarni inspektor poništava fitosanitarni sertifikat i preduzima mjere iz člana 143 ovog zakona.
- (2) Fitosanitarni sertifikat iz stava 1 ovog člana, poništava se trouglastim pečatom crvene boje na prednjoj strani i na istaknutom mjestu.
- (3) Pečat iz stava 2 ovog člana sadrži sljedeći tekst: "sertifikat poništen", naziv Uprave, i datum poništavanja.
- (4) O poništavanju fitosanitarnog sertifikata iz stava 1 ovog člana fitosanitarni inspektor obavještava Upravu, a Uprava obavještava državu koja je izdala fitosanitarni sertifikat.
- (5) Način poništavanja elektronskih fitosanitarnih sertifikata iz stava 1 ovog člana i način obavještavanja iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

V. PREMJEŠTANJE POŠILJKE

Pošiljke za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš

Član 54

- (1) Pošiljka bilja sa Lista bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš koja je namijenjena premještanju, ambalaža u kojoj je pakovana, a po potrebi i prevozna sredstva u kojima se prevozi, podliježe fitosanitarnom pregledu u cjelini ili na osnovu reprezentativnog uzorka, radi provjere prisustva štetnih organizama sa liste štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama, a ako se unose u određena zaštićena područja i štetnih organizama sa liste karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja radi provjere:

- 1) da li bilje i biljni proizvodi, sadrže određene štetne organizme navedene u toj listi, a ako se unose u određena zaštićena područja i štetne organizme sa Liste štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje u određena zaštićena područja odnosno lista zaštićenih područja i odgovarajućih karantinski štetnih organizama zaštićenih područja;
- 2) da li pošiljka bilja sa Lista bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom porijeklom iz Crne Gore i odgovarajući posebni zahtjevi za njihovo premještanje, ispunjava posebne zahtjeve navedene u toj listi, a ako se unosi u određena zaštićena područja i posebne zahtjeve sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekti pod nadzorom koji se unose u zaštićena područja ili premještauju unutar njih i odgovarajući posebni zahtjevi za zaštićena područja.
- (2) Fitosanitarnom pregledu iz stava 1 ovog člana podliježe određeno bilje i biljni proizvodi, uključujući i supstrat za uzgoj bilja, koje se uzgaja, proizvodi, koristi ili su na drugi način prisutni na posjedu proizvođača ili u zbirnim skladištima i distributivnim centrima na proizvodnom području.
- (3) Fitosanitarni pregled iz stava 1 ovog člana mora se obavljati redovno, u odgovarajuće vrijeme, i to najmanje jednom godišnje i najmanje vizuelno.

(4) Ako se na osnovu fitosanitarnog pregleda utvrdi da postoji rizik od širenja štetnih organizama pošiljkom bilja ili da nijesu ispunjeni propisani uslovi za njeno premještanje, fitosanitarni inspektor će, u skladu sa članom 14 stav 1 ovog zakona, narediti jednu ili više mjera: odgovarajuće tretiranje; premještanje, pod službenim nadzorom, u područja gdje neće prouzrokovati dodatne rizike i premještanje, pod službenim nadzorom, do pogona za industrijsku preradu, odnosno uništenje.

(5) Način obavljanja fitosanitarnog pregleda i uslove za primjenjivanje mjera iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Biljni pasoš i fitosanitarni pregled

Član 55

(1) Pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš mogu se premještati samo ako je na osnovu izvršenog fitosanitarnog pregleda iz člana 54 ovog zakona izdat biljni pasoš, radi sljedljivosti, odnosno praćenja porijekla pošiljke.

(2) Biljni pasoš za pošiljke bilja sa Liste iz stave 1 ovog člana izdaju:

- 1) lica iz člana 29 ovog zakona koja su dobila dozvolu za izdavanje biljnog pasoša;
- 2) ovlašćena lica iz člana 4 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakona;
- 3) Uprava.

(3) Dozvolu za izdavanje biljnog pasoša izdaje Uprava na osnovu zahtjeva lica iz stava 2 tač. 1 i 2 ovog člana.

(4) Uprava vodi Registar dozvola za izdavanje biljnih pasoša.

(5) Biljni pasoš pričvršćuje se na pošiljku bilja, odnosno njeno pakovanje ili na prevozno sredstvo kojim se prevozi.

(6) Uslove za izdavanje i način izdavanja biljnog pasoša utvrđuje Ministarstvo.

Izuzeci za biljni pasoš i fitosanitarni pregled

Član 56

(1) Fitosanitarni pregled iz člana 54 stav 1 ovog zakona i biljni pasoš nijesu obavezni za male količine bilja i biljnih proizvoda sa Liste iz člana 55 stav 1 ovog zakona, ako su ih proizveli mali proizvođači iz člana 32 ovog zakona, kao i za hranu za životinje, ako nijesu namijenjene za promet, industrijske svrhe i upotrebu tokom putovanja, pod uslovom da nema rizika od širenja štetnih organizama.

(2) Pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom za čije je unošenje u zaštićena područja i premještanje unutar zaštićenih područja potreban biljni pasoš ne podliježu fitosanitarnom pregledu iz člana 54 stav 1 ovog zakona, radi pregleda na prisustvo štetnih organizama sa liste karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, ako se iznose iz zaštićenog područja ili su u tranzitu preko zaštićenog područja.

(3) Pošiljke bilja sa Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom koji se unose u zaštićena područja ili premještaju unutar njih i odgovarajući posebni zahtjevi za zaštićena područja, koje se iznose ili su u tranzitu preko zaštićenog područja, ne moraju ispunjavati posebne uslove koji se odnose na zaštićena područja.

Vrste biljnih pasoša

Član 57

(1) Vrste biljnih pasoša su:

- 1) standardni biljni pasoš;
- 2) biljni pasoš za zaštićena područja;
- 3) zamjena biljnog pasoša.

(2) Za posebne vrste proizvoda može se odobriti upotreba drugih oznaka koje se smatraju biljnim pasošem.

(3) Posebne vrste proizvoda i druge oznake iz stava 2 ovog člana, kao i obrazac i sadržaj biljnog pasoša utvrđuje Ministarstvo.

Biljni pasoš za zaštićena područja

Član 58

(1) Pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom za čije je unošenje u zaštićena područja i premještanje unutar zaštićenih područja potreban biljni pasoš i sjeme sa Lista bilja, biljnih

proizvoda i objekata pod nadzorom porijeklom iz Crne Gore i odgovarajući posebni zahtjevi za njihovo premještanje mogu se unositi ili premještati unutar zaštićenog područja samo ako ih prati odgovarajući biljni pasoš.

(2) Pošiljke bilja iz stava 1 ovog člana, koje ne potiču sa zaštićenog područja, a premještaju se preko zaštićenog područja, do odredišta van tog područja, ne moraju imati biljni pasoš za zaštićeno područje, ako se premještaju u skladu sa uslovima koje utvrdi Ministarstvo.

Zamjena biljnog pasoša

Član 59

(1) Zamjena biljnog pasoša može se izdati samo ako se pošiljka bilja koju prati biljni pasoš dijeli ili se više pojedinačnih pošiljki ili djelova tih pojedinačnih pošiljki spajaju u jednu pošiljku, kao i u slučaju promjene zdravstvenog stanja pošiljke.

(2) Ako se u pošiljkama bilja iz stava 1 ovog člana promijenilo zdravstveno stanje, prije izdavanja zamjene biljnog pasoša, obavezan je fitosanitarni pregled.

Razlozi za neizdavanje biljnog pasoša

Član 60

(1) Biljni pasoš neće se izdati ako se fitosanitarnim pregledom utvrdi da uslovi iz člana 54 stav 1 ovog zakona nijesu ispunjeni.

(2) Ukoliko se fitosanitarnim pregledom ustanovi da su na pošiljci bilja prisutni štetni organizmi sa lista štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i lista karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, biljni pasoš može se izdat za preostali dio pošiljke bilja za koju ne postoji sumnja na prisustvo štetnih organizama i ne postoji rizik od širenja štetnih organizama.

Izdavanje biljnog pasoša za pošiljke prilikom uvoza

Član 61

(1) Biljni pasoš izdaje se i za pošiljke bilja iz uvoza koje su, osim one navedene u Listi bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država, i za one navedene i u Listi bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš i ako je fitosanitarnim pregledom utvrđeno da ispunjavaju propisane uslove.

(2) Fitosanitarni inspektor će nakon obavljenog fitosanitarnog pregleda pošiljke bilja dozvoliti premještanje pošiljke do odredišta u unutrašnjosti sa fitosertifikatom države izvoznice, na kojem će označiti da zamjenjuje biljni pasoš.

(3) Ukoliko se pošiljka bilja iz stava 2 ovog člana podijeli ili sastavi iz više pošiljki ili se više djelova pošiljki spaja u jednu pošiljku ili se zdravstveno stanje pošiljke promijenilo izdaće se zamjena biljnog pasoša.

(4) Način označavanja iz stava 2 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Obaveze lica sa dozvolom za izdavanje pasoša

Član 62

(1) Lica koja su dobila dozvolu za izdavanje biljnog pasoša dužna su da ispunjavaju obaveze iz člana 31 ovog zakona.

(2) Ako lica iz stava 1 ovog člana prestanu da ispunjavaju uslove za izdavanje biljnih pasoša, odnosno obaveze, Uprava oduzće dozvolu za izdavanje biljnih pasoša.

(3) Dozvola za izdavanje biljnog pasoša može se oduzeti i na zahtjev lica za izdavanje biljnog pasoša.

Evidencija i čuvanje biljnih pasoša

Član 63

Kupac pošiljke bilja, koji je koristi za biljnu proizvodnju, dužan je biljni pasoš čuvati godinu dana od dana kupovine pošiljke bilja i voditi evidenciju o biljnim pasošima.

Biljni pasoši kao službeni dokument

Član 64

Biljni pasoš je službeni dokument za premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriju Crne Gore, i gdje je to primjenjivo, u zaštićena područja i unutar njih, kojom se potvrđuje usklađenost sa zahtjevima.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je premještanje na teritoriji Crne Gore potreban biljni pasoš

Član 65

- (1) Biljni pasoši potrebni su za premještanje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na teritoriji Crne Gore.
- (2) Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 i njen sadržaj utvrđuje Ministarstvo.
- (3) Ako postoji rizik da bilje, biljni proizvod ili drugi objekat koji nije uvršten na Listu iz stava 2 ovog člana, bude domaćin karantinski štetnog organizma ili ako taj rizik više ne postoji za bilje, biljni proizvod ili drugi objekat uvršten na listu, a Lista iz stava 2 se ažurira u skladu sa načelima iz člana 51 stav 4 ovog zakona.

Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je unošenje u zaštićena područja i premještanje unutar njih potreban biljni pasoš

Član 66

- (1) Biljni pasoši potrebni su za premještanje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se unose u zaštićena područja ili se premještaju unutar njih.
- Listu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata iz stava 1 utvrđuje Ministarstvo.
- (2) Ako postoji rizik da bilje, biljni proizvod ili drugi objekat koji nije uvršten na Listu iz stava 2, bude domaćin karantinski štetnog organizma ili ako taj rizik više ne postoji za bilje, biljni proizvod ili drugi objekat uvršten na listu, a Lista iz stava 2 se ažurira u skladu sa načelima utvrđenim u članu 51 stav 4 ovog zakona.

Izuzetak za direktnu snadbjevanje krajnjim korisnicima

Član 67

- (1) Biljni pasoš nije potreban za premještanje bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata koji se dostavljaju direktno krajnjim korisnicima, uključuju i neprofesionalne proizvođače.
- (2) Izuzetak iz stava 1 ovog člana primjenjuje se samo na male količine određenog bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta i za određen vremenski period uzimajući u obzir rizike od štetnih organizama.
- (3) Male količine određenih vrsta bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta i određeni vremenski period za koje nije potreban biljni pasoš utvrđuje Ministarstvo.
- (4) Izuzetak iz stava 1 ne primjenjuje se na:
  - (a) krajnje korisnike koji to bilje, biljne proizvode ili druge objekte primaju putem prodaje preko ugovora na daljinu; ili
  - (b) krajnje korisnike bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje je potreban biljni pasoš za zaštićena područja iz člana 70.
- (5) Zahtjeve iz tačke (b) stav 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Izuzetak za premještanje unutar prostora registrovanog subjekta i između njih

Član 68

Biljni pasoš nije potreban za premještanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata unutar prostora istog registrovanog subjekta koji su međusobno u neposrednoj blizini, kao i između njih.

Sadržaj i format biljnog pasoša

Član 69

- (1) Biljni pasoš ima oblik etikete koja se izrađuje na podlozi odgovarajućoj za štampanje sadržaja biljnog pasoša, pod uslovom da se biljni pasoš jasno razlikuje od svih drugih informacija ili etiketa koje bi mogle biti navedene na toj podlozi.
- (2) Biljni pasoš mora biti vidljiv i čitljiv, a informacije na njemu nepromjenjive i trajne.
- (3) Sadržaj iz stava 1 ovog člana, tipove biljnih pasoša za premještanje na teritoriji Crne Gore, i izuzetke utvrđuje Ministarstvo.
- (4) Biljni pasoš može se izdati i u elektronskom obliku („elektronski biljni pasoš”), pod uslovom da je propisanog sadržaja.
- (5) Uprava može utvrditi tehničke smjernice za izdavanje elektronskih biljnih pasoša iz stava 4 ovog člana.

Biljni pasoš koji izdaju ovlašćeni profesionalni subjekti i Uprava

Član 70

- (1) Biljne pasoše izdaju ovlašćeni profesionalni subjekti pod nadzorom Uprave i/ili Uprava.
- (2) Ovlašćeni subjekti iz stava 1 ovog člana izdaju biljne pasoše samo za bilje, biljne proizvode ili druge objekte za koje su odgovorni.
- (3) Ovlašćeni subjekti izdaju biljne pasoše samo u prostorima, zbirnim skladištima i otpremnim centrima koji su pod njihovom odgovornošću i koje su prijavili na mjestu proizvodnje ili, na drugoj lokaciji, koje je odobrila Uprava.

Osnovni zahtjevi za biljni pasoš za premještanje na teritoriji Crne Gore

Član 71

- (1) Biljni pasoš izdaje se za bilje, biljne proizvode ili druge objekte koji ispunjavaju sljedeće zahtjeve:
  - (a) slobodni su od karantinskih štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere;
  - (b) u skladu su sa propisanim uslovima koji se odnose na prisustvo regulisanih nekarantinskih štetnih organizama na bilju za sadnju i mjerama koje treba preduzeti;
  - (c) u skladu su sa propisanim zahtjevima o premještanju;
  - (d) usklađeni su sa pravilima donesenim u skladu sa relevantnim mjerama, gdje je to primjenjivo; i
  - (e) usklađeni su sa mjerama za iskorjenjivanje karantinskih štetnih organizama ili štetnih organizama na koje se primjenjuju mjere, kao i iskorjenjivanje štetnih organizama koji privremeno ispunjavaju uslove za uvrštavanje u karantinske štetne organizme iz člana 34 ovog zakona, kada je to primjenjivo.

Osnovni zahtjevi za biljni pasoš za premještanje u zaštićeno područje i unutar njega

Član 72

- (1) Biljni pasoš se izdaje za unošenje u zaštićeno područje i premještanje unutar njega bilja, biljnog proizvoda i drugih objekata koji ispunjavaju sve zahtjeve **iz člana 71 ovog zakona**, kao i sljedeće zahtjeve:
  - (a) slobodni su od karantinskih štetnih organizama odgovajućeg zaštićenog područja; i
  - (b) usklađeni su sa zahtjevima iz člana 61 ovog zakona.
- (2) Biljni pasoš iz stava 1 ovog člana ne izdaje se za bilje, biljne proizvode ili druge objekte porijeklom iz obilježenog područja, koji mogu biti domaćini štetnog organizma zaštićenog područja.

Pregledi za biljne pasoše

Član 73

- (1) Biljni pasoš može se izdati se samo za bilje, biljne proizvode i druge objekte za koje je detaljnim pregledom u skladu sa st. 2, 3 i 4 ovog člana, utvrđeno da ispunjavaju zahtjeve iz člana 71 i gdje je to primjenjivo člana 72 ovog zakona.
- (2) Bilje, biljni proizvodi i drugi objekti iz stava 1 ovog člana mogu se pregledati pojedinačno ili njihovi reprezentativni uzorci, uključujući i pregled njihovog materijala za pakovanje.
- (3) Pregled iz stava 1 ovog člana vrši ovlašćeni profesionalni subjekt.

- (4) Izuzetno od stava 3 ovog člana, Uprava vrši pregled u sljedećim slučajevima:
- (a) kada pregled uključuje uzorkovanje i testiranje u slučaju sumnje na prisustvo: karantinski štetnog organizma, štetnog organizma za kojeg su propisane posebne mjere iz **člana 34 stav 1 ovog zakona**, karantinski štetnog organizma za zaštićeno područje, regulisanog nekarantinskog štetnog organizma, gdje je to primjenjivo iznad odgovarajućih pragova;
  - (b) kada Uprava izdaje biljni pasoš za profesionalnog subjekta, za pojedine biljne vrste; ili
  - (c) kada se pregled vrši u prostorima i neposrednoj okolini iz stava 3 tačka (b) ovog člana, gdje ovlašćeni subjekt nema pristup.
- (5) Pregled iz stava 1 ovog člana obavlja se:
- a) u odgovarajuće vrijeme, uzimajući u obzir rizik od štetnih organizama;
  - b) u prostorima i proizvodnim parcelama iz člana 29 stav 1 tačka (d) ovog zakona, koje su prijavili profesionalni subjekti i ako je to propisano i u neposrednoj okolini mjesta proizvodnje za karantinski štetne organizme, kao i za štetne organizme za koje su propisane posebne mjere ili regulisane nekarantinske štetne organizme;
  - c) najmanje vizuelnim pregledom, a u slučaju sumnje na prisustvo:
    - i. karantinski štetnih organizama, štetnih organizama za koje su propisane posebne mjere ili karantinski štetnih organizama zaštićenog područja u odgovarajućem zaštićenom području, vrše se i inspeksijski pregledi, uzorkovanje i testiranje od strane fitosanitarnog inspektora; ili
    - ii. regulisanih nekarantinski štetnih organizama iznad propisanih pragova, vrši se uzorkovanje i testiranje;
  - (d) uz vođenje evidencije o rezultatima pregleda koja se čuva najmanje tri godine.
- (6) Način pregleda, uzorkovanje i testiranje određenog bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u skladu sa rizikom, iz ovog člana utvrđuje Ministarstvo.
- (7) Pregledi iz stava 1 ovog člana na sadnom ili sjemenskom materijalu sljedećih kategorija: predosnovni, osnovni ili sertifikovani materijal, sjeme ili sjemenski krompir ili standardni ili CAC materijal ili sjeme, obavljaju se u skladu sa propisima kojima se uređuje sjemenski i sadni materijal.

Pričvršćivanje biljnog pasoša

Član 74

- (1) Profesionalni subjekti pričvršćuju biljni pasoš na trgovačku jedinicu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata prije njihovog premještanja iz člana 65 ovog zakona ili prije unošenja u zaštićeno područje ili premještanja unutar njega iz člana 66 ovog zakona.
- (2) Ako se bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti premještaju u paketu, svežnju ili kontejneru, biljni pasoš se pričvršćuje za taj paket, svežanj ili kontejner.

Ovlašćenje profesionalnih subjekata za izdavanje biljnog pasoša

Član 75

- (1) Uprava ovlašćuje profesionalnog subjekta za izdavanje biljnih pasoša za određene familije, rodove ili vrste bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, kao i za određene vrste robe ako taj subjekt ispunjava sljedeće uslove:
- (a) ima potrebno znanje za obavljanje pregleda iz člana 73 ovog zakona;
  - (b) imaju uspostavljene sisteme sljedivosti u skladu sa člana 31 ovog zakona.
- (2) Kriterijume koje profesionalni subjekti treba da ispune i postupke za uspostavljanje sistema sljedljivosti iz stava 1 ovog člana, utvrđuje Ministarstvo.

Obaveze ovlašćenih subjekata

Član 76

- (1) Ovlašteni subjekt prilikom izdavanja biljnog pasoša identifikuje i prati kritične tačke u procesu proizvodnje i premještanja bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom u pogledu: prisustva regulisanih nekarantinski štetnih organizama, ispunjenosti posebnih zahtjeva za premještanje, ispunjenosti uslova i vršenja pregleda, kao i sprovođenje propisanih mjera za karantinske i druge štetne organizme.
- (2) Ovlašćeni subjekt o identifikaciji i kritičnim tačkama iz stava 1 vodi evidenciju koju čuva najmanje tri godine.

(3) Ovlašćeni subjekt iz stava 1 ovog članaprema potrebi, vrši edukaciju svih lica koji su uključeni u preglede iz člana 73 ovog zakona u cilju sticanja potrebnog znanje za obavljanje tih pregleda.

Planovi upravljanja rizikom od štetnih organizama

Član 77

(1) Ovlašćeni subjekti mogu imati planove upravljanja rizikom od štetnih organizama, koje odobrava Uprava, ako ispunjavaju sljedeće uslove:

- (a) sadrže odgovarajuće mjere radi ispunjavanja obaveze iz člana 76 stav 1 ovog zakona;
- (b) ispunjavaju zahtjeve iz stava 2 ovog člana.

(2) Službene kontrole kod ovlašćenih subjekata koji sprovode odobreni plan iz stava 1 ovog člana, mogu se vršiti sa smanjenom učestalošću.

(3) Planovi iz stava 1 ovog člana, koji su, kada je to odgovarajuće, u obliku priručnika sa standardnim operativnim procedurama, obuhvataju najmanje:

- (a) informacije o registraciji ovlašćenog subjekta iz člana 29 stav 2 ovog zakona;
- (b) informacije o sljedivosti bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u skladu sa članom 31 ovog zakona;
- (c) opis procesa proizvodnje i aktivnosti tokom premještanja i prodaje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata;
- (d) analizu kritičnih tačaka iz člana 76 stav 1 ovog zakona i mjere koje je ovlašćeni subjekat preduzeo radi smanjenja rizika od štetnih organizama, povezane sa kritičnim tačkama;
- (e) postupke i aktivnosti predviđene u slučaju sumnje ili utvrđenog prisustva karantinski štetnih organizama, evidenciju o sumnji ili utvrđenom prisustvu karantinski štetnih organizama i preduzetim aktivnostima;
- (f) uloge i odgovornosti lica uključenih u obavješćavanje, izdavanja i pričvrščivanje biljnih pasoša;
- (g) edukaciju lica iz tačke (f) ovog stava.

(4) Ako Uprava ustanovi da profesionalni subjekt ne primjenjuje mjere iz stava 1 tačka (a) ovog člana ili da plan upravljanja rizikom od štetnih organizama nije ažuriran sa bilo kojim od zahtjeva iz stava 1 tačka (b) ovog člana, bez odlaganja preduzima potrebne mjere radi otklanjanja neusklađenosti koje mogu uključivati ukidanje odobrenja plana.

Inspekcije i ukidanje ovlašćenja

Član 78

(1) Uprava obavlja inspekcije najmanje jednom godišnje, a po potrebi i uzorkovanje i testiranje radi provjere ispunjenosti propisanih zahtjeva ovim zakonom.

(2) Ako Uprava ustanovi da ovlašćeni subjekt ne ispunjava propisane zahtjeve iz stava 1 ovog člana, bez odlaganja preduzima odgovarajuće mjere radi otklanjanja neusklađenosti, koje mogu uključivati ukidanje ovlašćenja.

Zamjena biljnog pasoša

Član 79

(1) Ovlašćeni subjekt koji je primio trgovinsku jedinicu bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje je izdat biljni pasoš, ili Uprava na zahtjev profesionalnog subjekta, može izdati novi biljni pasoš za tu trgovinsku jedinicu, zamjenjujući izdati biljni pasoš, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana.

(2) Ako je trgovinska jedinica bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje je izdat biljni pasoš podijeljena na dvije ili više novih trgovinskih jedinica, ovlašćeni subjekt koji je odgovoran za nove trgovinske jedinice, ili Uprava na zahtjev profesionalnog subjekta, izdaje biljni pasoš za svaku novu trgovinsku jedinicu nastalu podjelom, pod uslovom da su ispunjeni uslovi iz stava 3 ovog člana.

(3) Biljni pasoš iz st. 1 i 2 ovog člana može se izdati samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

- (a) zahtjevi u pogledu sljedivosti iz člana 31 stav 3 ovog zakona koji se odnose na bilje, biljne proizvode ili druge objekte;
- (b) ako je primjenjivo, bilje, biljni proizvodi ili drugi objekti su usklađeni sa zahtjevima iz čl. 71 i 72 ovog zakona; i
- (c) karakteristike bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata nisu promijenjene.

- (4) Ako se biljni pasoš izdaje na osnovu st. 1 ili 2 ovog člana, ne zahtijeva se pregled iz člana 73 stav 1 ovog zakona.
- (5) Nakon zamjene biljnog pasoša iz stava 1 ili 2 ovog člana ovlašćeni subjekt čuva zamijenjeni biljni pasoš ili njegov sadržaj najmanje tri godine.
- (6) Ako Uprava zamijeni biljni pasoš iz st. 1 ili 2 ovog člana, profesionalni subjekt na čiji je zahtjev izdat čuva zamijenjeni biljni pasoš ili njegov sadržaj najmanje tri godine.
- (7) Čuvanje podataka iz st. 5 i 6 ovog člana može biti u obliku informacija sadržanih u biljnom pasošu u elektronskoj bazi podataka, pod uslovom da to uključuje informacije sadržane u kodu sljedivosti, hologramu, čipu ili drugom nosaču podataka, koji mogu dopunjavati kod sljedivosti.

Biljni pasoši koji zamjenjuju fitosanitarne sertifikate

Član 80

- (1) Izuzetno od člana 73 ovog zakona, u slučaju bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta unesenih iz druge države na teritoriju Crne Gore, a za čije je premještanje potreban biljni pasoš, pasoš se izdaje ako su na zadovoljavajući način izvršeni pregledi odnosno službene kontrole koje obuhvataju provjere dokumentacije, identiteta i fizičke provjere iz člana 131 ovog zakona koji se odnose na njihovo unošenje i ako se njima utvrdi ispunjenost uslova iz člana 71 ovog zakona i, prema potrebi, člana 72 ovog zakona.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana zamjena fitosanitarnog sertifikata biljnim pasošem može se obaviti na odredištu bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta umjesto na mjestu unošenja, kada je provjera na odredištu dozvoljena.
- (3) Uprava može ovjeriti kopiju originalnog fitosanitarnog sertifikata na mjestu unošenja bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta koja prati premještanje bilja, biljnog proizvoda ili drugog objekta do mjesta na kojem se izdaje biljni pasoš.
- (4) Način obavljanja pregleda iz st. 2 i 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.
- (5) Fitosanitarni sertifikat se čuva najmanje tri godine, a može se čuvati i u obliku informacije sadržane u elektronskoj bazi podataka.
- (6) U slučaju reeksporta umjesto originalnog fitosanitarnog sertifikata čuva se njegova ovjerena kopija.

Poništenje i uklanjanje biljnog pasoša

Član 81

- (1) Profesionalni subjekt pod čijom je kontrolom trgovinska jedinica bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata poništava biljni pasoš i, kada je to moguće, uklanja ga sa trgovinske jedinice ako ustanovi da bilo koji od zahtjeva iz čl. 69 do 73 ovog zakona, čl. 75, 76, 79 ili 80 ovog zakona nije ispunjen.
- (2) Profesionalni subjekt obavještava Upravu ili ovlašćenog subjekta koji je izdao poništeni biljni pasoš o njegovom poništavanju i uklanjanju.
- (3) Ako profesionalni subjekt ne postupi u skladu sa stavom 1 ovog člana Uprava poništava biljni pasoš i, kada je to moguće, naređuje njegovo uklanjanje sa trgovinske jedinice.
- (4) U slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana profesionalni subjekt čuva poništeni biljni pasoš ili njegov sadržaj, kao i izjavu koja se odnosi na to poništenje, najmanje tri godine.
- (5) Čuvanje podataka iz stava 4 ovog člana može biti i u obliku informacija sadržanih u elektronskoj bazi podataka pod uslovom da to uključuje informacije sadržane u kodu sljedivosti, hologramu, čipu ili drugom nosaču podataka, koji mogu dopunjavati kod sljedivosti.

Označavanje drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata

Član 82

- (1) Drveni materijal za pakovanje, drvo i drugi objekti moraju biti označeni u skladu sa Međunarodnim standardom ISPM15 u slučajevima kada se:
- (a) drveni materijal za pakovanje unesi na teritoriju Crne Gore iz druge države, kako je navedeno u **članu 34 ovog zakona**;

- (b) drveni material za pakovanje označava na teritoriji Crne Gore i koji se premješta izvan njene teritorije;
- (c) drveni materijal za pakovanje, drvo i drugi objekti premještaju na teritoriji Crne Gore;
- (d) bilo koji drugi drveni materijal za pakovanje, drvo ili drugi objekat označen na teritoriji Crne Gore.
- (2) Drveni materijal za pakovanje, drvo i drugi objekti iz stava 1 ovog člana označavaju se samo ako su podvrgnuti jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja Međunarodnog standarda ISPM15.
- (3) Označavanje drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata iz stava 1 ovog člana vrši samo registrovani subjekt u skladu sa članom 84 ovog zakona.
- (4) Drveni materijal za pakovanje iz tač. (a) i (b) stav 1 ovog člana ne označava se u slučaju izuzetaka propisanih Međunarodnim standardom ISPM15.
- (5) Postupke tretiranja i označavanja iz st. 1 i 2 ovog člana, izuzetke iz stava 4 ovog člana, postupak registracije subjekta iz stava 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Popravka drvenog materijala za pakovanje na teritoriji Crne Gore

Član 83

- (1) Drveni materijal za pakovanje koji je označen oznakom iz člana 82 ovog zakona popravljaju se samo ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - (a) postupak obavlja subjekt koji je registrovan u skladu sa članom 84 ovog zakona;
  - (b) postupak tretiranja i materijal koji se upotrebljava su odgovarajući;
  - (c) prema potrebi, oznaka se ponovo postavlja.
- (2) Postupak tretiranja i označavanja, kao i materijal iz stava 1 uzimajući u obzir Međunarodni standard ISPM15, utvrđuje Ministarstvo.
- (3) Ukoliko profesionalni subjekt ukloni sve oznake sa drvenog materijala za pakovanje ne primjenjuje se stava 1 ovog člana.

Upis u Fito registar i nadzor subjekta koji označava drveni materijal za pakovanje

Član 84

- (1) Uprava na zahtjev subjekta za označavanje iz člana 82 ovog zakona i za popravku drvenog materijala za pakovanje iz člana 83 ovog zakona, upisuje ga u Fito registar ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
  - (a) ima potrebno znanje za postupak tretiranja drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata u skladu sa čl. 82 i 83 ovog zakona;
  - (b) posjeduje odgovarajuće objekte i opremu za vršenje postupka tretiranja koji su odobreni od strane ovlaštenog lica („odobreni objekti za tretiranje”).
- (3) Zahtjev i uslove, način odobravanja objekta iz stava 1 ovog člana, uzimajući u obzir naučna i tehnička saznanja i međunarodne standarde, propisuje Ministarstvo.
- (4) Uprava upisuje u Fito registar profesionalnog subjekta na zahtjev, za označavanje iz člana 82 ovog zakona i za popravku drvenog materijala za pakovanje iz člana 83 ovog zakona, koji koristi drvo tretirano u objektu drugog registrovanog subjekta, ako ispunjava sljedeće uslove:
  - (a) koristi isključivo drvo:
    - (i) koje je bilo podvrgnuto jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja iz Priloga 1 Međunarodnog standarda ISPM 15 u odobrenom objektu registrovanog subjekta na teritoriji Crne Gore u skladu sa stavom 1 ovog člana; ili
    - (ii) koje je bilo podvrgnuto jednom ili više odobrenih postupaka tretiranja iz Priloga 1 Međunarodnog standarda ISPM 15, u objektu za tretiranje u drugoj državi odobrenom od strane njene nacionalne službe za zaštitu bilja;
  - (b) osigurava sljedljivost drveta do objekata za tretiranje na području Crne Gore ili do objekata za tretiranje druge države;
  - (c) koristi isključivo drvo iz tačke (a) ovog stava koje prati biljni pasoš ili drugi dokument kojima se potvrđuje da su ispunjeni zahtjevi za tretiranje iz Priloga 1 Međunarodnog standarda ISPM15, i ako su ispunjeni propisani uslovi.

- (5) Uprava najmanje jednom godišnje vrši nadzor registrovanog subjekta u cilju kontrole ispunjenosti uslova iz st. 1, 2 i 3 ovog člana.
- (6) Kada Uprava ustanovi da profesionalni subjekt ne ispunjava uslove iz st. 1, 2 ili 3 ovog člana, bez odlaganja nalaže odgovarajuće mjere, kako bi se osigurala ispunjenost uslova.
- (7) Kada profesionalni subjekt ne sprovede naložene mjere iz stava 5 ovog člana, briše se iz Fito registra.

Potvrde

Član 85

- (1) Potvrde za određeno bilje, biljne proizvode ili druge objekte, osim za drveni materijal za pakovanje, koje se zahtjevaju u skladu sa odgovarajućim međunarodnim standardima predstavljaju dokaz o sprovođenju propisanih mjera.
- (2) Sadržaj i format potvrde iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.
- (3) Zahtjeve za ovlašćenje profesionalnog subjekta za izdavanje potvrde, način vršenja nadzora nad profesionalnim subjektom i način ukidanja ovlašćenja, utvrđuje Ministarstvo.

Obavještanje

Član 86

- (1) Obavještanja propisana ovim Zakonom kao što su o neposrednoj opasnosti, iskorijenjivanju, obilježavanju područja, fitosanitarnim mjerama, zabranama od unošenja štetnih organizama, posebnim zahtjevima za unošenje, privremenim mjerama zbog rizika od štetnih organizama, karantinskim stanicama i izolovanim objektima, poništavanju fitosanitarnog sertifikata i biljnog pasoša, uključuju jedan ili više sljedećih elemenata:

- (a) informativne napomene;
  - (b) format i uputstva za njegovo ispunjavanje;
  - (c) rokove za podnošenje informativnih napomena iz tačke (a);
  - (d) informacije o sumnji na prisustvo štetnog organizma radi brzog djelovanja s obzirom na njegovu biologiju i mogućnost brzog i dalekog širenja;
  - (e) informacije o neusklađenosti koja predstavlja rizik od širenja karantinski štetnog organizma ili štetnog organizma koji privremeno ispunjava uslove za uvrštavanje u karantinski štetne organizme.
- (2) Posebna pravila u vezi sa obavještanjem iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

VI. BIOLOŠKA ZDRAVSTVENA ZAŠTITA BILJA

Član 87

- (1) Biološka zaštita bilja je suzbijanje štetnih organizama u poljoprivredi, šumarstvu i životnoj sredini primjenom živih organizama, prirodnih neprijatelja, antagonista ili konkurenata, njihovih produkata, kao i drugih organizama koji se mogu sami umnožavati.
- (2) Autohtona vrsta organizama je ona vrsta organizama koja je u određenom ekosistemu prirodno prisutna.
- (3) Unošenje, gajenje ili upotreba autohtonih vrsta organizama za biološku zaštitu bilja u zaštićenom području ili van njega dozvoljena je na osnovu programa kojim se utvrđuju metode biološke zdravstvene zaštite bilja i nosioci programa.
- (4) Program iz stava 2 ovog člana donosi Ministarstvo.
- (5) Nosioci programa iz stava 2 ovog člana mogu biti privredna društva, odnosno druga pravna lica i preduzetnici koji ispunjavaju uslove u pogledu kadra i opreme i upisani su u Registar nosioca programa biološke zaštite bilja.
- (6) Upis u Registar nosioca programa biološke zaštite bilja vrši se na osnovu zahtjeva.
- (7) Bliže uslove iz stava 4 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.
- (8) Registar nosioca programa biološke zaštite bilja vodi Uprava.
- (9) Oblik, sadržaj i način vođenja Registra nosioca programa biološke zaštite bilja, kao i sadržinu zahtjeva iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Član 88

- (1) Introdokovana vrsta organizama je vrsta koju naseli čovjek u ekosistem u kojem ranije nije bila prisutna.
- (2) Za biološku zdravstvenu zaštitu bilja dozvoljeno je upotrebljavati samo introdokovane vrste koje su na listi, koju utvrđuje Ministarstvo uz prethodno pribavljeno mišljenje organa nadležnog za zaštitu životne sredine.
- (3) Dozvolu za uvoz i upotrebu introdokovanih vrsta organizama iz stava 2 ovog člana, uz saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove zaštite životne sredine, izdaje Uprava.
- (4) Dozvola iz stava 3 ovog člana može se izdati naučno-istraživačkim ustanovama za potrebe ogleda, istraživačke ili razvojne svrhe, u skladu sa stavom 3 ovog člana.
- (5) Sadržaj zahtjeva za izdavanje dozvole iz stava 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

VII. OBEZBJEDIVANJE VRŠENJA POSLOVA OD JAVNOG INTERESA

Član 89

Poslovi od javnog interesa u zdravstvenoj zaštiti bilja (u daljem tekstu: javni poslovi) su:

- 1) praćenje zdravstvenog stanja bilja, uključujući i samoniklo bilje radi prikupljanja podataka o pojavi, intenzitetu napada, dinamici populacije i širenju štetnih organizama za bilje, biljne proizvode i vođenje evidencije;
- 2) prikupljanje bioloških, meteoroloških i drugih podataka za prognoziranje pojave štetnih organizama;
- 3) prognoziranje pojave štetnih organizama, njihovog razvoja i kretanja populacije i određivanje optimalnih rokova za njihovo suzbijanje;
- 4) otkrivanje štetnih organizama;
- 5) laboratorijska ispitivanja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata zbog dijagnostikovanja štetnih organizama sa lista štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i lista karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja;
- 6) izrada osnova sa kadrovskim i materijalnim preduslovima radi određivanja granica zaštićenog područja i područja pod nadzorom;
- 7) izvještavanje o pojavi, prisustvu i širenju štetnih organizama;
- 8) procjena rizika od štetnih organizama;
- 9) procjenu potrebe sprovođenja preventivnih mjera i mjera suzbijanja štetnih organizama;
- 10) sprovođenje istraživanja u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 11) davanje stručnih uputstava profesionalnim subjektima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 12) obučavanje profesionalnih subjekata, pružaoca usluga i drugih subjekata o štetnim organizmima, fitosanitarnim mjerama i načinu obavljanja poslova iz oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 13) priprema, organizovanje i sprovođenje programa stručnog usavršavanja lica u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 14) učestvovanje u pripremi i sprovođenju programa iz čl. 6 stav 4 i 20 stav 2 ovog zakona;
- 15) dostavljanje podataka za informacioni sistem;
- 16) poslovi suzbijanja štetnih organizama ili uništavanja bilja, biljnih proizvoda ili drugih objekata za koje su naređene mjere uništavanja;
- 17) poslovi dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije za potrebe zdravstvene zaštite bilja u skladu sa zakonom kojim su uređena sredstva za zaštitu bilja;
- 18) drugi stručni i tehnički poslovi u sprovođenju fitosanitarnih mjera propisanih ovim zakonom.

Član 90

- (1) Javne poslove iz člana 51 tač. 1 do 4 i tač. 6 do 15 ovog zakona vrše ovlašćene ustanove.
- (2) Javne poslove iz člana 51 tač. 16 do 18 ovog zakona vrše pružaoci usluga.
- (3) Izuzetno od stava 2 ovog člana javne poslove iz člana 51 tačka 16 ovog zakona, u slučaju naređenih mjera mogu nad sopstvenim biljem pod nadzorom fitosanitarnog inspektora da vrše:
  - lica upisana u Registar;
  - javne komunalne službe registrovane u skladu sa zakonom kojim su uređena sredstva za zaštitu bilja i

- fizička lica.

- (4) Laboratorijska ispitivanja iz člana 89 tačka 5 ovog zakona mogu vršiti ovlašćene laboratorije, odnosno ovlašćene ustanove koje imaju odgovarajuću laboratoriju.
- (5) Ovlašćenje za vršenje javnih poslova ovlašćenim ustanovama i pružaocima usluga daje se neposredno, rješenjem Uprave.
- (6) Međusobna prava i obaveze iz stava 5 ovog člana uređuju se ugovorom.
- (7) Javni poslovi iz st. 1 i 2 ovog člana, koji se odnose na zaštitu bilja u šumarstvu, ustupaju se na vršenje ovlašćenim ustanovama, pravnim i fizičkim licima iz oblasti šumarstva, u skladu sa ovim zakonom.
- (8) Ovlašćene ustanove i pružaoci usluga prilikom utvrđivanja rezultata laboratorijskih analiza moraju osigurati nepristrasnost, kvalitet i povjerljivost informacija i ne smiju imati konflikt interesa.
- (9) Uprava za potvrdu rezultata laboratorijskih analiza (superanaliza) može ovlastiti laboratoriju ili ustanovu iz druge države, pod uslovom da je ovlašćena od strane nadležnog organa za zdravstvenu zaštitu bilja te države.

Član 91

- (1) Ovlašćenje iz člana 90 st. 4 i 5 ovog zakona oduzeće se, ako ovlašćene ustanove i vršioci usluga prestanu da ispunjavaju propisane uslove za vršenje javnih poslova ili ako Uprava utvrdi da vrše poslove, odnosno usluge suprotno propisima.
- (2) Nadzor nad vršenjem javnih poslova obavlja Uprava.

VIII. FINANSIRANJE, NAKNADE I NAKNADE ŠTETE

Član 92

Sredstva za obavljanje javnih poslova iz člana 89 ovog zakona obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.

Član 93

- (1) Pravna i fizička lica plaćaju naknadu za:
- 1) laboratorijsku analizu i testiranje službenih uzoraka bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata pod nadzorom, koji su obavljeni na zahtjev fitosanitarnog inspektora, radi utvrđivanja zdravstvenog stanja bilja, u slučaju kada je rezultat analize ili testiranja za to pravno ili fizičko lice nepovoljan, ukoliko zakonom nije drukčije utvrđeno;
  - 2) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u vezi premještanja unutar Crne Gore;
  - 3) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se uvoze;
  - 4) fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji se izvoze;
  - 5) karantinski nadzor;
  - 6) za stručno osposobljavanje iz člana 30 stav 2 ovog zakona.
- (2) Naknade iz stava 1 ovog člana prihod su budžeta Crne Gore kada navedene sprovodi Uprava.
- (3) Visinu naknade iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo, vodeći računa da ne premašuje stvarne troškove pruženih usluga.
- (4) Izuetno od stava 2 ovog člana naknade iz stava 1 ovog člana prihod su ovlašćenih ustanova, odnosno akreditovanih laboratorija kada sprovode navedene aktivnosti.
- (5) Troškovi sprovođenja fitosanitarnih mjera kod subjekta padaju na teret subjekata.

Član 94

- (1) Profesionalni subjekt ima pravo na naknadu štete, ako je:
- 1) odmah obavijestio o pojavi ili sumnji na pojavu štetnog organizma sa lista štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama ili za zaštićeno područje sa lista karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja ili organizma koji nije naveden u tim listama, ali predstavlja rizik za bilje na teritoriju Crne Gore i za koje je Ministarstvo naredilo sprovođenje mjera iskorjenjivanja ili sprječavanja njegovog širenja;
  - 2) sproveo sve mjere zdravstvene zaštite bilja koje je naredio fitosanitarni inspektor.
- (2) Naknada štete isplaćuje se iz budžeta Crne Gore.

- (3) Naknada štete iz stava 1 ovog člana ne isplaćuje se ako je štetni organizam pronađen pri fitosanitarnom pregledu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koji se uvoze u Crnu Goru.
- (4) Postupak za isplatu naknade štete pokreće zahtjevom subjekt čije su bilje, biljni proizvodi i drugi objekti uništeni ili na drugi način uklonjeni.
- (5) Uz zahtjev za naknadu štete koji se podnosi Upravi subjekt mora priložiti rješenje kojim su naređene mjere koje su prouzrokovale štetu.
- (6) Visinu naknade štete utvrđuje komisija koju formira Uprava.
- (7) Uprava donosi rješenje o osnovanosti zahtjeva i iznosu naknade štete.
- (8) Bliže kriterijume za utvrđivanje visine naknade štete utvrđuje Ministarstvo.

IX. PRIKUPLJANJE, UPOTREBA I RAZMJENA PODATAKA I INFORMACIJA

Član 95

(1) Radi analiziranja i praćenja mjera zdravstvene zaštite bilja, vođenja i održavanja baze podataka, Uprava prikuplja podatke i informacije iz baza podataka koje vode državni organi, organi lokalne samouprave i druga lica, a naročito podatke i informacije iz:

- 1) registra poljoprivrednih proizvođača i prerađivača;
  - 2) evidencije proizvođača i prerađivača poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda;
  - 3) registra privrednih subjekata;
  - 4) registra poreskih obveznika (poreski broj);
  - 5) centralnog registra stanovništva (ime i prezime, JMBG, mjesto i adresa stanovanja);
  - 6) katastra zemljišta (broj, granica i površina parcele, vlasnik, korisnik i sl.);
  - 7) baze statističkih podataka za poljoprivredna, šumska zemljišta i šume (podaci o zemljištima koja su u vlasništvu Crne Gore i osnov njihovog korišćenja);
  - 8) baze carinskih podataka o uvozu i izvozu pošiljke bilja;
  - 9) baze podataka Hidrometeorološkog zavoda Crne Gore.
- (2) Uprava može da koristi i topografske-katastarske planove, mape, anketne mape i digitalne ortofotografske karte i planove.

Član 96

(1) Na međunarodnom nivou Uprava razmjenjuje podatke i informacije, naročito o:

- 1) nadležnostima i organizaciji državnih organa u oblasti zdravstvene zaštite bilja;
- 2) graničnim prelazima, odnosno mjestima unošenja na kojima je dozvoljeno uvoziti pošiljke bilja u Crnu Goru;
- 3) listama štetnih organizama;
- 4) prisustvu i pojavi štetnih organizama sa lista propisanih na osnovu ovog zakona na teritoriji Crne Gore, gdje njihovo prisustvo prije nije bilo poznato i o sprovedenim mjerama za sprječavanje širenja ili mjerama iskorjenjivanja;
- 5) pojavi, prenamnožavanju ili širenju štetnih organizama, koji predstavljaju potencijalni rizik;
- 6) pojavi štetnog organizma u zaštićenom području, zbog kojeg je područje proglašeno kao zaštićeno područje;
- 7) rezultatima sistematskih istraživanja u zaštićenom području;
- 8) propisima koji su donijeti na osnovu ovog zakona;
- 9) slučajevima zabrane uvoza zbog neispunjavanja fitosanitarnih zahtjeva;
- 10) drugim podacima i informacijama u skladu sa ovim zakonom, na zahtjev međunarodnih organa i organizacija.

(2) Podaci i informacije iz stava 1 ovog člana prosljeđuju se u skladu sa međunarodnim konvencijama i međunarodnim ugovorima.

X. SLUŽBENE KONTROLE I INSPEKCIJSKI NADZOR

Član 97

- (1) Službene kontrole vrše se: pregledom, monitoringom, provjerom, revizijom i uzorkovanjem radi laboratorijskih ispitivanja i inspekcijskim nadzorom.
- (2) Službene kontrole i druge aktivnosti nad sprovođenjem ovog zakona koje se odnose na monitoring, provjeru ispunjavanja uslova propisanih ovim zakonom, reviziju i po potrebi uzorkovanje radi laboratorijskog ispitivanja vrši Uprava.
- (3) Službene kontrole iz st. 1 i 2 ovog člana u skladu sa ovim zakonom vrše se na osnovu višegodišnjih i godišnjih planova kontrole.
- (4) Višegodišnji plan i stava 3 ovog člana donosi Ministarstvo.
- (5) Godišnje planove službenih kontrola donosi Uprava.

XI. NADZOR

Član 98

- (1) Službene kontrole i inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona vrši Uprava preko fitosanitarnog inspektora, u skladu sa zakonom.
- (2) Izuzetno od stava 1 ovog člana, inspekcijski nadzor koji se odnosi na šumsko bilje, šumske rasadnike i reprodukcioni materijal, osim šumskog bilja i šumskog reproduccionog materijala koji se uvozi, izvozi ili je u tranzitu, vrši Uprava preko šumarskih inspektora u skladu sa zakonom.
- (3) Fitosanitarni inspektor je lice koje ima sedmi nivo nacionalnog okvira kvalifikacija, podnivo 1 (240 kredita CSPK-a) iz oblasti poljoprivrede, usmjerenja: zaštite bilja, ratarski, povrtarski, opšti ili drugi smjer biljne proizvodnje i koji pored opštih i posebnih uslova propisanih zakonom o državnim službenicima i namještenicima, ima pravo i obavezu stručnog usavršavanja u cilju otkrivanja i prepoznavanja štetnih organizama, preduzimanja fitosanitarnih mjera i druge poslove u skladu sa ovim i drugim zakonom.
- (4) Stručno usavršavanje iz stava 3 ovog člana podrazumijeva učešće na kursovima, seminarima, simpozijumima, kao i obavezu kontinuiranog usvajanja savremenih znanja.
- (5) Radi obavljanja poslova službenih kontrola formiraju se područne jedinice fitosanitarne inspekcije i granična fitosanitarna inspekcija.

XII. SLUŽBENE KONTROLE

Član 99

- (1) Uprava je nadležni organ (*competent authority*) odnosno centralni organ ogovoran za organizaciju službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti zdravstvene zaštite bilja u skladu sa ovim zakonom.
- (2) Uprava uspostavlja sistem kontrole (*control system*) koji uključuje po potrebi i druge nadležne organe, njihove resurse, strukture i procedure za vršenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom.
- (3) Uprava usvaja plan službenih kontrola (*control plan*) koji sadrži informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola, njihovom funkcionisanju i detaljnim planom sprovođenja tokom određenog vremenskog perioda.
- (4) U smislu sprovođenja službenih kontrola roba (*goods*) je svo bilje, biljni proizvodi i drugi objekti u oblasti zdravstvene zaštite bilja.

Obaveze u sprovođenju službenih kontrola

Član 100

- (1) Uprava, za sprovođenje službenih kontrola u oblasti iz člana 99 ovog zakona, dužna je da:
  - a) donosi i uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja efikasnosti i djelotvornosti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
  - b) uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja nepristrasnosti, kvaliteta i dosljednosti službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti na svim nivoima;
  - c) uspostavi procedure i/ili postupke radi obezbjeđivanja da lica koje sprovode službene kontrole i druge službene aktivnosti nijesu u sukobu interesa;

- d) obezbijedi adekvatne laboratorijske kapacitete za analize, testiranje i dijagnostiku ili imaju pristup takvim kapacitetima;
  - e) obezbijedi dovoljan broj zaposlenih lica sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom, radi efikasnog i djelotvornog vršenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti ili imaju pristup dovoljnom broju takvih lica;
  - f) održava objekte i opremu radi obezbjeđivanja efikasnog i djelotvornog vršenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti zaposlenih lica;
  - g) ima jasna zakonska ovlašćenja za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, kao i zakonska ovlašćenja za preduzimanje aktivnosti propisanih ovim zakonom;
  - h) uspostavi procedure radi obezbjeđivanja zaposlenim licima pristupa prostorijama i dokumentaciji subjekata radi pravilnog obavljanja dužnosti; i
  - i) ima planove za vanredne situacije i da su spremni za sprovođenje istih.
- (2) Lica koja vrše službene kontrole u oblasti iz člana 99 ovog zakona Uprava ovlašćuju u pisanoj formi sa navedenim službenim aktivnostima i zadacima za koje je imenovanje izvršeno, uz uslov da lica nijesu u sukobu interesa.
- (3) Lica koja vrše službene kontrole i druge službene aktivnosti u oblasti iz člana 99 ovog zakona u skladu sa ovim zakonom moraju da:
- a) imaju odgovarajuću obuku radi kompetentnog obavljanja dužnosti i dosljednog sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti;
  - b) prate novosti i prema potrebi se redovno usavršavaju; i
  - c) prema potrebi obučavaju se za:
    - različite metode i tehnike kontrola, kao što su inspekcija, verifikacija, skrining, ciljani skrining, uzorkovanje i laboratorijske analize, ispitivanje i dijagnostika;
    - procedure kontrola;
    - procjene neusaglašenosti sa pravilima;
    - opasnosti ili kritične tačke;
    - su upoznata sa različitim fazama prometa, skladištenja, distribucije i upotrebe robe, kao i mogućim rizicima za zdravlje bilja, kao i za životnu sredinu;
    - ocijene primjenu procedura, integralne zaštite bilja i dobre poljoprivredne prakse;
    - su upoznata sa sistemima upravljanja koje koriste subjekti i njihovu procjenu ukoliko su relevantni za zahtjeve utvrđene ovim zakonom;
    - su upoznata sa sistemom registracija;
    - su obučena za postupanje u vanrednim situacijama;
    - su upoznata sa sudskim postupcima i posljedicama službenih kontrola;
    - su obučena za provjeru pisanog, dokumentarnog materijala i drugih zapisa, uključujući i one koji se odnose na međulaboratorijska uporedna ispitivanja, akreditaciju, analizu i upravljanje rizikom, a što je od važnosti u procjeni usklađenosti;
    - kontrolne postupke i zahtjeve za uvoz u Crnu Goru; i
    - drugih oblasti koje su neophodne radi obezbjeđivanja da se službene kontrole vrše u skladu sa ovim zakonom.
- (4) Uprava donosi i sprovodi godišnje programe obuka koji je sastavni dio Programa fitosanitarnih mjera iz člana 7 st. 1 i 12 ovog zakona, radi obezbjeđivanja da zaposlena lica koja sprovode službene kontrole i druge službene aktivnosti imaju odgovarajuću obuku iz stava 3 ovog člana.
- (5) Uprava obezbjeđuje efikasnu kordinaciju i saradnju kada službene kontrole i druge službene aktivnosti vrši više nadležnih organa i drugih učesnika u oblasti iz člana 99 ovog zakona.
- (6) Godišnje programe obuka, bliža pravila i uslove o kordinaciji i saradnji iz stava 5 ovog člana propisuje Ministarstvo.

- (1) Uprava sprovodi reviziju (*audit*) u oblasti iz člana 99 ovog zakona koja predstavlja sistemsko i nezavisno provjeravanje postupanja kojim se utvrđuje da li su postupanja i rezultati tog postupanja u skladu sa planiranim mjerama i da li se mjere sprovode efikasno i da li su odgovarajuće za postizanje ciljeva, radi obezbjeđivanja efikasne i efektivne koordinacije i saradnje prilikom sprovođenja službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.
- (2) Efikasnost službenih kontrola u oblasti iz člana 99 ovog zakona potvrđuje revizijom Uprava, radi preduzimanja korektivnih mjera prema potrebi i ažuriranja procedura i vodiča.
- (3) Radi kontrole sprovođenja plana službenih kontrola u oblasti iz člana 99 ovog zakona, planiranih mjera i provjere efikasnosti i adekvatnosti preduzetih mjera Uprava uspostavlja samostalnu organizacionu jedinicu za nezavisno sprovođenje revizije.
- (4) Jedinica iz stava 3 ovog člana utvrđuje stanje, sačinjava izvještaj i predlaže preduzimanje mjera u skladu sa rezultatima revizije kako bi se obezbijedilo ispunjavanje zahtjeva ovog zakona.
- (5) Revizija u oblasti iz člana 99 ovog zakona se vrši na osnovu godišnjeg plana za vršenje unutrašnje revizije jedinice iz stava 3 ovog člana.
- (6) Reviziju iz stava 1 ovog člana Uprava sprovodi samostalno ili nalaže reviziju i predviđa mjere u skladu sa rezultatima revizije.
- (7) Revizija iz stava 1 ovog člana podleže nezavisnoj ceni i sprovodi se na transparentan način
- (8) Bliži način vršenja revizije iz stava 1 ovog člana za sprovođenje revizije utvrđuje se propisom Ministarstva.

Pravo na žalbu **Član 102**

- (1) Protiv rješenja Uprave može se izjaviti žalba, u roku propisanom u skladu sa zakonom koji uređuje upravni postupak.
- (2) Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana može se izjaviti žalba u roku od osam dana od dana dostave pisanog rješenja.
- (3) O žalbi iz stava 1 ovog člana odlučuje Ministarstvo.
- (4) Žalba ne odlaže izvršenje rješenja i ne utiče na obavezu preduzimanja hitnih mjera za uklanjanje ili ograničavanje rizika po zdravlje bilja u skladu sa ovim zakonom.

Obaveza povjerljivosti **Član 103**

- (1) Uprava kao i službene laboratorije u oblasti iz člana 99 ovog zakona dužne su da obezbijede da informacije i saznanja dobijena vršenjem službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti ne otkrivaju trećim licima, ako su takvi podaci zaštićeni u skladu sa ovim zakonom i posebnim propisima koji uređuje tajne podatke i zaštitu podataka ličnosti, ovo se naročito odnosi na informacije koje po svojoj prirodi predstavljaju poslovnu tajnu i podliježu obavezi čuvanja poslovne tajne.
- (2) Lica zaposlena u Upravi, kao i lica koja su uključena tokom vršenja službenih kontrola i službenih aktivnosti dužna su da poštuju obavezu tajnosti u skladu sa ovim zakonom i zakonom koji uređuje rad državnih službenika i namještenika i da potpišu izjavu o zaštiti ličnih podataka i čuvanju poslovne tajne.
- (3) Osim u slučaju da postoji preovlađujući javni interes za otkrivanje informacija obuhvaćenih obavezom čuvanja poslovne tajne iz stava 1 ovog člana, i ne dovodeći u pitanje situacije u kojima se otkrivanje zahtjeva po zakonu, takve informacije uključuju informacije čije bi objavljivanje ugrozilo:
  - a) svrhu inspekcija, provjera ili revizija;
  - b) zaštitu komercijalnih interesa subjekata ili bilo kog drugog pravnog ili fizičkog lica; ili
  - c) zaštitu sudskih postupaka i pravnih savjeta.
- (4) Prilikom utvrđivanja da li postoji preovlađujući javni interes iz stava 3 ovog člana za objavljivanje informacija obuhvaćenih poslovnom tajnom iz stava 1 ovog člana Uprava uzima u obzir između ostalog i moguće rizike po zdravlje ljudi, životinja ili bilja ili ozbiljnost i obim takvih rizika po životnu sredinu i prirodu.

(5) Obaveze povjerljivosti ne sprečavaju Upravu da objavi ili na drugi način učini dostupnim javnosti informacije o ishodu službenih kontrola u vezi sa pojedinačnim subjektima pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

- a) da je subjektu pružena mogućnost izjašnjenja na informacije i/ili podatke koje se namjeravaju objaviti ili na drugi način staviti na uvid javnosti, prije njihovog objavljivanja ili stavljanja na uvid javnosti, uzimajući u obzir hitnost situacije; i
- b) da informacije i/ili podaci koji se objavljuju ili na drugi način stavljaju na uvid javnosti uzimaju u obzir izjašnjenje subjekata ili se objavljuju ili stavljaju na uvid javnosti zajedno sa izjašnjenjem.

(6) Obrazac izjave o zaštiti ličnih podataka i čuvanju poslovne tajne iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Opšta pravila o službenim kontrolama

Član 104

(1) Nad profesionalnim subjektima, a po potrebi drugih subjekata, u oblasti iz člana 99 ovog zakona vrše se redovne službene kontrole na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, uzimajući u obzir:

1) utvrđene rizike povezane sa:

- a) aktivnostima pod kontrolom subjekta;
- b) mjestom obavljanja djelatnosti i aktivnosti; i
- c) upotrebom proizvoda, procesa, materijala ili supstanci koje mogu negativno da utiču.

2) informacije koje ukazuju na vjerovatnoću dovođenja potrošača u zabludu, naročito u pogledu prirode, identiteta, svojstava, sastava, količine, roka trajanja, države porijekla ili mjesta porijekla, kao i načina proizvodnje;

3) prethodne evidencije u pogledu rezultatata prethodnih službenih kontrola i njihovu usaglašenost u skladu sa ovim zakonom;

4) pouzdanost i rezultate kontrola koje sprovede profesionalni subjekti ili treća strana radi provjere usaglašenosti u skladu sa ovim zakonom i

5) informacije koje mogu ukazivati na neusaglašenost u skladu sa ovim zakonom.

(2) Službene kontrole se vrše:

- sa odgovarajućom učestalošću utvrđenom na osnovu rizika, radi identifikacije mogućeg namjernog kršenja ovog zakona, učinjenog kroz prevare ili obmane, dodatno uzimajući u obzir i povezane informacije koje se razmjenjuju na nacionalnom i međunarodnom nivou, kao i druge informacije koje ukazuju na mogućnost takvih kršenja;

- prije stavljanja u promet ili premještanja robe u svrhu izdavanja službenih sertifikata ili službenih potvrda;

- bez prethodne najave, osim u slučajevima gdje je najava neophodna i opravdana za potrebe sprovođenja službene kontrole, a u slučaju službenih kontrola na zahtjev profesionalnog subjekta Uprava odlučuje da li će službene kontrole biti sprovedene sa prethodnom najavom ili bez nje, pri čemu službene kontrole uz prethodnu najavu ne isključuju službene kontrole bez prethodne najave;

- na način koji će obezbijediti da se administrativno opterećenje i ometanje poslovanja profesionalnog subjekta svede na najmanju moguću mjeru, ali da to ne utiče negativno na efikasnost tih kontrola;

- na isti način da se kontrole prilagođavaju specifičnim situacijama, bez obzira da li je roba dostupna na tržištu Crne Gore ili je namenjena izvozu iz Crne Gore ili uvozu u Crnu Goru.

(3) Ministarstvo propisuje način vršenja, rok i obrazac prijave iz stava 3 ovog člana.

Profesionalni subjekti, procesi i aktivnosti koje podliježu službenim kontrolama

Član 105

(1) U mjeri u kojoj je to neophodno za utvrđivanje usaglašenosti sa pravilima ovog zakona službene kontrole se vrše nad:

- a) biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima u fazama distribucije i upotrebe;
- b) supstancama, materijalima ili drugim objektima koji mogu uticati na svojstva bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i njihovu usaglašenost sa zahtjevima u fazama distribucije i upotrebe;

- c) profesionalnim subjektima u pogledu njihovih aktivnosti, uključujući opremu, prevozna sredstva, prostorije i druga mjesta pod njihovom kontrolom, njihovog okruženja, kao i odgovarajućom dokumentacijom.

(2) Za potrebe vršenja službenih kontrola Uprava je dužna da uspostavi i redovno ažurira registar u skladu sa ovim zakonom, a ukoliko takvi registri ili liste već postoje za druge potrebe mogu se koristiti i za potrebe ovog zakona.

(3) Lica upisana u registar iz stava 2 ovog člana dužni su da Upravi dostavljaju ažurirane podatke o nazivu i pravnom statusu i aktivnostima koje sprovode, uključujući aktivnosti preduzete komunikacijom na daljinu, kao i mjesta koja su pod njihovim nadzorom.

Transparentnost službenih kontrola

Član 106

- (1) Službene kontrole u oblasti iz člana 99 ovog zakona se vrše uz visok nivo transparentnosti, a relevantne informacije u vezi sa organizovanjem i sprovođenjem službenih kontrola stavljaju se javnosti na raspolaganje najmanje jednom godišnje, a koje se odnose na:
  - a) vrstu, broj i rezultate službenih kontrola;
  - b) vrstu i broju utvrđenih slučajeva neusaglašenosti;
  - c) vrstu i broj slučajeva u kojima su preduzete mjere; i
  - d) vrstu i broj slučajeva u kojima su izrečene kazne.
- (2) Informacije iz stava 1 tač. a) do d) ovog člana prema potrebi mogu se staviti na raspolaganje objavom godišnjeg izvještaja.
- (3) U slučaju objave netačnih informacija Uprava je dužna da te netačne informacije ispravi.
- (4) Uprava može objaviti ili na drugi način učiniti dostupnim javnosti informacije o rangiranju pojedinačnih profesionalnih subjekata na osnovu rezultata jedne ili većeg broja službenih kontrola, ako:
  - a) su kriterijumi rangiranja objektivni, transparentni i javno dostupni; i
  - b) je uspostavljen sistem kojim se obezbjeđuje pošten, dosljedan i transparentan proces rangiranja.
- (5) Bliža pravila i procedure kojima se obezbjeđuje ispravka netačnih informacija iz stava 3 ovog člana, kao i kriterijume i sisteme rangiranja iz stava 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Dokumentovane procedure kontrole

Član 107

- (1) Službene kontrole u oblasti iz člana 99 ovog zakona se vrše u skladu sa dokumentovanim procedurama.
- (2) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se verifikuju u skladu sa uspostavljenim procedurama.
- (3) Kada se postupkom verifikacije iz stava 2 ovog člana identifikuju nedostaci preduzimaju se korektivne mjere i prema potrebi ažuriraju dokumentovane procedure predviđene stavom 1 ovog člana.
- (4) Bliža pravila i uslove kojim se regulišu procedure za vršenje i verifikaciju službenih kontrola propisuje Ministarstvo.

Zapisnici o službenim kontrolama

Član 108

- (1) O svakoj izvršenoj službenoj kontroli u oblasti iz člana 99 ovog zakona sastavlja se zapisnik koji može biti u pisanom ili elektronskom obliku i koji mora da sadrži:
  - a) opis svrhe službene kontrole;
  - b) primjenjene metode;
  - c) rezultat službene kontrole; i
  - d) prema potrebi i mjere koje subjekat mora preduzeti, a koje su rezultat službene kontrole.
- (2) Subjekt koji podliježe službenoj kontroli se na njegov zahtjev obezbjeđuje kopija zapisnika iz stava 1 ovog člana, osim u slučaju izdavanja službenog sertifikata ili službene potvrde, ili ako se za potrebe sudskih postupaka ne zahtijeva drugačije.

(3) Ako se službenom kontrolom utvrdi bilo kakav oblik neusaglašenosti o tome se u pisanoj formi profesionalni subjekt obavještava bez odlaganja.

(4) U slučaju kada vršenje službene kontrole zahtjeva stalno ili redovno prisustvo zaposlenih lica ili predstavnika Uprave u objektima profesionalnog subjekta, zapisnik iz stava 1 ovog člana sačinjava se sa učestalošću kojim se Upravi i profesionalnom subjektu omogućava:

- a) redovna informisanost o stepenu usaglašenosti; i
- b) informisanost o bilo kakvom slučaju neusaglašenosti utvrđenom tokom službene kontrole.

Metode i tehnike službenih kontrola

Član 109

(1) Metode i tehnike službenih kontrola u oblasti iz člana 99 ovog zakona uključuju sljedeće:

- 1) ispitivanje kontrola koje su uspostavili profesionalni subjekti, kao i dobijenih rezultata;
- 2) pregled:
  - a) opreme, prevoznih sredstava, objekata i drugih mjesta pod nadzorom profesionalnog subjekta i njihovog okruženja;
  - b) bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, uključujući provjeru ambalaže i pakovanje;
  - c) bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, uključujući provjeru uslova skladištenja;
  - d) sljedljivosti, označavanja, reklamiranja;
- 3) kontrolu uslova u objektima profesionalnog subjekta;
- 4) postupanje sa ambalažom;
- 5) procjenu postupaka dobre proizvođačke prakse, dobre poljoprivredne prakse, dobre eksperimentalne prakse, integralne zaštite bilja;
- 6) pregled dokumentacije, evidencije o sljedljivosti i drugih evidencija koje mogu biti relevantne za ocjenu usaglašenosti sa ovim zakonom, uključujući prema potrebi dokumenta koja prate robu koja ulazi u objekat ili izlazi iz njega;
- 7) razgovore sa profesionalnim subjektima i njihovim zaposlenim;
- 8) verifikaciju sprovedenih mjerenja i drugih rezultata ispitivanja preduzetih od strane opetareta;
- 9) uzorakovnje, analizu i ispitivanje;
- 10) reviziju profesionalnog subjekta; i
- 11) druge aktivnosti za utvrđivanje neusaglašenosti.

Obaveze profesionalnog subjekta

Član 110

(1) Radi sprovođenja službene kontrole ili drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 99 ovog zakona, profesionalni subjekt, a po potrebi i drugi subjekti, na zahtev lica koja sprovodi službenu kontrolu, dužan je da omogući pristup:

- 1) opremi, prevoznom sredstvu, objektu i drugim mjestima pod kontrolom subjekta i njihovog okruženja;
- 2) računarskom sistemu za upravljanje informacijama;
- 3) robi koja je pod njegovom kontrolom;
- 4) dokumentima i drugim relevantnim informacijama.

(2) U toku službene kontrole i drugih službenih aktivnosti, subjekt je dužan da sarađuje sa licem koje sprovodi službenu kontrolu.

(3) Pored obaveza iz st. 1 i 2 ovog člana, subjekt odgovoran za pošiljku koja se uvozi ili je u nekom drugom carinskom postupku stavlja bez odlaganja na raspolaganje, u papirnom ili elektronskom obliku, sve potrebne informacije.

(4) Subjekt je dužan da obezbijedi sledeće ažurirane informacije, a naročito:

- 1) naziv, poslovno ime i pravni organizacioni oblik;
- 2) specifične aktivnosti koje sprovode, uključujući aktivnosti koje se sprovode pomoću komunikacije na daljinu, kao i mjesta koja su pod njegovom kontrolom.

Delegiranje određenih zadataka

Član 111

- (1) Ovlašćenje za određene zadatke službenih kontrola od strane nadležnog organa u oblasti iz člana 99 ovog zakona
- (2) Uprava može za određene zadatke službenih kontrola ovlastiti jedno ili više pravnih ili fizičkih lica u skladu sa uslovima iz člana 131 odnosno člana 132 ovog zakona.
- (3) Uprava osigurava da ovlašćena lica iz stava 1 ovog člana imaju ovlašćenja potrebna za efikasno obavljanje službenih kontrola.
- (4) Kada Uprava odluči o ovlašćenju za određene zadatke službenih kontrola, svakom delegiranom tijelu dodjeljuje brojčanu oznaku i određuje relevantna tijela odgovorna za odobravanje delegiranih tijela i nadzor nad njima.

Uslovi za ovlašćenje određenih zadataka službenih kontrola

Član 112

- (1) Uprava za određene zadatke službenih kontrola izdaje ovlašćenje u pisanom obliku i ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- (a) ovlašćenje sadrži precizan opis zadataka službenih kontrola koje ovlašćeno lice može obavljati i uslova pod kojima može obavljati te zadatke;
- (b) ovlašćeno lice:
- i. posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje onih zadataka službenih kontrola za koje je ovlašćeno;
  - ii. raspolaze dovoljnim brojem zaposlenih sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom;
  - iii. nepristrasno je i nije u konfliktu interesa i naročito nije u situaciji koja bi mogla direktno ili indirektno uticati na nepristrasno obavljanje profesionalnih dužnosti u odnosu na obavljanje onih zadataka službenih kontrola koje su mu delegirane;
  - iv. djeluje i akreditovano je u skladu sa standardima relevantnim za ovlašćene zadatke, uključujući standard EN ISO/IEC 17020 „Zahtjevi za rad različitih vrsta tijela koja sprovode inspekciju”;
  - v. ima dovoljno potencijala za obavljanje zadataka službenih kontrola za koje je ovlašćeno; i
- (c) uspostavljeni su sistemi kojima se osigurava efikasna koordinacija između Uprave i ovlašćenog lica.

Uslovi za ovlašćenje fizičkih lica za određene zadatke službenih kontrola

Član 113

- (1) Uprava može ovlastiti za određene zadatke službenih kontrola jedno ili više fizičkih lica ako to dopuštaju pravila iz čl. od 120. do 129 ovog zakona.
- (2) Ovlašćenje iz stava 1 ovog člana je u pisanom obliku i ispunjava sljedeće uslove:
- (a) ovlašćenje sadrži precizan opis zadataka službenih kontrola koje ovlašćeno lice može obavljati i uslova pod kojima može obavljati te zadatke;
- (b) fizička lica:
- i. posjeduju stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje onih zadataka službenih kontrola za koja su ovlašćena;
  - ii. raspolaze dovoljnim brojem zaposlenih sa odgovarajućim kvalifikacijama i iskustvom;
  - iii. nepristrasno je i nije u konfliktu interesa u odnosu na obavljanje onih zadataka službenih kontrola za koja su ovlašćena; i
- (c) uspostavljeni su sistemi kojima se osigurava efikasna koordinacija između Uprave i ovlašćenog fizičkog lica.

Uslovi za ovlašćenje za druge službene aktivnosti

Član 114

- (1) Uprava može ovlastiti jedno ili više pravnih lica za određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima ako su ispunjeni sljedeći uslovi:
- (a) takvo ovlašćenje nije zabranjeno pravilima; i

(b) ispunjeni su uslovi utvrđeni u članu 131 ovog zakona, sa izuzetkom tačke (b) podtačka iv.

(2) Uprava može ovlastiti jedno ili više fizičkih lica za određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima ako su ispunjeni sljedeći uslovi:

(a) ovlašćenje je u skladu sa članom 113 stav 2 ovog zakona; i

(b) ispunjeni su uslovi utvrđeni u članu 132 ovog zakona.

(3) Uprava ne ovlašćuje pravno ili fizičko lice za sledeće zadatke:

- za sprovođenje odgovarajućih mjera kojima se osigurava da će subjekat ispraviti neusklađenost i spriječiti dalje pojavljivanje neusklađenosti za aktivnosti predviđene u članu 138 stav 1 tačka (b) i članu 138 st. 2 i 3 ovog zakona;

- nalaganje tretiranja robe, promjene etiketa ili pružanja korektivnih informacija potrošačima; - ograničavanje ili zabranu stavljanja na tržište, premještanja, unošenja ili izvoza robe i zabranu povratka robe na teritoriju Crne Gore ili nalaganje vraćanja robe u Crnu Goru;

- nalaganje subjektu da poveća učestalost sopstvenih kontrola;

- nalaganje da se određene aktivnosti dotičnog subjekta podvrgnu povećanim ili sistemskim službenim kontrolama;

- nalaganje vraćanja, povlačenja, uklanjanja i uništavanja robe, odobravajući, prema potrebi, upotrebu robe u druge svrhe od one kojoj je prvobitno bila namijenjena;

- nalaganje izolacije ili zatvaranja, tokom odgovarajućeg perioda, ukupnog ili djelimičnog poslovanja subjekta ili njegovih objekata, poljoprivrednih gazdinstava ili drugih prostora;

- nalaganje prestanka, tokom odgovarajućeg perioda, svih ili dijela aktivnosti subjekta i, prema potrebi, internet stranica kojima upravlja ili kojima se služi;

- nalaganje suspenzije ili povlačenje registracije za objekat, poljoprivredno gazdinstvo ili prijevozna sredstva

(4) Subjektu ili njegovu predstavniku se dostavljaju:

(a) pisanu obavijest o svojoj odluci u pogledu radnje ili mjere koje treba preduzeti u skladu sa st. 1 i 2 ovog zakona te razloge za tu odluku; i

(b) informacije o bilo kakvu pravu na žalbu protiv takvih odluka te o primjenjivom postupku i rokovima u vezi s takvim pravom na žalbu.

Obaveze ovlašćenih pravnih i fizičkih lica

Član 115

Pravna i fizička lica koja su ovlašćena za određene zadatke službenih kontrola u skladu sa članom 130 stavom 1 ovog zakona ili određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima:

(a) obavještavaju Upravu, redovno i na zahtjev, o rezultatima službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti koje su sprovedi;

(b) odmah obavještavaju Upravu kada rezultat službenih kontrola upućuje na neusklađenost ili ukazuje na moguće postojanje neusklađenosti, osim ako je posebnim sistemima uspostavljenim između Uprave i ovlašćenog lica predviđeno drugačije;

(c) Upravi osiguravaju pristup svojim prostorima i objektima, sarađuju i pružaju pomoć.

Obaveze Uprave u vezi sa ovlašćenjem

Član 116

Uprava vrši kontrolu ovlašćena za određene zadatke službenih kontrola ili određene zadatke povezane sa drugim službenim aktivnostima na način da:

(a) organizuje revizije ili inspeksijske preglede ovlašćenih lica, prema potrebi i izbjegavajući udvostručavanje, uzimajući u obzir akreditaciju iz člana 112 tačka b podtačka iv ovog zakona;

(b) u potpunosti ili dijelom i bez odlaganja ukida ovlašćenje kada:

i. postoje dokazi da ovlašćeno pravno ili fizičko lice ne obavljaju pravilno zadatke za koje su ovlašćena;

ii. ovlašćeno pravno ili fizičko lice ne preduzme odgovarajuću i pravovremenu aktivnost kako bi se otklonili utvrđeni nedostaci; ili

iii. se pokazalo da je nezavisnost ili nepristrasnost ovlašćenog pravnog ili fizičkog lica dovedena u pitanje.

iv. drugi razlozi u skladu sa zakonom.

Metode uzorkovanja, analize i ispitivanja

Član 117

- (1) Metode za uzorkovanje, laboratorijske analize i ispitivanje za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 99 ovog zakona moraju biti u skladu sa posebnim propisima.
- (2) Ukoliko propisi iz stava 1 ovog člana, a tiču se službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, ne postoje, tada će, u zavisnosti od potrebe, službene laboratorije koristiti jednu od sljedećih metoda:
  - a) dostupne metode u skladu sa relevantnim međunarodno priznatim pravilima ili protokolima, uključujući i one koje je prihvatio Evropski komitet za standardizaciju (CEN); ili relevantne metode koje su razvile ili preporučile referentne laboratorije Evropske unije i koje su potvrđene u skladu sa međunarodno priznatim naučnim protokolima; i
  - b) ukoliko odgovarajuća pravila ili protokoli navedeni u stavu 2 tačka a) ovog člana ne postoje, tada će službene laboratorije koristiti metode koje su u skladu sa:
    - relevantnim pravilima utvrđenim na nacionalnom nivou ili ako takva pravila ne postoje, relevantne metode koje su razvile ili preporučile nacionalne referentne laboratorije i koje su potvrđene međunarodno priznatim naučnim protokolima; i
    - relevantne metode razvijene i potvrđene međulaboratorijskim ili unutarlaboratorijskim studijama za potvrdu metodologije, a u skladu su sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima.
- (3) Kada su laboratorijske analize i ispitivanja hitno potrebne, a ne postoji nijedna od metoda iz st. 1 i 2 ovog člana, relevantna nacionalna referentna laboratorija, ili ako takva nacionalna referentna laboratorija ne postoji, bilo koja druga laboratorija koja je određena u skladu ovim zakonom, može koristiti druge metode, osim onih iz st. 1 i 2 ovog člana do potvrđivanja odgovarajuće metode u skladu sa međunarodno prihvaćenim naučnim protokolima.
- (4) Metode koje se koriste za laboratorijske analize moraju biti u skladu sa sljedećim kriterijumima:
  - tačnost (istinitost i preciznost);
  - primjenjivost (matriks i obim koncentracija);
  - granice detekcije;
  - granice kvantifikacije;
  - preciznost;
  - ponovljivost;
  - reproduktivnost;
  - iskorišćenost;
  - selektivnost;
  - senzitivnost;
  - linearnost;
  - mjerna nesigurnost; i
  - drugi kriterijumi koji se mogu odabrati prema potrebi kao što su: kriterijumi učinka, parametre analize, ispitivanja ili dijagnoze, mjernu nesigurnost i procedure za validaciju tih metoda, kao i tumačenje analitičkih, testnih i dijagnostičkih rezultata.
- (5) Uzimanje i označavanje uzoraka, kao i rukovanje njima obavlja se na način da se obezbijedi njihova pravna, naučna i tehnička validnost.
- (6) Bliža pravila i uslove za metode uzorkovanja, laboratorijske analize i ispitivanje; kriterijume prihvatljivosti, parametre analize, mjernu nesigurnost i procedure za validaciju tih metoda i tumačenje analitičkih i laboratorijskih rezultata propisuje Ministarstvo.

Drugo stručno mišljenje

Član 118

- (1) Uprava je dužna da subjektima u okviru uzorkovanja, analiza i ispitivanja obezbijedi pravo na drugo stručno mišljenje o njihovom trošku, gdje je to primjenjivo, a podrazumijeva pravo subjekta da zatraži pregled dokumentacije o uzorkovanju, analizi i ispitivanju od strane drugog priznatog stručnjaka koji ima odgovarajući nivo kvalifikacije.
- (2) Kada postoji spor između Uprave i subjekta koji se zasniva na drugom stručnom mišljenju iz stava 1 i 2 ovog člana subjekt može zahtijevati da o svom trošku pregleda dokumentaciju prvobitne analize i ispitivanja i prema potrebi i drugu analizu i ispitivanje kod druge službene laboratorije.
- (3) Zahtjev subjekta za drugo stručno mišljenje u skladu sa st. 1 i 2 ovog člana ne utiče na obavezu Uprave da brzo preduzme hitne mjere za otklanjanje ili ograničavanje rizika.

**Uzorkovanje robe koja se prodaje
putem sredstava za komunikaciju na daljinu**

Član 119

- (1) U slučaju da se prodaja robe obavlja putem sredstava za komunikaciju na daljinu, Uprava može za potrebe službenih kontrola koristiti uzorke koje su bez otkrivanja svog identiteta naručili od subjekta.
- (2) Nakon što Uprava dobije uzorke, preduzima korake da bi obezbijedila da subjekti od kojih su uzorci naručeni, u skladu sa stavom 1 ovog člana:
  - a) budu obavješteni da su takvi uzorci uzeti u okviru službene kontrole, i prema potrebi analizirani ili ispitani; i
  - b) budu obavješteni da mogu da, nakon alalize i ispitivanja tih uzoraka, ostvare svoje pravo na drugo stručno mišljenje iz člana 118 stav 1 ovog zakona.

Ovlašćivanje službenih laboratorija

Član 120

- (1) Uprava će ovlastiti službene laboratorije za obavljanje laboratorijskih analiza i ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.
- (2) Uprava može kao službenu laboratoriju odrediti laboratoriju koja se nalazi u drugoj državi ako su uspunjeni sljedeći uslovi:
  - 1) postoje odgovarajući sistemi na osnovu kojih je Upravi omogućeno da vrši revizije i kontrole sprovedene u skladu sa ovim zakonom ili da sprovođenje takvih revizija i kontrola delegira organu državne uprave druge države u kojoj se laboratorija nalazi; i
  - 2) da ja ta laboratorija već određena kao službena laboratorija od strane nadležnih organa države na čijoj teritoriji se nalazi.
- (3) Ovlašćivanje službene laboratorije obavlja se u pisanoj formi rješenjem koje sadrži detaljan opis:
  - a) poslova koje laboratorija obavlja kao službena laboratorija;
  - b) sistema pod kojima sprovodi poslove navedene u tački a) ovog stava; i
  - c) sistema (ugovora i slično) neophodnih za obezbjeđivanje efikasne i djelotvorne koordinacije i saradnje između laboratorije i Uprave.
- (4) Uprava kao službenu laboratoriju može odrediti laboratoriju koja:
  - a) posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje analiza, ispitivanja ili dijagnostiku uzoraka;
  - b) raspolaže dovoljnim brojem odgovarajućeg kvalifikovanog, obučenog i iskusnog osoblja;
  - c) obezbjeđuje da se poslovi dodijeljeni u skladu sa stavom 1 ovog člana obavljaju nepristrasno i bez sukoba interesa;
  - d) može blagovremeno dostaviti rezultate analiza i ispitivanja obavljene na uzorcima uzetim tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti; i
  - e) posluje u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 i akreditovana je od strane nacionalnog akreditacionog tijela koje posluje u skladu sa Zakonom o akreditaciji.
- (5) Obim akreditacije službene laboratorije iz stava 4 tačka e) ovog člana:

- a) obuhvata one metode laboratorijske analize i ispitivanja koje laboratorija mora da koristi za analize, ispitivanje ili dijagnostiku kada postupa kao službena laboratorija;
  - b) može da sadrži jednu ili više metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja ili grupe metoda; i
  - c) može se definisati na fleksibilan način kako bi se omogućilo da obim akreditacije uključuje modifikovane verzije metoda koje je službena laboratorija koristila u trenutku dodjele akreditacije, ili pored tih metoda i nove metode razvijene na osnovu sopstvene validacije laboratorije i bez posebnog ocjenjivanja od strane nacionalnog akreditacionog tijela prije upotrebe tih modifikovanih ili novih metoda.
- (6) Kada nijedna službena laboratorija u Crnoj Gori ili drugoj državi ne posjeduje stručnost, opremu, infrastrukturu i osoblje neophodno za obavljanje novih ili posebno rijetkih laboratorijskih analiza i ispitivanja, tada će Uprava od laboratorija koje ne ispunjavaju jedan ili više zahtjeva propisanih u st. 3 i 4 ovog člana zahtijevati izvršenje tih analiza i ispitivanja.

Obaveze službenih laboratorija

Član 121

- (1) Kada rezultati analize ili ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola ili drugih službenih aktivnosti upućuju na rizik ili ukazuju na vjerovatnoću neusaglašenosti, službena laboratorija odmah obavještava Upravu, a po potrebi i druge državne organe, a posebnim ugovorom može se odrediti da se takve informacije ne moraju odmah dostaviti.
- (2) Na zahtjev referentne laboratorije Evropske unije ili druge države ili nacionalne referentne laboratorije, službene laboratorije učestvuju u međulaboratorijskim uporednim ispitivanjima ili ispitivanjima stručnosti koja se organizuju za analize i ispitivanja koju obavljaju u svojstvu službenih laboratorija.
- (3) Na zahtjev Uprave, službene laboratorije stavljaju na uvid javnosti nazive metoda korišćenih za analize, ispitivanja ili dijagnostiku za vršenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti.
- (4) Na zahtjev Uprave, službene laboratorije, zajedno sa rezultatima navode metodu koja je korišćena za svaku analizu i ispitivanje.

Revizije službenih laboratorija

Član 122

- (1) Uprava je dužna da vrši redovne revizije službenih laboratorija koje je ovlastila, ali i uvijek kada smatraju da je revizija neophodna, osim ako su takve revizije suvišne u odnosu na akreditaciju.
- (2) Uprava će u potpunosti ili za određene zadatke odmah povući određivanje službene laboratorije ako ista ne preduzme odgovarajuće i blagovremene korektivne mjere nakon što rezultati revizije iz stava 1 ovog člana otkriju da:
  - a) službena laboratorija više ne ispunjava propisane uslove predviđene članom 120 stav 4 i 5 ovog zakona;
  - b) službena laboratorija ne ispunjava uslove predviđene članom 121 ovog zakona; i
  - c) službena laboratorija nije dovoljno uspješna u međulaboratorijskim uporednim ispitivanjima iz člana 121 stav 2 ovog zakona.

Odstupanja od uslova obavezne akreditacije određenih službenih laboratorija

Član 123

- (1) Izuzetno od člana 120 stav 4 tačka e) ovog zakona Uprava može odrediti kao službene laboratorije i laboratorije koje ne ispunjavaju predviđene uslove, pod uslovom da:
  - a) koriste samo metode laboratorijskih analiza i ispitivanja iz člana 120 stav 1 i stav 2 alineje a) ili b) ovog zakona;
  - b) sprovode analize i ispitivanja pod nadzorom Uprave ili nacionalnih referentnih laboratorija u vezi sa metodama koje koriste;

- c) redovno učestvuju i imaju zadovoljavajuće rezultate u međulaboratorijskim uporednim testovima ili testovima stručnosti koje organizuju nacionalne referentne laboratorije u odnosu na metode koje koriste; i
  - d) imaju uspostavljen sistem osiguranja kvaliteta kako bi se osigurali tačni i pouzdani rezultati korišćenih metoda za laboratorijske analize i ispitivanja.
- (2) Kada metode koje koriste laboratorije iz stava 1 ovog člana zahtijevaju potvrdu rezultata laboratorijske analize i ispitivanja tada potvrdu laboratorijsku analizu i ispitivanje vrši službena laboratorija iz člana 121 stav 4 tačka e) ovog zakona.

Ovlašćenja za donošenje odstupanja od uslova za obaveznu akreditaciju svih metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja koje koriste službene laboratorije

Član 124

- (1) Ministarstvo propisuje bliža pravila i uslove pod kojima Uprava, u skladu sa članom 120 stav 1 ovog zakona, mogu kao službene laboratorije odrediti laboratorije koje ne ispunjavaju uslove iz člana 120 stav 4 tačka e) ovog zakona u vezi sa svim metodama koje koriste za službene kontrole ili druge službene aktivnosti, pod uslovom da takve laboratorije ispunjavaju sljedeće uslove:
- a) rade i akreditovane su u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 za upotrebu jedne ili više metoda koje su slične i reprezentativne za druge metode koje koriste; i
  - b) redovno koriste metode za koje su dobili akreditaciju iz tačke a) ovog člana.

Privremena odstupanja od uslova obavezne akreditacije službenih laboratorija

Član 125

- (1) Izuzetno od člana 120 stav 5 tačka a) ovog zakona, Uprava može privremeno ovlastiti postojeću službenu laboratoriju kao službenu laboratoriju u skladu sa članom 120 stav 1 ovog zakona za upotrebu određene metode laboratorijske analize, ispitivanja ili dijagnostike za koju ista nije dobila akreditaciju iz člana 120 stav 4 tačka e) ovog zakona ako je:
- a) upotreba te metode ponovo potrebna;
  - b) promjena metode koja je u upotrebi zahtjeva novu akreditaciju ili proširenje obima akreditacije koju je službena laboratorija već dobila; ili
  - c) potreba za upotrebom metode proizilazi iz vanredne situacije ili novog rizika.
- (2) Privremeno ovlašćenje iz stava 1 ovog člana podliježe sljedećim uslovima:
- a) službena laboratorija je već akreditovana u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 za upotrebu metode koja je slična predmetnoj metodi koja nije obuhvaćena obimom njene akreditacije;
  - b) da je u službenoj laboratoriji uspostavljen sistem obezbjeđenja kvaliteta koji osigurava dobijanje tačnih i pouzdanih rezultata upotrebom metode koja nije obuhvaćena obimom njene postojeće akreditacije; i
  - c) da se analize, ispitivanja ili dijagnostika obavljaju pod nadzorom Uprave ili nacionalne referentne laboratorije za tu metodu.
- (2) Privremeno ovlašćenje iz stava 1 ovog člana ne može biti duže od jedne godine, a može se produžiti još jednom na dodatnih godinu dana ili na period od 5 godina za uspostavljanje započetog sistema akreditacije.

XIII. SLUŽBENE KONTROLE PRILIKOM UVOZA

Član 126

Službene kontrole prilikom uvoza roba u Crnu Goru sprovode se na osnovu rizika i u skladu sa ovim zakonom.

Službene kontrole osim onih koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 127

- (1) Da bi se utvrdila usaglašenost sa pravilima ovog zakona, Uprava, na osnovu rizika i sa odgovarajućom učestalošću, redovno sprovodi službene kontrole prilikom uvoza bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u Crnu Goru.
- (2) Odgovarajuća učestalost službenih kontrola iz stava 1 ovog člana utvrđuje se uzimajući u obzir:
  - a) rizike;
  - b) informacije koje upućuju na vjerovatnoću dovodenja potrošača u zabludu;
  - c) istorijat usaglašenosti sa zahtjevima utvrđenim u pravilima ovog zakona, a tiču se:
    - druge države i utvrđivanja porijekla ili mjesta proizvodnje, prema potrebi;
    - izvoznika; i
    - subjekta koji je odgovoran za pošiljku;
  - d) prethodno izvršene kontrole;
  - e) garancije nadležnih organa druge države.
- (3) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana sprovode se na odgovarajućem mjestu unutar carinskog područja Crne Gore, uključujući:
  - a) mjesto ulaska u Crnu Goru;
  - b) granično kontrolno mjesto;
  - c) mjesto puštanja u slobodan promet u Crnu Goru;
  - d) skladišta i objekte subjekta odgovornog za pošiljku;
  - e) mjesto odredišta.
- (4) Izuzetno od st. 1 i 3 ovog člana Uprava na graničnim kontrolnim mjestima i drugim mjestima ulaska u Crnu Goru, kad god imaju razloga da vjeruju da njihov ulazak u Crnu Goru može predstavljati rizik, sprovoditi službene kontrole na sljedećim mjestima:
  - a) prevoznim sredstvima, uključujući i prazna; i
  - b) ambalaži.
- (5) Uprava vrši službene kontrole u sklopu carinskih postupaka u skladu sa posebnim propisima:
  - a) puštanje u slobodan promet;
  - b) posebni postupci;
  - c) izvoz; i
  - d) privremeno skladištenje.

Vrste službenih kontrola, osim onih koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 128

- (1) Službene kontrole koje se vrše u skladu ovim zakonom:
  - a) uvijek uključuju provjeru dokumentacije; i
  - b) uključuju provjere identiteta i fizičke provjere u zavisnosti od rizika.
- (2) Uprava vrši fizičke provjere iz stava 1 tačka b) ovog člana pod odgovarajućim uslovima koji omogućavaju pravilno sprovođenje provjere.
- (3) Kada provjere dokumentacije, provjere identiteta ili fizičke provjere iz stava 1 ovog člana pokažu neusaglašenost, primjenjuju se odredbe u skladu sa ovim zakona.
- (4) Bliža pravila i uslove za provjere iz stava 1 ovog člana, kao i pravila, uslove, rokove i obrasce na osnovu kojih Uprava može da zatraže od subjekata informacije o dolasku određene robe u Crnu Goru propisuje Ministarstvo.

Uzorkovanje, osim onog za robe koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 129

- (1) Prilikom uzimanja uzoraka, Uprava će, ne dovodeći u pitanje pravila navedena u čl. 117 do 125 ovog zakona:
  - a) o uzimanju uzoraka obavijestiti subjekte i prema potrebi nadležne carinske organe;

- b) odlučiti da li pošiljku treba zadržati do dobijanja rezultata analiza, ispitivanja ili dijagnostike, ili je mogu pustiti pod uslovom da se obezbijedi sljedljivost.
- (2) Bliža pravila i uslove koja se odnose na uspostavljanje procedura potrebnih za obezbeđenje sljedljivosti iz stava 1 tačka b) ovog člana i identifikaciju dokumenata koji moraju pratiti pošiljku iz stava 1 ovog člana kada je Uprava uzela uzorke propisuje Ministarstvo.

Pošiljke koje podliježu službenim kontrolama na graničnim kontrolnim mjestima

Član 130

- (1) Da bi se utvrdila usklađenost sa pravilima iz **člana 132 stav 2 ovog zakona**, Uprava na graničnim kontrolnim mjestima sprovodi službene kontrole pošiljke koje ulaze u Crnu Goru.
- (2) Subjekti odgovorni za pošiljku iz stava 1 ovog člana dužni su da istu prijave radi službenih kontrola na graničnom kontrolnom mjestu.
- (3) Bliža pravila i uslove za uvoz pošiljki iz stava 1 ovog člana; o saradnji i razmjeni informacija između subjekata i Uprave u vezi sa dolaskom i istovarom pošiljki radi efikasnog sprovođenja službenih kontrola; kao i pravila, uslove, rokove i obrasce za prijavu iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Službene kontrole na graničnim kontrolnim tačkama

Član 131

- (1) Radi provjere usklađenosti sa primjenjivim zahtjevima utvrđenima ovim zakonom, sprovode se službene kontrole pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata. pri dolasku pošiljke na graničnu kontrolnu tačku.
- (2) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana obuhvataju provjeru dokumentacije, identiteta i fizičke provjere.
- (3) Fizičke provjere sprovode se kada se one odnose na bilje, biljne proizvode i druge objekte, od strane ovlaštenog fitosanitarnog inspektora.
- (4) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se sprovode na graničnim kontrolnim tačkama sistemski i i samih prevoznih sredstava radi provjere usklađenosti sa propisanim zahtjevima.
- (5) Službene kontrole iz stava 1 ovog člana se sprovode na način i uz uspostavljanje mjera kojima se daje prednost službenim kontrolama bilja, biljnig proizvoda i drugih objekata i smanjuju kašnjenja u takvim kontrolama.
- (6) Način i mjere iz stava 5 ovog člana za prijavu pošiljki, prevoznih sredstava ili njihovih djelova koji mogu činiti pojedinačnu pošiljku, najveći broj prevoznih jedinica ili njihovih djelova u svakoj pošiljci, uzimajući u obzir potrebu za brzim i efikasnim rukovanjem pošiljkama i službenim kontrolama koje se obavljaju uz poštovanje, gdje je primjenjivo, međunarodnih standarda, kao i pravila kojima se utvrđuju posebni zahtjevi za osposobljavanje osoblja za provođenje fizičkih provjera na graničnim kontrolnim tačkama propisuje Ministarstvo.

Sertifikati i dokumentacija koji prati pošiljke i podijeljene pošiljke

Član 132

- (1) Originalne službene sertifikate ili dokumentaciju, ili njihove elektronske ekvivalente koji se zahtijevaju pravilima, a koji moraju pratiti pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata predaju se Upravi na graničnom kontrolnom mjestu, koji ih tu i čuvaju, osim ako je pravilima ovog zakona drugačije predviđeno.
- (2) Subjektu odgovornom za pošiljku Uprava na graničnom kontrolnom mjestu izdaju ovjeren papirni ili elektronski primjerak službenog sertifikata ili dokument iz stava 1 ovog člana, ili ukoliko je pošiljka podijeljena, pojedinačno ovjerenu papirnu ili elektronsku kopiju takvih sertifikata ili dokumenata.
- (3) Pošiljke se ne razdvajaju dok se ne sprovede službena kontrola i dok se Zajednički zdravstveni ulazni dokument (u daljem tekstu: CHED) ne završi.
- (4) Bliža pravila i uslove kojima se utvrđuju slučajevi i uslovi pod kojima CHED mora pratiti pošiljke do mjesta odredišta propisuje Ministarstvo.

Posebna pravila za službene kontrole na graničnim kontrolnim mjestima

Član 133

(1) Ministarstvo donosi bliža pravila i uslove:

- a) pod kojima Uprava na graničnim kontrolnim mjestima mogu odobriti dalji prevoz pošiljki do krajnjeg odredišta dok se ne dobiju rezultati fizičkih provjera, ako su takve provjere potrebne;
- b) za vremenske rokove i procedure za obavljanje provjera dokumentacije i, gdje je to potrebno, provjeru identiteta i fizičkih provjera ulaze u Crnu Goru pomorskim ili vazdušnim putem iz drugih zemalja, kada se te pošiljke premještaju sa brodova ili aviona i pod carinskim nadzorom prevoze do drugog broda ili aviona u istoj luci ili na istom aerodromu radi pripreme za dalje putovanje („pretovarene pošiljke”);
- c) pod kojima se provjera identiteta i fizičke provjere pretovarenih pošiljki koje u Crnu Goru ulaze vazdušnim ili pomorskim putem i koje nastavljaju putovanje istim prevoznim sredstvom može obavljati na graničnom kontrolnom mjestu koje nije granično kontrolno mjesto prvog prispjeća u Crnu Goru;
- d) pod kojima se može odobriti prevoz pošiljki do mjesta za skladištenje u posebno odobrenim carinskim skladištima ili u slobodnim zonama;
- e) za odstupanja od pravila o provjeri identiteta i fizičkim provjerama u pogledu pretovarenih pošiljki i prevoza pošiljki.

Učestalost provjera dokumentacije, identiteta i fizičkih provjera

Član 134

- (1) Sve pošiljke podliježu provjeri dokumentacije.
- (2) Učestalost provjera identiteta i fizičkih provjera pošiljki zavisi od rizika.
- (3) Ministarstvo utvrđuje pravila za ujednačenu primjenu odgovarajuće stope učestalosti iz stava 2 ovog člana koja obezbjeđuju da učestalost bude veća od nulte, a koja utvrđuju:
  - a) kriterijume i procedure za odedivanje i modifikaciju stope učestalosti provjere identiteta i fizičke provjere pošiljki, uzimajući u obzir:
    - prikupljene informacije;
    - ishod ranijih kontrola;
    - prethodne rezultate u pogledu usaglašenosti sa pravilima;
    - podatke i informacije prikupljene putem sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole;
    - dostupne naučne procjene; i
    - bilo koje druge informacije u vezi sa rizikom;
  - b) uslove pod kojima se može povećati stopa učestalosti provjere identiteta i fizičke provjere koje su utvrđene u skladu sa tačkom a) ovog stava kako bi se u obzir uzeli lokalni faktori rizika;
  - c) procedure koje će obezbijediti da se stope učestalosti provjere identiteta i fizičkih provjera utvrđene u skladu sa tačkom a) ovog stava primjenjuju blagovremeno i ujednačeno;
  - d) bliža pravila i uslove o učestalosti provjera identiteta i fizičkih provjera.

Odluke o pošiljkama

Član 135

- (1) Nakon sprovedenih službenih kontrola, uključujući provjere dokumentacije i prema potrebi, provjere identiteta i fizičke provjere, donose odluku u kojoj se navodi da li je pošiljka usklađena sa pravilima ovog zakona i prema potrebi sa primjenjivim carinskim postupkom.
- (2) Odluke iz stava 1 ovog člana donose fitosanitarni inspektori.

Zajednički zdravstvenu ulazni dokument (CHED)

Član 136

- (1) Za svaku pošiljku bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, subjekat odgovoran za pošiljku ispunjava odgovarajući dio CHED-a, navodeći informacije potrebne za trenutnu i potpunu identifikaciju pošiljke i njenog odredišta, pri čemu CHED uključuje i njegov elektronski ekvivalent.

(2) CHED se koristi:

- (a) od strane subjekata odgovornih za pošiljke stava 1 ovog člana, kako bi unaprijed obavijestili fitosanitarne inspektore na graničnoj kontrolnoj tački o dolasku tih pošiljki; i
- (b) od strane graničnih fitosanitarnih inspektora, kako bi:
  - (i) evidentirali ishod aprovedenih službenih kontrola i sve odluke donesene na osnovu njih, uključujući odluku o odbijanju pošiljke;
  - (ii) prenijeli informacije iz tačke (i) putem elektronskog informacionog Sistema (IMSOC-a).

(3) Subjekti odgovorni za pošiljku dostavljaju unaprijed obavještenje iz tačkom (a) stava 2 ovog člana, na način da popune i podnesu odgovarajući dio CHED-a u radi prenosa podataka graničnom fitosanitarnom inspektoru prije fizičkog dolaska pošiljke.

(4) Granični fitosanitarni inspektor dovršava popunjavanje obrasca CHED kada:

- (a) su sprovedene sve propisane službene kontrole;
- (b) su dostupni rezultati fizičkih provjera, kada su takve provjere potrebne; i
- (c) je donešena odluka o pošiljci i zabilježena u CHED-u.

Korištenje CHED-a od strane carinskih organa

Član 137

(1) Stavljanje i rukovanje pošiljkama bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, u okviru carinskog postupka, uključujući unos ili rukovanje u carinskim skladištima ili slobodnim zonama, podliježe obavezi da subjekt odgovoran za pošiljku predoči završeni CHED carinskim organima.

(2) Carinski organi:

- (a) neće dozvoliti stavljanje pošiljke u carinski postupak drugačiji od onog koji su odredili granični fitosanitarni inspektori; i
- (b) će dozvoliti puštanje pošiljke u slobodan promet samo uz dostavljanje propisno završenog CHED-a koji potvrđuje da je pošiljka u skladu sa primjenjivim propisima.

(3) Kada se podnese carinska deklaracija za pošiljku bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata a CHED nije dostavljen, carinski organi će zadržati pošiljku i odmah obavijestiti graničnog fitosanitarnog inspektora koji preduzima potrebne mjere.

Format, vremenski zahtjevi i posebna pravila za korištenje CHED-a

Član 138

Ministarstvo propisuje:

- (a) format CHED-a i uputstva za njegovo dostavljanje i korištenje, uzimajući u obzir relevantne međunarodne standarde; i
- (b) minimalne vremenske zahtjeve za prethodnu najavu pošiljki od strane subjekata odgovornih za pošiljku, kako bi se graničnim fitosanitarnim inspektorima omogućilo pravovremeno i efikasno obavljanje službenih kontrola.

Lista graničnih kontrolnih mjesta

Član 139

(1) Ministarstvo objavljuje ažurirane liste graničnih kontrolnih mjesta na cjelokupnom državnom području navodeći o svakom graničnom kontrolnom mjestu sljedeće informacije:

- a) podatke za kontakt;
- b) radno vrijeme;
- c) tačnu lokaciju, uz navođenje da li se radi o luci, aerodromu, željeznici ili drumskom mjestu; i
- d) o kategorijama robe za koje je to granično kontrolno mjesto određeno.

(2) Bliža pravila i uslove o obrascu, kategorijama, skraćenicama za označavanja i drugim informacijama koje će se koristiti na listama graničnih kontrolnih mjesta propisuje Ministarstvo.

Uklanjanje sa liste graničnih kontrolnih mjesta

Član 140

- (1) Kada granična kontrolna mjesta prestanu da ispunjavaju uslove iz člana 94 ovog zakona Ministarstvo uklanja ta granična kontrolna mjesta sa liste.
- (2) Ministarstvo će obavjestiti druge države o povlačenju imenovanja graničnih kontrolnih mjesta iz stava 1 ovog člana, kao i o razlozima za povlačenje.

Minimalni zahtjevi za granična kontrolna mjesta

Član 141

- (1) Granična kontrolna mjesta se nalaze u neposrednoj blizini tačke ulaska u Crnu Goru i na mjestu koje su odredili carinski organi u skladu sa posebnim carinskim propisima ili u slobodnoj zoni u skladu sa posebnim propisima koji uređuju zahtjeve za graničnim kontrolnim mjestima.
- (2) Granična kontrolna mjesta imaju:
  - (a) dovoljan broj odgovarajuće kvalificiranog osoblja;
  - (b) prostore ili druge objekte primjerene naravi i količini kategorija pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata kojima se rukuje;
  - (c) opremu i prostore ili druge objekte koji omogućuju provedbu službenih kontrola nad svakom kategorijom pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata za koje je granična kontrolna mjesta određena;
  - (d) uspostavljene sisteme kojima se prema potrebi osigurava pristup drugoj opremi, prostorima i uslugama koje su potrebne za primjenu preduzetih mjera u slučajevima sumnje u neusklađenost, neusklađenih pošiljaka ili pošiljaka koje predstavljaju rizik;
  - (e) postupke u slučaju izvanrednih okolnosti kojima se osigurava neometana provedba službenih kontrola i djelotvorna primjena mjera u slučajevima nepredvidivih i neočekivanih uvjeta ili događaja;
  - (f) tehnologiju i opremu koja je potrebna za učinkovit rad sistema IMSOC te, prema potrebi, drugih računalnih sistema za upravljanje informacijama koji su potrebni za rukovanje i razmjenu podataka i informacija;
  - (g) pristup uslugama službenih laboratorija koji mogu osigurati analitičke, ispitivačke i dijagnostičke rezultate u odgovarajućim rokovima te su opremljeni alatima informacijske tehnologije potrebnima za osiguravanje unošenja rezultata obavljenih analiza, ispitivanja ili dijagnosticiranja u sistem IMSOC, prema potrebi;
  - (h) odgovarajuće sisteme za pravilno rukovanje različitim kategorijama pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata te za sprečavanje rizika koji mogu nastati zbog unakrsne kontaminacije; i
  - (i) sisteme za ispunjavanje relevantnih biosigurnosnih normi kako bi se spriječilo širenje štetnih organizama.

Sumnja na neusaglašenost i pojačane službene

Član 142

- (1) U slučaju sumnje na neusaglašenost pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koje prati fitosertifikat fitosanitarni inspektori sprovode službene kontrole sa ciljem potvrđivanja ili otklanjanja te sumnje.
- (2) Pošiljke koje subjekti nijesu prijavili, podliježu službenim kontrolama od strane fitosanitarnih inspektora kada postoji razlog za sumnju da su takve pošiljke prisutne.
- (3) Fitosanitarni inspektori stavljaju pod službeni nadzor pošiljke iz st. 1 i 2 ovog člana do ishoda službenih kontrola koje su predviđene navedenim stavovima, a prema potrebi te se pošiljke skladište do ishoda službenih kontrola.
- (4) Kada fitosanitarni inspektori imaju razloga da sumnjaju u lažne ili obmanjujuće radnje subjekta odgovornog za pošiljku ili kada službene kontrole daju osnov za vjerovanje da su pravila ovog zakona ozbiljno ili više puta prekršena, oni će prema potrebi, i pored datih mjera, intenzivirati službene kontrole nad pošiljkama istog porijekla ili upotrebe.

(5) Fitosanitarni inspektori obavješavaju Ministarstvo o svojoj odluci o sprovođenju pojačanih službenih kontrola, kako je predviđeno u stavu 4 ovog člana, navodeći razloge za svoju odluku, kao i putem informacionog sistema.

(6) Bliža pravila i uslove za sprovođenje pojačanih službenih kontrola iz st. 4 i 5 ovog člana od strane fitosanitarnih inspektora donosi Ministarstvo.

**Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove
za ulazak u Crnu Goru**

- (1) Fitosanitarni inspektor će staviti pod službeni nadzor svaku pošiljku koju prati sertifikat o organskoj proizvodnji koja ulazi u Crnu Goru i koja nije usklađena sa pravilima iz člana 50 stav 2 ovog zakona i zabraniti njen ulazak u Crnu Goru.
- (2) Fitosanitarni inspektori će, u zavisnosti od slučaja, svaku takvu pošiljku zadržati sve do donošenja dalje odluke, imajući u vidu posebne zahtjeve za pojedine vrste roba.
- (3) Ministarstvo propisuje bliža pravila o praktičnim procedurama za zadržavanje pošiljki iz stava 2 ovog člana.
- (4) Fitosanitarni inspektori će u pogledu pošiljke iz stava 1 ovog člana bez odlaganja narediti subjektu odgovornom za pošiljku da:
  - a) uništi pošiljku;
  - b) ponovo otpremi pošiljku van Crne Gore; ili
  - c) podvrgne pošiljku posebnom tretmanu ili bilo kojoj drugoj mjeri potrebnoj da bi se obezbjedila usaglašenost sa pravilima ovog zakona, ili da prema potrebi pošiljku prenamijeni u druge svrhe od onih kojima je prvobitno bila namijenjena.
- (5) Mjere iz stava 4 ovog člana sprovode se u skladu sa propisanim pravilima ovog zakona.
- (6) Fitosanitarni inspektor će saslušati subjekta prije nego što mu naredi da preduzme mjere u skladu sa stavom 4 ovog člana, osim ako je zbog rizika neophodno hitno djelovati.
- (7) Kada fitosanitarni inspektor naredi subjektu da preduzme jednu ili više mjera navedenih u stavu 4 ovog člana, on može izuzetno odobriti subjektu da iste preduzme samo na dio te pošiljke, pod uslovom da djelimično uništavanje, ponovno otpremanje, posebna obrada ili druga mjera:
  - a) je takva da obezbjeđuje usaglašenost;
  - b) ne predstavlja rizik; i
  - c) ne ometa izvršenje službenih kontrola.
- (8) Fitosanitarni inspektor će o svakoj odluci o zabrani ulaska pošiljke, kako je predviđeno stavom 1 ovog člana i bilo kojem nalogu izdatom u skladu sa st. 4 i 7 ovog člana i u skladu sa ovim zakonom:
  - a) Upravu;
  - b) carinske organe;
  - c) nadležni organ države porijekla; i
  - d) subjekta odgovornog za pošiljku.
- (9) Ako pošiljka koju prati sertifikat organske proizvodnje nije prijavljena za službenu kontrolu na način kako je to navedeno u pratećoj dokumentaciji ili se ne prijavi u skladu sa zahtjevima ovog zakona ili sa pravilima koja su donesena u skladu sa ovim zakonom, fitosanitarni inspektor naređuje zadržavanje ili povraćaj takve pošiljke i bez odlaganja njeno stavljanje pod službeni nadzor.
- (10) Na takve pošiljke primenjuju se odredbe iz st. 1, 4 i 9. ovog člana, a troškovi sprovođenja mjera idu na teret subjekta odgovornog za pošiljku.

**Mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove
za ulazak u Crnu Goru**

- (1) U slučaju da se u toku službene kontrole ustanovi da pošiljka, odnosno robe predstavlja rizik fitosanitarni inspektor zadržava pošiljku i bez odlaganja nalaže subjektu koji je odgovoran za pošiljku da:
  - 1) uništiti pošiljku, predviđajući sve neophodne mjere kako bi se zaštitilo zdravlje ljudi, životinja ili bilja i životne sredine;

2) podvrgne pošiljku posebnoj obradi u skladu sa ovim zakonom.

(2) Mjere iz ovog člana primenjuju se o trošku subjekta koji je odgovoran za pošiljku.

**Postupanje sa
pošiljkama koje nisu usklađene sa zahtjevima za ulaz u Crnu Goru**

Član 145

(1) Fitosanitarni inspektor poništava službene potvrde i, prema potrebi, drugu dokumentaciju koja prati pošiljke nad kojima se sprovodi mjere na osnovu ovog zakona.

(2) Fitosanitarni inspektor u mjestu izvršenja mjera navedenih u toku službene kontrole vrši nadzor nad primenom mjera kako bi se obezbijedilo da pošiljka ne dovede do štetnih efekata po zdravlje ljudi, životinja ili bilja, dobrobit životinja ili životnu sredinu, u toku primjene ili u toku postupka sprovođenja mjera.

Propust od strane subjekta da primijeni mjere naložene mjere

Član 146

(1) Subjekt odgovoran za pošiljku dužan je da bez odlaganja sprovodi mjere koje su naložili fitosanitarni inspektori u skladu ovim zakonom, a najkasnije u roku od 60 dana od dana kada fitosanitarni inspektor obavijesti subjekt o svojoj odluci, s tim da inspektori mogu odrediti i kraći rok.

(2) Ako po isteku roka iz stava 1 ovog člana subjekt nije preduzeo neophodne radnje nadležni inspektor će narediti da se pošiljka uništi ili podvrgne bilo kojoj drugoj odgovarajućoj mjeri.

(3) Fitosanitarni inspektori mogu produžiti rok iz st. 1 i 2. ovog člana za vrijeme koje je potrebno za dobijanje rezultata drugog stručnog mišljenja ovog zakona, gdje je to primjenjivo.

(4) Mjere iz ovog člana sprovode se o trošku subjekta koji je odgovoran za pošiljku.

Posebna tretman pošiljaka

Član 147

(1) Poseban tretman pošiljki može, prema potrebi, obuhvatati:

(a) obradu ili preradu, uključujući dekontaminaciju, gdje je primjenjivo, ali isključujući razblaživanje, tako da pošiljka ispunjava propisane zahtjeve ili zahtjeve treće zemlje za ponovni izvoz; ili

(b) obradu na bilo koji drugi način pogodan za sigurnu ishranu ljudi ili životinja, ili za svrhe koje nisu ishrana ljudi ili životinja.

(2) Poseban tretman iz stava 1 ovog člana mora:

(a) biti proveden efikasno i osigurati uklanjanje svakog rizika;

(b) biti dokumentovan i proveden pod nadzorom fitosanitarne inspekcije ili, gdje je primjenjivo, pod nadzorom nadležnih organa druge države članice na osnovu međusobnog dogovora; i

(c) biti u skladu sa propisanim zahtjevima.

(3) Zahtjeve i uslove prema kojima se sprovodi poseban tretman iz stava 1 ovog člana, propisuje Ministarstvo.

Ponovno otpremanje pošiljki

Član 148

(1) Fitosanitarni inspektor će dozvoliti ponovno otpremanje pošiljki pod uslovom da su ispunjeni sljedeći uslovi:

a) odredište je dogovoreno sa subjektom odgovornim za pošiljku;

b) subjekt koji je odgovoran za pošiljku je u pisanoj formi obavjestio nadležne organe da su nadležni organi države porijekla ili države odredišta obaviješteni o razlozima i okolnostima zabrane ulaska pošiljke u Crnu Goru;

c) kada država odredišta nije država porijekla, a subjekt je dobio saglasnost nadležnih organa države odredišta i ti nadležni organi su obavjestili nadležne organe Crne Gore da su spremni da prihvate pošiljku.

Saradnja vezana za pošiljke koje ulaze u Crnu Goru

Član 149

- (1) Fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi države zaduženi za pošiljke koje ulaze u Crnu Goru, dužni su da blisko sarađuju kako bi se osiguralo da se službene kontrole sprovode u skladu sa ovim zakonom, na način što fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi obezbjeđuju:
  - a) recipročan pristup informacijama neophodnim za organizaciju i sprovođenje njihovih aktivnosti u vezi sa pošiljkama koje ulaze u Crnu Goru; i
  - b) blagovremenu razmjenu informacija, između ostalog i elektronskim putem.
- (2) Ministarstvo propisuje bliža pravila i uslove o ujednačenim procedurama saradnje koje fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi iz stava 1 ovog člana moraju uspostaviti kako bi se obezbijedio:
  - a) pristup informacijama potrebnim za neposrednu i potpunu identifikaciju pošiljki koje ulaze u Crnu Goru i koje podliježu službenim kontrolama na graničnom prelazu u skladu sa ovim zakonom;
  - b) uzajamno ažuriranje putem razmjene informacija ili sinhronizacije relevantnih baza podataka, a koje su prikupili fitosanitarni inspektori, carinski organi i drugi organi; i
  - c) brzo saopštavanje odluka koje su ti organi donijeli na osnovu informacija navedenih u tač. a) i b) ovog stava.

Saradnja u odnosu na pošiljke koje ne podliježu posebnim kontrolama na granicama

Član 150

- (1) Prilikom uvoza pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, a za koje je podnesena carinska deklaracija za puštanje u slobodan promet carinski organi će obustaviti puštanje u slobodan promet kada imaju razlog da vjeruju da pošiljka može predstavljati rizik, te odmah obavijestavaju graničnog fitosanitarnog inspektora o toj obustavi.
- (2) Pošiljka čije je puštanje u slobodan promet obustavljeno u skladu sa stavom 1 ovog člana biće puštena ako, u roku od tri radna dana od obustave puštanja, granični fitosanitarni inspektor ne zatraži od carinskih organa nastavak obustave ili ih obavijeste da ne postoji rizik.
- (3) Kada granični fitosanitarni inspektor smatra da postoji rizik:
  - (a) zatražit će od carinskih organa da ne puste pošiljku u slobodan promet i da uključe izjavu na komercijalni račun koji prati pošiljku i na svaki drugi relevantni prateći dokument ili na njihove odgovarajuće elektronske ekvivalente; i
  - (b) neće biti dozvoljen nijedan drugi carinski postupak bez saglasnosti granični fitosanitarni inspektor;
- (4) U slučaju pošiljki bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, a za koje nije podnesena carinska deklaracija za puštanje u slobodan promet, carinski organi, ako imaju razlog vjerovati da pošiljka može predstavljati rizik, proslijedit će sve relevantne informacije svim carinskim organima u Crnoj gori.

Finansiranje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti

Član 151

- (1) Finansijska sredstava neophodna za sprovođenje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom obezbjeđuju se u budžetu Crne Gore.
- (2) Za sprovođenje službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom, kao i naplata takse za vršenje službenih kontrola iz člana 3 stav 2 tačka c za tranzit propisuje se posebnim zakonom koji uređuje administrativne takse.
- (3) Način finansiranja i način izračunavanja visine takse iz stava 2 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore.

Određivanje nacionalnih referentnih laboratorija

Član 152

- (1) Uprava će ovlastiti službene laboratorije za obavljanje laboratorijskih analiza i ispitivanja uzoraka uzetih tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u oblasti iz člana 99 ovog zakona.

- (2) Uprava može kao službenu laboratoriju odrediti laboratoriju koja se nalazi u drugoj državi u oblasti iz člana 99 ovog zakona ako su uspunjeni sljedeći uslovi:
- 3) postoje odgovarajući sistemi na osnovu kojih je Upravi omogućeno da vrši revizije i kontrole ili da sprovođenje revizija i kontrola delegira organu državne uprave druge države u kojoj se laboratorija nalazi; i
- 4) da ja ta laboratorija već određena kao službena laboratorija od strane nadležnih organa države na čijoj teritoriji se nalazi.
- (3) Ovlašćivanje službene laboratorije obavlja se u pisanoj formi rješenjem koje sadrži detaljan opis:
  - d) poslova koje laboratorija obavlja kao službena laboratorija;
  - e) sistema pod kojima sprovodi poslove navedene u tački a) ovog stava; i
  - f) sistema (ugovora i slično) neophodnih za obezbjeđivanje efikasne i djelotvorne koordinacije i saradnje između laboratorije i Uprave.
- (4) Uprava kao službenu laboratoriju može odrediti laboratoriju koja:
  - f) posjeduje stručnost, opremu i infrastrukturu potrebnu za obavljanje analiza i ispitivanja uzoraka;
  - g) raspolaže dovoljnim brojem odgovarajućeg kvalifikovanog, obučenog i iskusnog osoblja;
  - h) obezbjeđuje da se poslovi dodijeljeni u skladu sa stavom 1 ovog člana obavljaju nepristrasno i bez sukoba interesa;
  - i) može blagovremeno dostaviti rezultate analiza i ispitivanja obavljene na uzorcima uzetim tokom službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti; i
  - j) posluje u skladu sa standardom EN ISO/IEC 17025 i akreditovana je od strane nacionalnog akreditacionog tijela koje posluje u skladu sa Zakonom o akreditaciji.
- (5) Obim akreditacije službene laboratorije iz stava 4 tačka e) ovog člana:
  - d) obuhvata one metode laboratorijske analize i ispitivanja koje laboratorija mora da koristi za analize i ispitivanje kada postupa kao službena laboratorija;
  - e) može da sadrži jednu ili više metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja ili grupe metoda; i
  - f) može se definisati na fleksibilan način kako bi se omogućilo da obim akreditacije uključuje modifikovane verzije metoda koje je službena laboratorija koristila u trenutku dodjele akreditacije, ili pored tih metoda i nove metode razvijene na osnovu sopstvene validacije laboratorije i bez posebnog ocjenjivanja od strane nacionalnog akreditacionog tijela prije upotrebe tih modifikovanih ili novih metoda.
- (6) Kada nijedna službena laboratorija u Crnoj Gori ili drugoj državi ne posjeduje stručnost, opremu, infrastrukturu i osoblje u oblasti iz člana 99 ovog zakona neophodno za obavljanje novih ili posebno rijetkih laboratorijskih analiza i ispitivanja, tada će Uprava od laboratorija koje ne ispunjavaju jedan ili više zahtjeva propisanih u st. 3 i 4 ovog člana zahtijevati izvršenje tih analiza i ispitivanja.

Odgovornosti i zadaci nacionalnih referentnih laboratorija

Član 153

- (1) Nacionalne referentne laboratorije su dužne da:
  - a) sarađuju sa referentnim laboratorijima Evropske unije i učestvuju na kursovima obuke koje organizuju ove laboratorije;
  - b) koordiniraju aktivnosti službenih laboratorija određenih u skladu sa **članom 46 stav 1** ovog zakona sa ciljem usklađivanja i unapređenja metoda laboratorijskih analiza, ispitivanja ili dijagnoze i njihove upotrebe;
  - c) prema potrebi, organizuju međulaboratorijska uporedna ispitivanja ili provjere kvaliteta rada između službenih laboratorija, obezbjeđuju odgovarajuće praćenje takvih provjera i obavještavaju nadležne organe o rezultatima istih;
  - d) u okviru svoje misije obezbjeđuju naučno-tehničku pomoć Upravi za sprovođenje višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola iz ovog zakona i koordinisanih programa kontrole usvojenih u skladu sa ovim zakona;
  - e) prema potrebi, validiraju reagense i partije reagensa, uspostavljaju i održavaju ažurirane liste raspoloživih referentnih supstanci i reagensa i proizvođača i dobavljača takvih supstanci i reagensa;
  - f) prema potrebi, sprovode programe obuka za osoblje službenih laboratorija određenih na osnovu ovog zakona.

(2) Bliža pravila i uslove za utvrđivanje odgovornosti i poslova nacionalnih referentnih laboratorija propisuje Ministarstvo.

Međusobna pomoć i saradnja

Član 154

- (1) Uprava, drugi organi državne uprave i organi uprave dužni su da sarađuju i pružaju pomoć Upravi u sprovođenju službenih kontrola.
- (2) Bliža pravila i način saradnje i pružanje pomoći iz stava 1 ovog člana utvrđuje Vlada Crne Gore.

Višegodišnji nacionalni planovi kontrola

Član 155

- (1) Službene kontrole u skladu sa ovim zakonom sprovodi Uprava na osnovu Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola.
- (2) Uprava je zadužena za Višegodišnji nacionalni plan kontrola za:
- a) koordinaciju pripreme;
  - b) obezbjeđivanje koherentnosti;
  - c) prikupljanje informacija o sprovođenju u cilju podnošenja godišnjeg izveštaja i po potrebi ažuriranja.
- (3) Višegodišnji nacionalni plan kontrola iz stava 1 ovog člana donosi Ministarstvo.

Sadržaj Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola

Član 156

- (1) Višegodišnji nacionalni plan kontrola se priprema tako da obezbijedi da se službene kontrole planiraju u skladu sa kriterijumima datim u ovom zakonu.
- (2) Višegodišnji nacionalni plan kontrola mora da sadrži opšte informacije o strukturi i organizaciji sistema službenih kontrola u skladu sa ovim zakonom, a naročito o:
- a) strateškim ciljevima i načinu na koji isti utiču na određivanje prioriteta službenih kontrola i raspodjelu sredstava;
  - b) kategorizaciji rizika službenih kontrola;
  - c) određivanju i utvrđivanju poslova, kao i o dostupnim sredstvima;
  - d) opštoj organizaciji i upravljanju službenim kontrolama;
  - e) predmetu kontrole koji se primjenjuju na različite djelove oblasti u skladu sa ovim zakonom i koordinaciji između različitih djelova Uprave odgovornih za službene kontrole;
  - f) procedurama i sistemima koji su na snazi kako bi se osiguralo poštovanje obaveza u skladu sa ovim zakonom;
  - g) obukama osoblja;
  - h) dokumentovanim procedurama;
  - i) organizaciji i sprovođenju mjera u vanrednim situacijama;
  - j) opštoj organizaciji saradnje i uzajamnoj pomoći između nadležnih organa.

Priprema i ažuriranje Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola

Član 157

- (1) Uprava će obezbijediti da Višegodišnji nacionalni plan kontrole bude dostupan javnosti, sa izuzetkom onih djelova plana čije bi objavljivanje moglo da ugrozi efikasnost službenih kontrola.
- (2) Višegodišnji nacionalni plan kontrola se redovno ažurira sa ciljem prilagođavanja promjenama pravila i kako bi se uzelo u obzir:
- a) pojava novih rizika;
  - b) značajne promjene strukture, upravljanja ili rada Uprave;

- c)ishod službenih kontrola;
- d)ishod audita; i
- e)naučna otkrića.

Koordinisani kontrolni programi i prikupljanje informacija i podataka

Član 158

(1) U cilju sprovođenja ciljane procjene stanja primjene pravila u skladu sa ovim zakonom Ministarstvo donosi propise koji se odnose na sprovođenje koordinisanih programa kontrole i organizovanje, na ad hoc osnovi, prikupljanja podataka i informacija.

Godišnji izveštaji

Član 159

(1) Na predlog Uprave Ministarstvo podnosi Vladi Crne Gore do 31. avgusta svake godine izveštaj o Višegodišnjem nacionalnom planu kontrole koji sadrži:

- a) izmjene i dopune;
- b) ishode službenih kontrola izvršenih u prethodnoj godini;
- c) vrstu i broj slučajeva neusaglašenosti koje su otkrivene u prethodnoj godini;
- d) mjere preduzete da bi se obezbedio efikasan rad, uključujući mjere sprovođenja i rezultate takvih mjera; i
- e) link sa internet stranicom Uprave koja sadrži javne informacije o naknadama ili taksama.

(2) Da bi se obezbjedio jednoobrazna forma godišnjih izveštaja iz stava 1 ovog člana Mnistarstvo bliže propisuje model obrazaca za dostavljanje informacija i podataka o službenim kontrolama.

Sistem upravljanja informacijama za službene kontrole (IMSOC)

Član 160

(1) Uprava će u sarađivati sa Evropskom unijom radi uporebe kompjuterizovanog sistema za upravljanje informacijama za službene kontrole (IMSOC).

(2) Obrada ličnih podataka od strane Evropske unije će se vršiti samo u svrhu službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti u skladu sa ovim zakonom.

Postupanje u slučaju utvrđene neusaglašenosti

Član 161

(1) Kada se utvrdi neusaglašenost, Uprava:

- a) preduzima radnje neophodne za utvrđivanje porijekla i obima neusaglašenosti i utvrđuje odgovornosti subjekta;
- b) preduzima odgovarajuće mjere kojima se obezbjeđuje da subjekt otkloni neusaglašenosti i spriječi dalje pojavljivanje istih;
- c) prilikom odlučivanja o mjerama koje mjere treba preduzeti Uprava uzima u obzir prirodu neusaglašenosti i prethodne rezultate subjekta u pogledu usaglašenosti.

(2) Uprava radi poštovanja pravila propisanih ovim zakonom:

- a) naređuje tretman robe, promjenu deklaracije ili pružanje korektivnih informacija potrošačima;
- b) ograničava ili zabranjuje stavljanje u promet, premještanje, ulazak u Crnu Goru ili izvoz iz Crne Gore pošiljki;
- c) zabranjuje povratak u državu iz koje je pošiljka otpremljena ili naređuje povratak u državu iz koje je otpremljena;
- d) naređuje subjektu da poveća učestalost sopstvenih kontrola;
- e) naređuje da određene aktivnosti subjekta budu predmet pojačane ili sistematske službene kontrole;
- f) naređuje povrat, povlačenje, uklanjanje i uništavanje pošiljki/robe i gdje je primjenjivo upotrebu u druge svrhe od one kojoj je prvobitno bila namijenjena;

- g) naređuje izolaciju ili zatvaranje na odgovarajući vremenski period cijelog ili dijela poslovanja subjekta, ili njegovih objekata, poljoprivrednih gazdinstava ili drugih prostorija;
  - h) na određeni vremenski period narediti prestank svih ili dijela aktivnosti subjekta i, prema potrebi, internet stranica kojima upravlja ili kojima se služi;
  - i) naređuje suspenziju ili povlačenje registracije ili odobrenja za taj objekat, pogon, poljoprivredno gazdinstvo ili prevozna sredstva, ovlašćenja prevoznika ili sertifikata o osposobljenosti vozača.
- (3) Uprava dostavlja subjektu ili njegovom predstavniku:
- a) pismeno obavještenje o svojoj odluci u vezi sa radnjom ili mjerom koju treba preduzeti u skladu sa st. 1, 2 i 3 ovog člana, zajedno sa razlozima za tu odluku; i
  - b) informacije o svakom pravu na žalbu protiv takvih odluka i o primjenljivom postupku i rokovima u vezi sa takvim pravom na žalbu.
- (4) Sve troškove nastale na osnovu ovog člana snose odgovorni subjekti.
- (5) U slučaju izdavanja lažnih ili obmanjujućih službenih dokumenata ili zloupotrebe službenih dokumenata Uprava preduzima odgovarajuće mjere, uključujući:
- a) privremenu suspenziju sa dužnosti službenika;
  - b) povlačenje ovlašćenja za potpisivanje službenih dokumenata;
  - c) bilo koju drugu mjeru za sprečavanje ponavljanja neusaglašenosti u skladu sa ovim zakonom.

XIV. OVLAŠĆENJA FITOSANITARNOG INSPEKTORA

Član 162

Pored ovlašćenja inspektora utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor ima i ovlašćenje da:

- 1) pregleda bilje, biljne proizvode i druge objekte i nalaže mjere za sprječavanje pojave, otkrivanje, suzbijanje i iskorjenjivanje štetnih organizama;
- 2) prati i kontroliše sprovođenje Programa fitosanitarnih mjera, godišnjih programa nadzora, vršenje javnih poslova po osnovu datih ovlašćenja i Programa biološke zaštite bilja;
- 3) nadgleda i pregleda bilje, biljne proizvode i druge objekte upisane u Registar i to najmanje jednom godišnje vizuelno;
- 4) uzima uzorke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata radi ispitivanja prisustva štetnih organizama;
- 5) provjerava da li su proizvođači, prerađivači, uvoznici, izvoznici, skladištari i distributeri propisanih vrsta bilja i biljnih proizvoda upisani u Registar;
- 6) provjerava da li lica upisana u Registar ispunjavaju uslove za upis u Registar, kao i izvršavanje obaveza iz člana 31 ovog zakona;
- 7) provjerava uvoz, gajenje ili upotrebu organizama za biološku zdravstvenu zaštitu bilja;
- 8) vrši fitosanitarni pregled bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata.

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana, fitosanitarni inspektor koji vrši inspekcijski nadzor na graničnom prelazu ima ovlašćenja i da:

- 1) nakon prethodnog fitosanitarnog pregleda pošiljke i prateće dokumentacije, dozvoli uvoz, tranzit ili skladištenje pošiljke bilja, rješenjem kojim za svaku pošiljku bilja posebno utvrdi da na osnovu propisanih uslova nema fitosanitarnih smetnji za njihov uvoz, tranzit odnosno skladištenje;
- 2) pregleda i kontroliše pošiljke bilja koje su namijenjene za izvoz, ako se na graničnom prelazu pretovaraju, odnosno skladište u registrovanim skladištima pod propisanim uslovima, izdaje fitosertifikat, odnosno označava pošiljku na propisani način;
- 3) uzima uzorke pošiljke bilja i dostavlja ih na ispitivanje ovlašćenoj ustanovi, odnosno akreditovanoj laboratoriji ili obavlja potrebna ispitivanja u laboratoriji na graničnom prelazu;
- 4) pregleda poslovne knjige i dokumenta lica koja se bave međunarodnim prevozom;
- 5) pregleda i kontroliše ispunjenost tehničkih uslove na graničnim prelazima, skladištima, carinskim skladištima i bescarinskim zonama za vršenje fitosanitarnih pregleda;
- 6) vodi evidenciju izvoznih, uvoznih i tranzitnih pošiljki prilikom prelaska državne granice;
- 7) prati pojavu štetnih organizama u susjednim državama i o svojim saznanjima obavještava Upravu.

XV. UPRAVNE MJERE I RADNJE

Član 163

Pored upravnih mjera i radnji utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, fitosanitarni inspektor obavezan je da preduzima i sljedeće upravne mjere i radnje:

1) zabrani uvoz bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na kojima su prisutni štetni organizmi navedeni u listama donesenim na osnovu ovog zakona, kao i drugi štetni organizmi;

2) zabrani uvoz i premještanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata koji ne ispunjavaju uslove iz ovog zakona;

3) za određen period zabrani gajenje pojedinih biljnih vrsta na mjestu proizvodnje;

4) naredi adekvatno tretiranje pošiljke bilja koja se uvozi, izvozi i premješta, ako utvrdi u njima prisustvo određenih štetnih organizama;

5) naredi uklanjanje samo onog dijela pošiljke bilja na kome su prisutni štetni organizmi, ako utvrdi da ne postoji rizik od širenja štetnih organizama;

6) zabrani da se pošiljka bilja isporuči uvozniku, prevozniku ili korisniku, dok se ne izvrši fitosanitarni pregled pošiljke bilja, odnosno dok ne budu poznati rezultati laboratorijskih ispitivanja ili propisanih testiranja;

7) naredi uništavanje pošiljke bilja tokom uvoza ili premještanja, ako postoji rizik od širenja štetnih organizama i ukoliko nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;

8) privremeno zabrani obavljanje djelatnosti proizvođača, odnosno prerađivača, u cjelini ili djelimično, i izdavanje biljnih pasoša, dok se ne ukloni rizik od širenja štetnih organizama;

9) zabrani izdavanje biljnih pasoša u slučajevima kad nijesu ispunjeni uslovi za njihovo izdavanje;

10) zabrani uvoz, gajenje ili upotrebu organizama za biološku zaštitu bilja, ako nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;

11) naredi promjenu namjene za bilje, biljne proizvode i druge objekte, ako utvrdi da tim postupkom neće doći do širenja štetnih organizama uz priloženo stručno mišljenje naučne institucije;

12) naredi uništavanje bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata u proizvodnji, doradi, preradi, skladištenju i prometu i kada postoji rizik od širenja štetnih organizama ili kada nijesu ispunjeni uslovi propisani ovim zakonom;

13) naredi mjere za otklanjanje utvrđenih nepravilnosti kada u postupku nadzora utvrdi da propis o zdravstvenoj zaštiti bilja nije primijenjen ili je nepravilno primijenjen;

14) naredi druge mjere i preduzme druge radnje, u skladu sa ovim zakonom.

XVI. KAZNE NE ODREDBE

Član 164

Novčanom kaznom od 700 eura do 25.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) prvu pojavu ili otkrivanje novih štetnih organizama, radi obezbjeđivanja informacija na međunarodnom i nacionalnom nivou prvo ne prijavi Upravi (član 19 stav 3);

2) unosi i širi na teritoriji Crne Gore štetne organizme sa liste štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i širi ih biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima (član 22 stav 1);

3) unosi i širi na teritoriju Crne Gore bilje i biljne proizvode sa štetnim organizmima iz liste štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama ako su na njima prisutni štetni organizmi sa te liste i ako ih širi biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima (član 22 stav 2);

4) unosi u zaštićeno područje i širi unutar zaštićenog područja štetne organizme sa lista karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, ako su na njima prisutni štetni organizmi navedeni u toj listi (član 22 stav 3);

5) unosi i širi štetne organizme na teritoriju Crne Gore koji mogu biti štetni za bilje ili biljne proizvode, a ne nalaze se na listi štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listi karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja (član 22 stav 4 alineja 1);

6) unosi i širi štetne organizme na teritoriju Crne Gore koji mogu biti štetni za bilje ili biljne proizvode, koji se nalaze na listi štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listi karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja ako su prisutni na drugom bilju ili biljnim proizvodima (koji se ne nalaze na listama) (član 22 stav 4 alineja 2);

7) unosi i širi štetne organizme na teritoriju Crne Gore koji se nalaze na listama listi štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listi karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, a koji su u izolovanom stanju i mogu biti štetni za bilje i biljne proizvode (član 22 stav 4 alineja 3);

8) unosi i premješta bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom porijeklom iz Crne Gore i odgovarajući posebni zahtjevi za njihovo premještanje, koji ne ispunjavaju fitosanitarne uslove iz te liste (član 24 stav 1);

9) unosi bilje, biljne proizvode i druge objekte u određena zaštićena područja sa Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom koji se unose u zaštićena područja ili premještaju unutar njih i odgovarajući posebni zahtjevi za zaštićena područja i premješta unutar tih područja, koji ne zadovoljavaju fitosanitarne uslove iz te liste (član 24 stav 2);

10) uvozi i premješta štetne organizme sa listi štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listi karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, kao i bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije je unošenje u Crnu Goru iz određenih država zabranjeno, Lista bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije se unošenje zabranjuje u određena zaštićena područja i Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom porijeklom iz Crne Gore i odgovarajući posebni zahtjevi za njihovo premještanje i Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom koji se unose u zaštićena područja ili premještaju unutar njih i odgovarajući posebni zahtjevi za zaštićena područja bez dozvole za uvoz i ne upotrebljavaju ih za ogled, naučna istraživanja ili za rad u selekciji bilja (član 25 stav 1);

11) nema odgovorno lice za zdravstvenu zaštitu bilja (član 30 stav 1);

12) uvozi pošiljke bilja sa Liste bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom koje mora da prati fitosertifikat kada se unose na teritoriju Crne Gore, ako su porijeklom ili se otpremaju iz odgovarajućih trećih država bez fitosanitarnog pregleda, njihove ambalaže i prevoznog sredstva (član 34 stav 1);

13) premješta pošiljke bilja sa Lista bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom za čije je premještanje unutar područja Crne Gore potreban biljni pasoš, a za njih nije izdat biljni pasoš na osnovu izvršenog fitosanitarnog pregleda (član 55 stav 1);

14) za pošiljku bilja koju prati biljni pasoš izda zamjenu biljnog pasoša bez fitosanitarnog pregleda, u slučaju da se zdravstveno stanje pošiljke bilja promijenilo prilikom njenog dijeljenja ili spajanja njenih djelova u jednu pošiljku (član 59);

15) izda biljni pasoš, a fitosanitarnim pregledom se utvrdi da uslovi iz člana 54 stav 1 ovog zakona nijesu ispunjeni (član 60 stav 1);

16) izdaje biljni pasoš, a ne ispunjava obaveze iz člana 31 ovog zakona (član 62 stav 1);

17) upotrebljava za biološku zdravstvenu zaštitu introdukovane vrste organizama koje se ne nalaze na utvrđenoj listi (član 88 stav 2).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 100 eura do 3.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 300 eura do 8.000 eura.

Član 165

Novčanom kaznom od 600 eura do 22.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice ako:

1) radi otkrivanja pojave i sprječavanja širenja štetnih organizama ne pregleda gajeno bilje na površinama na kojima ih uzgaja (njiva, plantaža, rasadnik, bašta, zatvoreni prostor i sl.), samoniklo bilje, kao i biljne proizvode i druge objekte (član 6 stav 1 tačka 1);

2) o svim novim i neuobičajenim pojavama ili sumnjama o prisustvu štetnih organizama ne obavijesti Upravu, odnosno druga lica koja obavljaju poslove zdravstvene zaštite bilja (član 6 stav 1 tačka 2);

3) uoči na bilju, biljnim proizvodima ili druge objektima novu i neuobičajenu pojavu štetnih organizama ili posumnja na prisustvo štetnih organizama sa listi štetnih organizmi čije se unošenje i širenje zabranjuje odnosno lista karantinski štetnih organizama i listi karantinski štetnih organizama za određene zaštićena područja, a ne obavijesti nadležnog inspektora, odnosno Upravu (član 13 stav 1);

4) u slučaju prisustva štetnih organizama iz člana 14 stav 1 ovog zakona, ne zaštiti bilje, biljne proizvode i druge objekte od štetnih organizama i ne spriječi dodir sa drugim biljem, biljnim proizvodima i drugim objektima na koje se štetni organizmi mogu prenijeti (član 14 stav 2);

5) proizvodi, prerađuje, uvozi, skladišti i distribuira bilje, biljne proizvode i druge objekte, a nije upisan u Registar (član 28);

6) ne sprovodi naložene fitosanitarne mjere i ne sarađuje sa Upravom i fitosanitarnim inspektorom u sprovođenju zdravstvene zaštite bilja (član 31 stav 1 tačka 7);

7) izdaje biljni pasoš, a nije dobio dozvolu za izdavanje biljnih pasoša od Uprave (član 55 stav 2 tačka 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 50 eura do 2.500 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 200 eura do 7.000 eura.

Član 166

Novčanom kaznom od 500 eura do 20.000 eura kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne vodi evidenciju o preduzetim mjerama zaštite bilja (član 6 stav 1 tačka 4);

2) unosi na teritoriju Crne Gore bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilja, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije je unošenje u Crnu Goru iz određenih država zabranjeno, a koji potiču iz zemalja navedenih u toj listi (član 23 stav 1);

3) unosi bilje, biljne proizvode i druge objekte sa Liste bilje, biljni proizvodi i objekti pod nadzorom čije se unošenje zabranjuje u određena zaštićena područja iz te liste (član 23 stav 2);

4) ne vodi detaljnu evidenciju o proizvodnji, preradi i prometu bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, koje kupuje za skladištenje, sadnju na imanju, preradu ili premještanje na drugo mjesto (član 31 stav 1 tačka 1);

5) ne prijavi Upravi sve promjene podataka koji se vode u Registru (član 31 stav 1 tačka 5);

6) biljni pasoš ne čuva godinu dana od dana kupovine pošiljke bilja i ne vodi evidenciju o biljnim pasošima (član 63).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se fizičko lice i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom od 30 eura do 2.000 eura.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom od 150 eura do 6.000 eura.

XVII. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 167

Premještanjem pošiljki bilja od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji smatraće se premještanjem unutar država članica.

Od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji tranzit, u smislu člana 3 ovog zakona, smatraće se transport robe koja podliježe carinskom nadzoru od jednog mjesta na drugo unutar carinskog područja Evropske Unije.

Član 168

Carinsko područje Crne Gore od dana pristupanja Evropskoj uniji, smatraće se carinskim područjem Evropske unije.

Poslove organa uprave iz čl. 23 i 24 ovog zakona od dana pristupanja Evropskoj uniji, vršiće Evropska komisija.

Unošenje pošiljke bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata od dana pristupanja Evropskoj uniji, smatraće se unošenje iz država koje nijesu članice Evropske unije (u daljem tekstu: treće države).

Član 169

Od dana pristupanja Crne Gore Evropskoj Uniji Uprava će dostavljati saopštenja državama članicama Evropske Unije i Evropskoj komisiji o svim mjerama preduzetim na osnovu ovog zakona i propisa donesenih na osnovu ovog zakona.

Član 170

Odredbe čl. 55 do 63 ovog zakona primjenjivaće se od 1. januara 2028. godine.

Član 171

Izuzetno od člana 90 stav 3 ovog zakona laboratorijska ispitivanja obavljaće, do 1. januara 2029. godine, postojeće naučno-istraživačke ustanove iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, koje ovlasti Uprava.

Član 172

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 173

Do donošenja podzakonskih akata na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivaće se podzakonski akti doneseni na osnovu Zakon o zdravstvenoj zaštiti bilja ("Službeni listu RCG", br. 28/2006 i "Službeni listu CG", br. 28/2011, 48/2015 i 84/2024), ako nijesu u suprotnosti sa ovim zakonom.

Član 174

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje zakona sadržan je u odredbama člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni razlog za donošenje Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja sadržan je u potrebi usklađivanja i preciziranja odredbi sa novim evropskim propisima nakon 2015. godine.

Dodatno oblast zdravstvene zaštite bilja u evropskom zakonodavstvu obuhvaćena je novom Regulativom o službenim kontrolama te je bilo potrebno i usklađivanje i u ovom dijelu za oblast zdravstvene zaštite bilja.

Dodatno, izvršene su izmjene i dopune na osnovu iskustava u samoj primjeni zakona.

Predloženim Zakonom, obezbijediće se doslednija primjena standarda EU u ovoj oblasti i preciznije se uređuje oblast zdravstvene zaštite bilja.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

U cilju dodatne harmonizacije legislative iz oblasti fitosanitarne politike sa legislativom Evropske Zajednice u oblasti zdravstvene zaštite bilja, pristupilo se izradi novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja.

Potreba harmonizacije novog Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja je iz potrebe dodatnog usklađivanja postojećeg Zakona o sredstzdravstvenoj zaštiti bilja sa novim EU propisima nakon 2015. godine i to sa:

- Regulativom (EU) 2016/2031 Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. oktobra 2016. o zaštitnim mjerama protiv štetnih organizama na bilju, kojom se mijenjaju Uredbe (EU) br. 228/2013, (EU) br. 652/2014 i (EU) br. 1143/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta, te stavlja van snage Direktive Savjeta 69/464/EEZ, 74/647/EEZ, 93/85/EEZ, 98/57/EZ, 2000/29/EZ, 2006/91/EZ i 2007/33/EZ i
- drugim implementacionim i delegiranim aktima koji uređuju ovu oblast.

Dodatno oblast zdravstvene zaštite bilja u evropskom zakonodavstvu obuhvaćena je novom Regulativom o službenim kontrolama:

- Regulativa (EU) 2017/625 Evropskog parlamenta i Savjeta od 15. marta 2017. godine o službenim kontrolama i drugim službenim aktivnostima koje se sprovode radi obezbjeđivanja primjene zakona o hrani i hrani za životinje, pravila za zdravlje i dobrobit životinja, zdravlje bilja i sredstava za zaštitu bilja, koja dopunjuje Regulative (EK) 999/2001, 396/2005, 1069/2009, 1107/2009, 1151/2012, 652/2014, 2016/429 i 2016/2031 Evropskog parlamenta i Savjeta, Regulative Savjeta (EK) 1/2005 i 1099/2009 i Direktive Savjeta 98/58/EK, 1999/74/EK, 2007/43/EK, 2008/119/EK i 2008/120/EK, i ukida Regulative (EK) 854/2004 i 882/2004 Evropskog parlamenta i Savjeta, Direktive Savjeta 89/608/EEK, 89/662/EEK, 90/425/EEK, 91/496/EEK, 96/23/EK, 96/93/EK i 97/78/EK i Odluku savjeta 92/438/EEK.

Tekst Zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja urađen je uz pomoć eksperta iz države članice EU (Hrvatska).

Napominjeno da ovaj zakon predstavlja jedan od zakona za ispunjavanje mjerila u cilju zatvaranja pregovora u Poglavlju 12 – Bezbjednost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Predloženim zakonom nijesu se u principu mijenjala institucionalna rješenja, već su precizirane i detaljima dopunjene odredbe iz potrebe deatalnog usaglašavanja sa novim EU propisima nakon 2015. godine.

U poglavlju I. predmet i područje primjene, definisani su: predmet zakona, djelatnost zdravstvene zaštite bilja i značenja izraza.

U poglavlju II. Djelatnost zdravstvene zaštite bilja definisano je: obavljanje djelatnosti zdravstvene zaštite bilja nadležni organ, profesionalni subjekt i godišnji i višegodišnji programi nadzora.

U poglavlju III. Sprječavanje unošenja i širenja štetnih organizama i njihovo suzbijanje definisane su: liste štetnih organizama i bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata i mjera, karantinski štetni organizmi, regulisani nekarantinski štetni organizam, visokorizično bilje, biljni proizvodi i drugi objekti, fitosanitarne mjere, nova i neuobičajena pojava štetnih organizama ili sumnja na prisustvo karantinski štetnog organizma, sprovođenje odgovarajućih fitosanitarnih mjera, privremene mjere za nove štetne organizame i mjere za bilje, biljne proizvode i druge objekte koji mogu predstavljati rizik od novih štetnih organizama ili neki drugi fitosanitarni rizik na koji se sumnja, krizni plan, vježbe simulacije, akcioni planovi i prioritetni štetni organizmi, evidencija i čuvanje podataka i nalaza o pojavama štetnih organizama, obilježeno područje, zaštićena područja, zabrana unošenja i širenja karantinski štetnih organizama, zabrana unošenja bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata na osnovu prisustva karantinski štetnih organizama u određenim zemljama ili područjima, male količine bilja, biljnih proizvoda i drugih objekata, privremeno unošenje za službeno testiranje, naučne ili obrazovne svrhe, oglede, sortnu selekciju ili oplemenjivanje, dodatne mjerem, karantinske stanice ili prostor za izolaciju, registar profesionalnih subjekata, postupak registracije, uslovi za odgovorna lica, dužnosti odgovornih lica i izuzeci od obaveze upisa u registar.

U poglavlju IV. Uvoz, izvoz i tranzit pošiljki bilja definisan je: uvoz, fitosanitarni pregled, pregled dokumentacije, provjera identiteta i zdravstveni pregled, pregled pošiljke koja se uvozi i namijenjena je za oglede, naučno istraživanje i rad na selekciji bilja, izuzeci od obaveznog fitosanitarnog pregleda smanjeni obim provjera identiteta i zdravstvenog stanja, male količine radi korišćenja u neindustrijske ili netrgovačke svrhe ili za upotrebu tokom putovanja, uslovi za uvoz. uslovi za unošenje pošiljki koje se re-eksportuju, fitosanitarni sertifikat za reeksport iz crne gore, obaveze uvoznika, provjera identiteta i zdravstvenog stanja, postupanja fitosanitarnih inspektora nakon izvršenog pregleda, izvoz iz crne gore, fitosanitarni sertifikat za izvoz, tranzit, bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za koje se zahtijeva fitosanitarni sertifikat, drugo bilje za koje je potreban fitosanitarni sertifikat, bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je unošenje u zaštićeno područje potreban fitosanitarni sertifikat, uslovi koje treba da ispunjava fitosanitarni sertifikat, poništavanje fitosanitarnog sertifikata.

U poglavlju V. Premještanje pošiljke definisano je: pošiljke za čije je premještanje unutar područja crne gore potreban biljni pasoš, biljni pasoš, izuzeci za biljni pasoš i fitosanitarni pregled, vrste biljnih pasoša, biljni pasoš za zaštićena područja, zamjena biljnog pasoša, razlozi za neizdavanje biljnog pasoša, izdavanje biljnog pasoša za pošiljke prilikom uvoza, obaveze lica sa dozvolom za izdavanje pasoša, evidencija i čuvanje biljnih pasoša, biljni pasoši kao službeni dokument, bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je premještanje na teritoriji crne gore potreban biljni pasoš, bilje, biljni proizvodi i drugi objekti za čije je unošenje u zaštićena područja i premještanje unutar njih potreban biljni pasoš, izuzetak za direktnu snadbjevanje krajnjim korisnicima, izuzetak za premještanje unutar prostora registrovanog subjekta i između njih, sadržaj i format biljnog pasoša, biljni pasoš koji izdaju ovlašćeni profesionalni subjekti i uprava, osnovni zahtjevi za biljni pasoš za premještanje na teritoriji crne gore, osnovni zahtjevi za biljni pasoš za premještanje u zaštićeno područje i unutar njega, pregledi za biljne pasoše, pričvršćivanje biljnog pasoša, ovlašćenje profesionalnih subjekata za izdavanje biljnog pasoša, obaveze ovlašćenih subjekata, planovi upravljanja rizikom od štetnih organizama, inspekcije i ukidanje ovlašćenja, zamjena biljnog pasoša, biljni pasoši koji zamjenjuju fitosanitarne sertifikate, poništenje i uklanjanje biljnog pasoša, označavanje drvenog materijala za pakovanje, drveta i drugih objekata, popravka drvenog materijala za pakovanje na teritoriji crne gore, upis u fito registar i nadzor subjekta koji označava drveni materijal za pakovanje, potvrde i obavještanje.

U poglavlju VI. definisana je biološka zdravstvena zaštita bilja.

U poglavlju VII. definisano je obezbjeđivanje vršenja poslova od javnog interesa,

U Poglavlju VIII. definisano je finansiranje, naknade i naknade štete.

U Poglavlju IX. definisano je prikupljanje, upotreba i razmjena podataka i informacija.

U Poglavlju X. definisane su službene kontrole i inspeksijski nadzor.

U Poglavlju XI. definisan je nadzor.

U poglavlju XII. definisane su Službene kontrole: obaveze u sprovođenju službenih kontrola, audit, pravo na žalbu, obaveza povjerljivosti, opšta pravila o službenim kontrolama, subjekti, procesi i aktivnosti koje podliježu službenim kontrolama, transparentnost službenih kontrola, dokumentovane procedure kontrole, zapisnici o službenim kontrolama, metode i tehnike službenih kontrola, obaveze subjekta, posebni zahtjevi u pogledu sredstava za zaštitu bilja, metode uzorkovanja, analize i ispitivanja, drugo stručno mišljenje, uzorkovanje robe koja se prodaje putem sredstava za komunikaciju na daljinu, ovlašćivanje službenih laboratorija, obaveze službenih laboratorija, revizije službenih laboratorija, odstupanja od uslova obavezne akreditacije određenih službenih laboratorija, ovlašćenja za donošenje odstupanja od uslova za obaveznu akreditaciju metoda laboratorijskih analiza i ispitivanja koje koriste službene laboratorije, privremena odstupanja od uslova obavezne akreditacije službenih laboratorija, službene kontrole robe prilikom uvoza, službene kontrole robe, osim one koja podliježe službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim, vrste službenih kontrola, osim onih koje podliježu službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima, uzorkovanje, osim onog za robe koje podliježu službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima, pošiljke koje podliježu službenim kontrolama na graničnim inspekcijskim mjestima, sertifikati i dokumentacija koji prati pošiljke i podijeljene pošiljke, posebna pravila za službene kontrole na graničnim inspekcijskim mjestima, učestalost provjera dokumentacije, identiteta i fizičkih provjera, odluke o pošiljkama, Lista graničnih inspekcijskim mjesta, uklanjanje sa liste graničnih inspekcijskih mjesta, minimalni zahtjevi za granična inspekcijska mjesta, sumnja na neusaglašenost i pojačane službene kontrole, nadzor nad pošiljkama, mjere koje se preduzimaju u slučaju kada pošiljke ne ispunjavaju uslove za ulazak u Crnu Goru, procedura za pošiljke koje nijesu usklađene sa zahtjevima za ulaz u Crnu Goru, propust od strane subjekta da primijeni mjere koje su naložili fitosanitarni inspektori, ponovno otpremanje pošiljki, saradnja organa vezana za pošiljke koje ulaze u Crnu Goru, finansiranje službenih kontrola i drugih službenih aktivnosti, određivanje nacionalnih referentnih laboratorija, odgovornosti i zadaci nacionalnih referentnih laboratorija, međusobna pomoć i saradnja, Višegodišnji nacionalni planovi kontrola, sadržaj Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola, priprema i ažuriranje Višegodišnjeg nacionalnog plana kontrola, koordinisani kontrolni programi i prikupljanje informacija i podataka, godišnji izveštaji, Sistem upravljanja informacijama za službene kontrole (IMSOC) i postupanje u slučaju utvrđene neusaglašenosti.

U Poglavlju XIII. definisane su službene kontrole prilikom uvoza.

U Poglavlju XIV. Definisana su ovlašćenja fitosanitarnog inspektora, upravne mjere i radnje fitosanitarnog inspektora.

U Poglavlju XV. Kazene odredbe definisane su novčane kazne.

U Poglavlju XVI. Definisane su prelazne i završne odredbe.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Sprovođenje ovog zakona ne zahtjeva dodatna finansijska sredstva.